Modern Klasikler Dizisi - 108

FRANZ KAFKA

OTTLA'YA VE AİLEYE MEKTUPLAR

Almanca aslından çeviren:
REGAİP MİNARECİ

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

FRANZ KAFKA
OTTLA'YA VE AİLEYE MEKTUPLAR

ÖZGÜN ADI
BRIEFE AN OTTLA UND DIE FAMILIE

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2017
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARİM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASİM OCAK 2018, İSTANBUL
3. BASİM OCAK 2020, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-294-8

BASKI: AYHAN MATBAASI
Mahmutbey Mah. 2622. Sokak No:6/31 Bağcılar/İstanbul
Tel. (0212) 445 32 38 Sertifika No: 44871

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: REGAİP MİNARECİ

1955 yılında İstanbul'da doğdu. Münih'te geçen lise ve üniversite yıllarının ardından 1977 yılında Hürriyet Grubu'nda çevirmen olarak çalışma hayatına atıldı. Hürriyet Dergi Grubu, Tercüman, Milliyet Dergi Grubu, Güneş Gazetesi ve Doğan Kitap'ta editör, yazıişleri müdürü, yayın yönetmeni ve yayın koordinatörü olarak uzun yıllar idari görevlerde bulundu. Önceleri gazeteciliğin yanı sıra sürdürdüğü edebiyat çevirmenliğine artık zamanının önemli bir bölümünü ayırarak devam ediyor.

Modern
Klasikler
Dizisi - 108

Franz Kafka

Ottla'ya ve Aileye Mektuplar

Almanca aslından
çeviren: Regaip Minareci

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Kafka ve Ottla, Prag'daki baba evinin önünde (1914 civarı).

1909

No. 1

[Kartpostal: Garda Gölü, Palast Hotel Lido'dan Riva manzarası]

[Damga: Riva – 7. IX. 09]

Canım Ottla, lütfen mağazada gayretle çalış ki, ben de burada tasalanmadan rahatıma bakayım ve de sevgili annemize ve babamıza benden selam söyle

Franz
Max Brod

No. 2

[Kartpostal: Tetschen, Bohemya İsviçresi, Schäferwand manzarası]

[Damga: – 22. IX. 09]

İçten selamlarımla
Franz

Perşembe öğleden sonra geliyorum, sanırım 3'te Staatsbahnhof istasyonunda olurum

No. 3

[Kartpostal: Maffersdorf]

[Maffersdorf, Sonbahar 1909]

Yanımda sana yine bir şey getiriyorum

Franz

No. 4

[Kartpostal: Pilsen, Yahudi Tapınağı]

[Damga: Pilsen – 20. XII. 09]

Sayın Fräulein,

Noel tatilimi geçirmek üzere buradayım, ancak sizinle kahve içip sohbet ederek geçirdiğimiz saatlere dair anılarım benim tek mutluluğum. Noel armağanımı aldınız mı? Oyuncak bebeğiniz benim için çok değerli.

Sadık Arpad'ınız*

* Arpad Grandükü, Macar Arpad Hanedanı'nın kurucusu; Kafka burada muhtemelen, onun getirdiği adalet sistemine gönderme yapıyor. (ç.n.)

1910

No. 5

[Kartpostal: Paris, La Grande Roue]

[Damga: Paris – 16. 10. 10]

En içten selamlarımla

Franz

1911

No. 6 *Elli ve Karl Hermann'a*

[Kartpostal, Friedland, Bohemya, şato]

[Damga: Friedland – 4. II. 11]

Kızakla kayılamıyor sadece, çünkü çok pahalı. Her yer karla örtülü olduğu için bedava olur sanmıştım.

Kalpten selamlarımla
Franz K.

No. 7

[Kartpostal: Friedland, Bohemya, şato]
Damga: Friedland, (2 Şubat 1911 haftası)]

Sevgili Ottla

Hastalığın hiç aklıma gelmedi. Çok dikkatli ol ve dağ havası getiren bu kartpostalı eline almadan sıkıca giyin!

Franz

Bu arada, hastalandığın için gelirken sana bir armağan getireceğim.

No. 8

[Kartpostal: Kratzau, pazar meydanı]

[Damga: (Kratzau) – 25. II. 11]

Karşı taraftaki Hotel zum Ross'ta patates ve yabanmersini garnitürlü dana kızartması, üstüne de bir omlet yediğim, bunların yanında küçük bir şişe elma şarabı içtiğim seni ilgilendirecektir, sevgili Ottla. Bu arada, bildiğin üzere çiğneyemediğim etin birazıyla bir kediyi doyurdum, birazıyla da yeri pislettim. Sonra garson kız yanıma oturdu ve "Denizin ve Aşkın Dalgaları" üzerine konuştuk; birbirimizden habersiz olarak ikimiz de akşama bu oyuna gitmeyi kararlaştırmışız meğer. Hüzünlü bir oyun bu.

No. 9

[Kartpostal: Warnsdorf, Reformspeisehaus*]

[Damga: Warnsdorf – 2. V. 11 civarı]

Sevgili Ottla, gelirken sana mutlaka bir şey getireceğim, ben yola çıkmadan önceki akşam ağladın çünkü.

Franz

No. 10

[Kartpostal: Vierwaldstätter Gölü, Axenstrasse, Bristenstock'a bakış]

[Damga: Flüelen, 29. VIII. 11]

Flüelen'de dağların arasında hapis kaldım. İnsan burnunu neredeyse balın içine sokup iki büklüm oturuyor.

Franz
Max Brod

* Doğal yollarla elde edilmiş ürünlerin kullanıldığı lokanta. (ç.n.)

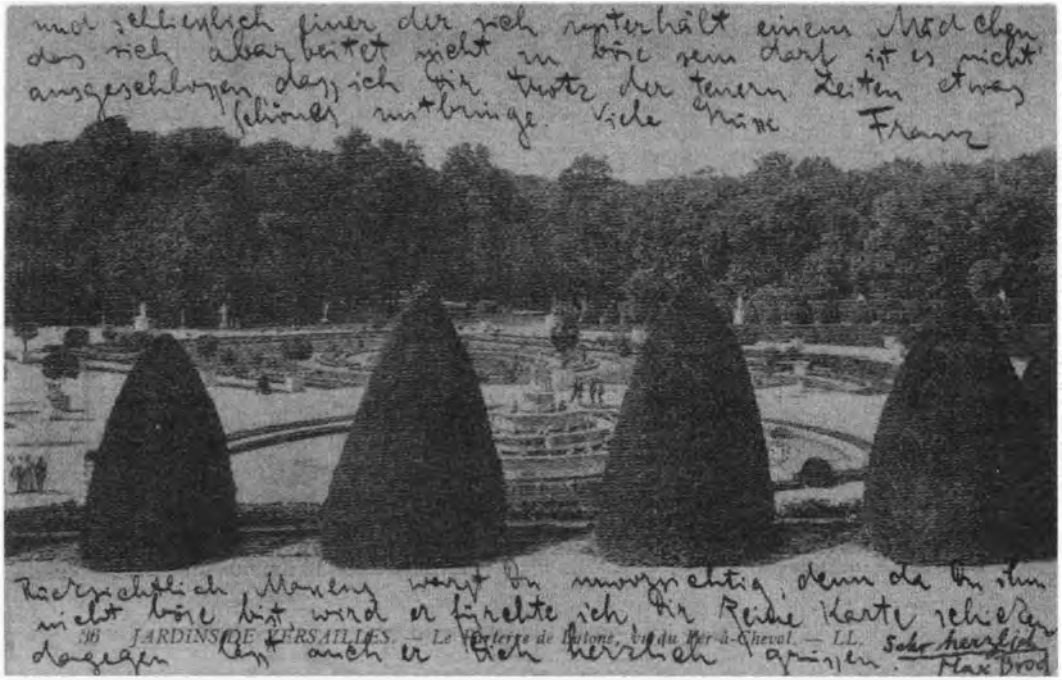
Friedland'daki şato, Bohemya (7 numaralı kartpostal).

Kratzau pazar meydanı (8 numaralı kartpostal).

Stresa, Maggiore Gölü (12 numaralı kartpostal).

Versailles Bahçeleri, Paris (13 numaralı kartpostal).

Garda Gölü kıyısında Riva limanı (18 numaralı kartpostal).

No. 11

Ottla ve Valli Kafka'ya
[Kartpostal: Lugano Gölü, coğrafi panorama]

[Lugano, 30 Ağustos 1911]

Bu işi annemin üzerinden alacağınız yerde mektupları ona yazdırıyorsunuz demek. Ama hiç hoş değil bu. – Dün Vierwaldstätter Gölü'ndeydik, bugün Lugano Gölü'ndeyiz ve burada biraz kalacağız. – Adres aynı

Franz

D Brod[*]

No. 12

[Kartpostal: Stresa, Maggiore Gölü]

[Damga: Stresa – 6. 9. 11]

Ottla, bana daha tafsilatlı yazmalısın. Sevgili annemizin mektubuna göre belli ki yenilikler var ve bunların ayrıntılarını çok merak ediyorum. Ben de sana karşılığında güzel kartpostallar yollarım

Franz K
Max Brod

No. 13

[Kartpostal: Jardin de Versailles]

[Damga: Paris – 13 Eylül 11]

Sevgili Ottla, benim seni değil, asıl senin beni bağışlaman gerekiyor, hayır, sana yazılı olarak yönelttiğim suçlamalar

* D Brod: Kaynakta böyle yazıyor olsa da el yazısı kesinlikle Max Brod'a aittir. (ç.n.)

için değil; onlar yumuşaktı, böylesine ciddi bir konuda sözünü tutmadığından dolayı sana içimden lanet ettiğim için. Maalesef tam olmamakla birlikte ihmalinin nedenini açıkladığın ve ne de olsa keyfine bakan birinin çalışmaktan canı çıkan bir kıza kızmaya hakkı olmadığı için, her şeyin pahalı olduğu dönemlerden geçmemize karşın sana gelirken güzel bir şey getirmem olanaksız değil.

Çok selamlar

Franz

Max konusunda düşüncesiz davrandın; sen ona gücenmediğine göre, korkarım o da sana kart yollamayacak, ama buna karşın sana içten selamlarını yolluyor. *En derin selamlarımla Max Brod*

1912

No. 14: *Julie, Hermann, Valli ve Ottla Kafka'ya*

[Kartpostal: Goethe'nin öldüğü oda]

[Damga: Weimar – 30. 6. 12]

Canım annem, babam ve kardeşlerim, Weimar'a sağ salim vardık, bahçe manzaralı sessiz ve güzel bir otelde kalıyoruz (hepsi 2 mark), halimizden memnunuz. Ah sizden bir haber alabilsem.

Franz

No. 15

[Kartpostal: Weimar, Stein'ın evi]

[Damga: Weimar – 3. 7. 12]

Sevgili Ottla, tabii ki sana da yazıyorum, üstelik büyük zevkle. Ve sana Bayan Stein'ın güzel evini yolluyorum; dün akşam evin önündeki kuyunun kenarında uzun uzun oturduk.

Franz

İçten selamlar

Max Brod

Fräulein Werner'e yürekten selamlar

1913

No. 16

[Kartpostal: Delia Gill, beyazperde kraliçesi]

[Damga: Berlin – 25. 3. 13]

Ottla, son dakikada sana yürekten selamlar, bana darılma, ne zamanım ne de huzurum vardı

Franz

No. 17

[İki kartpostal, biri dolunca diğerine geçilmiş: S. Vigilio, Lago di Garda ve Lago di Garda, Isola Garda e Monte Baldo]

[Damga: Riva – 24. IX. 13]

Ottla, sana şimdiye kadar fazla bir şey yazamadığım için bana gücenme, biliyor musun, seyahatteyken kafam dağınık oluyor ve içimden diğer zamanlar kadar yazmak gelmiyor. Ama şimdi sakin sakin sanatoryumda yattığıma göre sana yazarım ya da çoğunlukla kartpostal yollarım, çünkü her zaman olduğu gibi anlatacak az şeyim var ve az olan şey yazılamıyor bile, sana bunu daha sonra banyoda* anlatırım bir gün. Ayrıca benim için bir iyilik yapmanı isteyeceğim. Taus-

* Banyo, Kafka'ların baba evinde kardeşlerin geleneksel buluşma noktasıdır. (ç.n.)

sig Kitabevi'ne gidip "1913 Yılı Kitabı"nı al, ücretsiz verilen bir katalog bu, ben dönene kadar kalmayacaktır, ama buna sahip olmayı istiyorum. Herkese çok selam. Franz

Sizlerden uzun zamandır haber alamadım.

No. 18

[Kartpostal: Riva, Il Porto colla torre Aponale]

[Riva, 28 Eylül 1913]

Bugün Malcesine'e, Goethe'nin o macerayı yaşadığı yere gittim, "İtalya Seyahati"ni okumuş olsaydın –ki bir an önce okumalısın– bilirdin bunu. Şato kâhyası bana Goethe'nin resim yaptığı yeri gösterdi, ama o yer günlükle bir türlü örtüşmedi; adamla ne bu konuda ne de İtalyancada anlaşabildik.

Herkese selam söyle!

Franz

No. 19

[Kartpostal: Venedik, Palazzo Ducale*, Sala del Maggior Consiglio**]

[Damga: Riva- 2. X. 13]

Sevgili Ottla, sevgili anneme ve babama mektupları için çok teşekkür ettiğimi ve onlara yarın ayrıntılı olarak yazacağımı söyle. Zamanın ne çabuk geçtiğini Tanrı biliyor. Annem, senin bana yazacağını bildirdi. Sakın yapma, ama yapmayı istesen de yapma, çok zor çünkü.

Franz Herkese selam söyle

* Düklük Sarayı. (ç.n.)

** Büyük Konsey Salonu. (ç.n.)

1914

No. 20

[Prag,] 10 VII 14

Sevgili Ottla, uyumayı denemeden önce sana aceleyle birkaç söz yazıyorum, dün gece bu çabada bütünüyle başarısız oldum. Düşünsene, yazdığın kartla benim çaresizlik içindeki bir sabahımı bir anda katlanılır kıldın. Gerçekten çok rahatlatıcıydı bu, senin için de uygunsa ilk fırsatta bunun üzerinde çalışmayı sürdürelim. Hayır, akşamları başka kimsem yok. Sana Berlin'den elbette yazacağım, şu an ne o meseleyle ne de benimle ilgili belli bir şey söyleyebiliyorum. Konuştuğumdan farklı yazıyorum, düşündüğümden farklı konuşuyorum, düşünmem gerekenden farklı düşünüyorum ve bu en derin karanlığa kadar böyle sürüp gidiyor.

Franz

Herkese selam söyle! Mektubu ne kimseye göster ne de ortalarda bırak. En iyisi yırt ve küçük parçalar halinde verandadan avludaki tavuklara at, onlardan sakladığım bir sırrım yok.

No. 21

[Kartpostal: Østersøbad Marielyst]

[Damga: Vaggerloese – 21. 7. 14]

Sevgili Ottla, yürekten selamlar. İyi sayılırım. Her gün aynı güzel hava ve aynı güzel sahilde aynı deniz banyosu. Ama neredeyse sürekli et yemek iğrenç. Diğer her şeyi sana pazartesi günü anlatacağım, pazara geliyorum. Annemle babama bugün yazacağım. Postacı bekliyor. Hoşça kal.

F.

No. 22: *Julie ve Hermann Kafka'ya*

[Marielyst, Temmuz 1914]

...bu açıdan Berlin'le işim bitmedi, bütün bu olanların sizin ve benim iyiliğim için (çünkü ikisi de kesinlikle aynı şey) şimdiye kadarki gibi yaşamayı sürdürmemi engellediğini düşünüyorum. Bakın, size gerçekten ağır bir acı herhalde henüz çektirmedim, nişanın atılması böyle bir acı demek ki, ama uzaktan değerlendiremiyorum. Hele gerçek ve daimi bir sevinci hiç yaşatmadım size, ama inanın bana, bunun tek nedeni bu sevinci kendime de daimi olarak yaşatamadığımdır. Baba, bunun neden böyle olduğunu, benim asıl isteğimi onaylamasan da, en iyi sen anlayabilirsin. Hayata ilk atıldığın dönemlerde ne güçlükler çektiğini anlatırsın bazen. Sence özsaygı ve mutluluk açısından iyi bir terbiye değil miydi bu? Benim –bunu açıkça söyledin zaten– aşırı rahat bir yaşam sürmüş olduğumu düşünmüyor musun? Ben şimdiye kadar bütünüyle bağımlılık altında ve dış görünüşüme göre keyif içinde büyüdüm. Bunu sağlayan herkes bunu alabildiğine iyi niyetle ve sevgiyle yapmış olsa da bunun benim mizacım açısından hiç iyi olmadığını düşünmüyor musun? Kendi bağımsızlıklarını her yerde güvence altına almayı bi-

len insanlar vardır elbette, ama ben onlardan değilim. Gerçi bağımlılıklarını hiçbir koşulda yitirmeyen insanlar da vardır, benim yine de bunlardan biri olup olmadığımın sınanması için bence her çabaya değer. Böyle bir çaba için yaşımın fazla ilerlediği savı da geçerli değil. Göründüğümden daha gencim. Bağımlılığın tek olumlu etkisi insanı genç tutmasıdır. Gelgelelim yalnızca sona erdiği zaman olur bu.

Gelgelelim bu iyileşmeye büroda asla ulaşamayacağım. Zaten Prag'da olmayacak bu. Burada her şey, benim gibi özünde bağımlılık isteyen bir insanı bunun içinde tutacak biçimde ayarlanmış. Her şey burnumun ucuna kadar getirilip sunuluyor. Büro bana çok sıkıcı, çoğunlukla da dayanılmaz geliyor, ama aslında yine de kolay. Bu sayede ihtiyaç duyduğumdan fazla para kazanıyorum. Ne için? Kim için? Maaş merdivenini tırmanmayı sürdüreceğim. Ne yararı olacak? Bu iş bana uygun değil, karşılığında bana bağımsızlık bile sağlamıyor, niye kaldırıp atmıyorum ki? İstifa edip Prag'dan ayrılırsam hiçbir şeyi tehlikeye atmam, ama her şeyi kazanabilirim. Hiçbir şeyi tehlikeye atmam, çünkü Prag'daki yaşamım iyi bir şeye doğru gitmiyor. Bazen eğlence olsun diye beni R. Dayı'yla kıyaslıyorsunuz. Aslında Prag'da kalırsam yolum beni ondan pek uzağa götürmeyecek. Muhtemelen ondan fazla param, daha fazla ilgi alanım ve daha az inancım olacak, böylelikle daha küskün biri olacağım, aramızda daha fazla fark pek olmayacak. – Prag dışına çıkarsam her şeyi kazanabilirim, yani bütün yeteneklerini değerlendiren, iyi ve hakiki bir iş karşılığında gerçek canlılık ve kalıcı mutluluk duygusuna kavuşan bağımsız ve huzurlu bir insan olabilirim. Böyle bir insan –ki bu çok küçük bir kazanım olmaz– sizin karşınıza da daha iyi çıkacaktır. Bazı eylemlerini belki onaylamadığınız, ama genel anlamda hoşnut olduğunuz bir oğlunuz olur o zaman; çünkü kendinize şunu söylemek zorunda kalırsınız: 'Elinden geleni yapıyor.' Bugün haklı olarak bu duyguyu taşımıyorsunuz.

Planımı şöyle uygulamayı düşünüyorum: Beş bin kronum var. Bu para bana, Almanya'nın herhangi bir yerinde, Berlin'de ya da Münih'te iki yıl, gerekirse hiç kazanmadan yaşama olanağı tanır. Bu iki yıl bana, edebi alanda çalışma ve Prag'da içsel bitkinlik ve dışsal rahatsızlıklar arasında hiç ulaşamadığım kadar bir açıklıkta, yoğunlukta ve bütünlükte içimdekileri dışarı çıkarma olanağı sağlar. Bu edebi çalışma da bu iki yılın ardından çok mütevazı da olsa kendi kazancımla geçinmemi sağlar. Ne kadar mütevazı olursa olsun, şimdi Prag'da sürdürdüğüm ve beni gelecekte bekleyen yaşamla kıyaslanamaz bir yaşam olur. Yeteneklerim ve bu yetenekler sayesinde elde edebileceğim iş olanaklarım konusunda yanıldığımı söyleyerek itiraz edebilirsiniz. Bu, kesinlikle ihtimal dışı değil elbette. Buna karşın şu var ki, otuz bir yaşımdayım ve bu tür yanılgılar bu yaşta hesaba katılamaz, aksi halde her türlü hesap olanaksız olurdu; ayrıca şu da var, az da olsa bazı şeyler yazdım, bunlar kısmen takdir gördü; kesinlikle tembel olmamam ve çok azla yetinmem sonunda itirazınızı çürütmüş oluyor; bir umudum boşa gitse bile para kazanmanın başka bir yolunu bulurum, her koşulda sizden talepte bulunmam, çünkü bunun hem benim hem de sizin üzerinizdeki etkisi Prag'da şimdi sürdürdüğüm yaşama kıyasla çok daha kötü, evet tamamen katlanılmaz olurdu.

Buna göre durumum bence yeterince açık ve sizin buna ne diyeceğinizi merak ediyorum. Bunun tek doğru olduğuna, bu planı uygulamaya koymayı kaçırırsam önemli bir şeyi kaçırmış olacağıma inansam da sizin bu konuda ne diyeceğinizi bilmek benim için elbette çok önemli.

En içten selamlarımla, Franz.

No. 23

[Kartpostal: Potsdam, Sanssouci Sarayı, Voltaire'in odası]

[Damga: Charlottenburg – 26. 7. 14]

Bir selam daha, Ottla, benden ve bak bir de kimden!
Ama dikkatlice bak ve arada sırada Berlin'i düşün.

En içten selamlarımla Erna

1915

No. 24

[Askeri posta kartpostalı]

[Prag, Şubat/Mart 1915]

Tabii çok nazikti bu; ama dün taşınmayı aklımdan geçirmemiştim aslında. Kendi dolabına sahip olmak, neredeyse genel insan haklarından biri sayılır ve ben sana bundan daha fazlasını layık görüyorum. Daha doğrusu belli bir şey düşünmedim, ama düşününce bazı şeyler yerli yerine oturuyor: Senden dolayı geldiğim mağazadan kovulmam; sen benim odama hiç girmemişken, senin odana bakmam için durmaksızın gelen davetler; sonra eski, leş gibi kilerimin beni hiçe sayarak boşaltılması ve senin bile tam olarak bilmediğin başka birkaç şey daha. Buna karşılık itirazın, senin eşyalarınla yeterince ilgilenmediğim (ama bunun özel bir nedeni var) ve bütün gününü mağazada geçirdiğin olur yalnızca. Bunun belli bir denge sağladığını itiraf ediyorum.

No. 25

[Kartpostal: Budapeşte, Országház (Parlamento binası)]

[Damga: Hatvan – (25 Nisan 1915)]

Çok selamlar. Öperim (eski anı)

Franz

Daha ileride olmamızı isterdim!

Çok selamlar

Elly

Çocuklara, Irma'ya ve Fräulein'a selam söyle

No. 26

[Kartpostal: Viyana, Kaiser Wilhelm-Ring]

[Damga: Viyana – 27 (Nisan 1915)]

Şu an düşünüp hesaplıyorum: Ona gelirken bir şey getirsem mi?

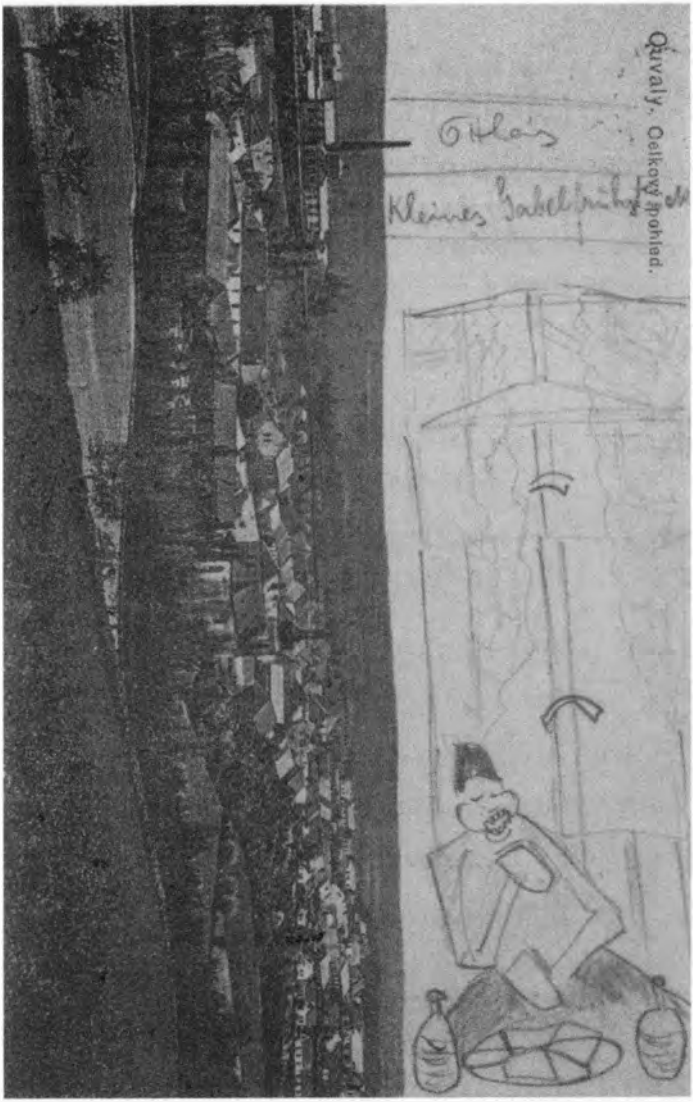
F.

No. 27: *Josef David'e*

[Kartpostal: Ouvaly; kartın ön yüzünde Kafka'nın yaptığı eğlenceli bir çizim: "Ottla'nın küçük kuşluk beslenmesi"]

[Ouvaly, 16. 5. 1915]

Kalpten selamlarımla F Kafka

Ouvaly'ye genel bakış, Kafka'nın eğlenceli bir çizimiyle (27 numaralı kartpostal).

No. 28

[Kartpostal: Bohemya İsviçresi, Edmundsklamm]

[Damga: Edmundsklamm – 24. V. 15]

Franz *ve Felice'den* selamlar
İçten selamlar Erna Steinutz
En içten selamlarla
Grete Bloch ./.

1916

No. 29

[Kartpostal: Karlsbad, Hotel Trautwein]

[Damga: Karlsbad – 13. V. 16]

Kuzu marulundan* selamlar

No.30

[Kartpostal: Marienbad, Gezinti bahçesi, Café Alm]

[Damga: Marienbad – 15. V. 16]

Ayrıca tanımadığın buralı bir beyden

No. 31

[Prag, 28 Mayıs 1916]

Bak şu kuruntulara! Sinirlenmem için zerre kadar neden yok. Eğer insan pazar günü öğleden sonralarını bile nasıl geçireceği konusunda kısmen özgür olmasaydı, o zaman bu-

* Kafka burada kendisine sürekli verilen vejetaryen gıdalara imada bulunuyor. (ç.n.)

rası gerçek bir cehennem sayılırdı, ama bilindiği üzere şimdilik Araf. Karlstein'a gelmeyeceğim, çünkü orada kiminle olduğunu bilmiyorum ve de Prag'da duyduğum iç sıkıntısı yeterince büyük, tetiklensin istemiyorum. Bu arada senin Karlstein ve St. Johann arasındaki ormanda bulunduğun sırada yağmur yağıyor. İkisinde de payım yok.

No. 32

[İki kartpostal, biri dolunca diğerine geçilmiş: Marienbad, Schloss Balmoral & Osborne Oteli, park bölümü ile Osborne girişi ve park bölümü ile salon]

[Damga: Marienbad – 12. VII. 16]

Canım Ottla: Ben de sana daha detaylı yazıyorum, eğer hâlâ işe yarayacaksa ve eğer durum düzelmemişse, gelecek değil, ondan sonraki salı günü Chotek Parkı'nda birbirimize her şeyi anlatırız. Bugünlük sadece şu kadar: Düşündüğümden daha iyiydim ve belki F. de düşündüğünden daha iyiydi. Ama bunu o sana kendi yazsın daha iyi. Eisenstein'a gelmiyorum. F. yarın buradan ayrılıyor, (bugün de ağrıyan) başım bakalım ondan sonra neler başaracak. Daha iyi işler çıkaracağım, çünkü buraya alıştım, güzel bir ortamda yaşıyorum. Ama seneye umarım özgür olacak olan dünyaya birlikte açılırız.

Franz

Birkaç günlüğüne sen buraya gelsen nasıl olur? *Sevgili Ottla, kesinlikle en iyisi bu olurdu. Çünkü burası harika. Nasıl iyi olduğumuzu ve kendimizi nasıl güçlü hissettiğimizi yarın anneni ziyaret edecek olmamızdan anlayabilirsin.*

En içten selamlarımla, Felice

Marienbad, Schloss Balmoral & Osborne Oteli (32 numaralı iki kartpostaldan birinin ön yüzü).

No. 33

[Kartpostal: Marienbad, Café Utschig]

[Damga: Marienbad – 23. VII. 16]

Sevgili Ottla, az yazdım, biliyorum, o nispette daha çok anlatacağım.

Çok selamlar

Franz

İçten selamlar Irma Weltsch
Sizi seven ihtiyar Weltsch'ten selamlar!
Eski öğretmeniniz iyi yürekli F. Weltsch'ten de selamlar
Paul Weltsch

No. 34

[Prag, 24 Kasım 1916]

Ev sahibeme

No. 35

[Prag, Aralık 1916]

Sevgili Ottla, zarfın içindeki mektubu lütfen Başmüfettiş Bay Eugen Pfohl'a gönder, ama elinden gelirse *derhal* yap bunu, aksi halde uyuyakalıp konuyu sonradan uydurmuşum gibi görünecek (oysa öncesinde uydurmuştum). Çünkü bir bahane bu, ama akla yatkın türden. Yukarıda çok uzun süre, yaklaşık saat iki buçuğa kadar kaldım, sonrasında bir an olsun uyumadım. Yine de çok iyi durumdayım, şimdi yaklaşık saat 10'a kadar yatakta kalırsam, kendimi sonrasında daha iyi hissedeceğim ya da uyumayı umduğum için değil, bürodaki öğle öncesi süresi böylece kısalacağı ve (bir yalancı olarak) bana özen gösterilmesine daha çok hak ka-

zanacağım için yapacağım bunu. Yukarıda ne iyi ne de çok şeyler yazdım, sabah evde kalacağımı bilseydim sevinirdim, çok büyük bir istekle kalırdım. Bir sonraki günden duyduğum korku her şeyimi berbat ediyor işte; ama belki de bana her şeyi zorla yaptırıyor; aradaki farkı o karanlıkta kim seçebilir ki!

Hadi, mazeret mektubunu gönder hemen!

Franz

Lambanın gazını son damlasına kadar kullandım.

1917

No. 36

[Prag, 1 Ocak 1917]

Öncelikle hepinize mutlu yıllar. Sonra Ottla lütfen bana *Montagsblatt** ve Wüllner'in öğleden sonra yapacağı okuma için bilet al (Memur derdi: Abonelerin numaralı biletleri teslim alma hakları salı gününe kadar korunuyor. Bileti çarşamba günü satın alman böylece daha avantajlı olmaz mı?) Yiyecek konusunda kendini fazla yorma. Her akşam yiyebileceğimden fazlası oluyor evde. Ama beynimde önceden duyduğum açlık korkunç. – Yılbaşını, ayağa kalkıp ayaklı lambayı yeni yıla doğru tutarak kutladım. Kimsenin kadehinde daha ateşli bir şey olamazdı.

Franz

No. 37

[Prag,] 19 IV [1917]

Sevgili Ottla, şimdilik henüz her şey aşağı yukarı bir düzen içinde, ama daha ne kadar böyle kalır, bilinmez; bir anda yerle bir olamaz, çünkü her şeyi çok düzgün bıraktın,

* Pazartesi sabahları yayımlanan tek liberal Prag gazetesi. (ç.n.)

ama belki ya da muhtemelen gizliden gizliye gevşiyordur ve benim bundan haberim yoktur. "Her şey" derken kendimi kastediyorum elbette. Sen gittikten sonra Hirschgraben'de bir fırtına koptu, belki rastlantı, belki de kasıtlıydı. Dün Palais'de* uyuyup kalmışım; eve çıktığımda soba sönmüştü ve çok soğuktu. Ha, dedim, Ottla'sız ilk akşam ve çaresiz kaldın bile. Ama sonra bütün gazeteleri hatta müsveddelerimi de topladım, çok geçmeden ortaya güzel bir ateş çıktı. Bugün bunu Ruženka'ya anlattığımda şöyle yaklaştı: Çıra kesmemekle hata etmişim, soba ancak bu yolla hemen tutuşurmuş. Bunun üzerine kurnazca, "Ama orada bıçak yok ki," dedim. O da masumca, "Ben tabaktaki bıçağı kullanırım her zaman," dedi. Demek ki bıçak bu yüzden sürekli yapış yapışmış ve üzerinde çentikler oluşmuş, ama çıra hazırlanması gerektiğini öğrenmiş oldum. Palais'nin yerlerini mis gibi temizledi, belli ki ona söylemeyi unutmamışsın. Ben de karşılığında yarın, sebze yetiştirme üzerine yazılmış en iyi kitabı araştıracağım; ancak karların içinden nasıl sebze elde edildiği orada yazmayacaktır.

Bana anlatıldığı kadarıyla, babam dün beni çok kayırmış. Rudl Hermann (mektubu sakın ortalıkta bırakma) Bielitz'e gideceği için dostça vedalaşmak üzere öğlen bize gelmiş. Dolayısıyla bizim evde herkesin katılımıyla bir maskaralık sahnelenmiş. Babamın bunu fırsat bilip hakaretleriyle küçük düşürmediği ne uzak ne de yakın akraba kalmıştır. Biri dolandırıcıdır, ötekinin önünde yere tükürmek gerekir (tüh!) vs. Bunun üzerine Rudl, bu hakaretleri üzerine alınmadığını, öyle ya babamın kendi oğluna bile hergele dediğini söylemiş. Bunun üzerine babam çıldırmış. Kıpkırmızı kesilmiş, kollarını havaya kaldırıp Rudl'un üzerine yürümüş. R. dışarı çıkmak zorunda kalmış, eşikte biraz durmak istemiş, ama annem onu oradan da dışarı itmiş. Dostane veda böylece

* Kafka, 1917 yılının mart ayı başında Schönborn Palais'de iki odalı bir daire kiralamıştı. (ç.n.)

son bulmuş. Ama ikisi de, hem babam hem R. iyi insanlar olduklarından bu olayı bugün muhtemelen unutmuşlardır, ama bu aynı tiyatroyu ilk fırsatta yeniden sergilemelerini engellemez tabii. Eve geldiğimde ortalık sakindi; babam bana karşı gösterdiği aşırı iyi tavrı dengelemek için şunu dedi yalnızca: "To je žrádlo. Od 12 ti se to musí vařit."*

Sana bir tek şunu söylemek istiyorum: Fazla yazma. İşin hakkında genel şeyler yazmak istiyorsan, o zaman ya annemle babama ya Irma'ya ya da bana yaz, böylece pekâlâ herkese hitaben yazmış olursun.

Franz

No. 38

[Damga: Prag – 22. IV. 17]

Canım Ottla, bana hiç yazamadığın ya da az yazdığın için sakın kendini suçlama. Aksi halde üzülürüm. Buna karşın örneğin bilgileri doğrudan Karl'a vermeyip, onun yerine işin hakkında genel bir bilgi edinilebilsin diye mektubu bu sefer olduğu gibi önce Prag'a yollamanı yeğlerim. Yazdığın her şey, tarım hakkındaki bilgi birikimimle değerlendirebildiğim kadarıyla bana mantıklı görünüyor. Bahçenin bir bölümünü çitle çevirme fikri benim ya da Elli'yle ikimizin ya da muhtemelen her insanın, ya da senin fikrin olabilir. Ayrıca at olması şart mı? İnekler ya da öküzler yetmez mi? Orduda işe yaramayan atlar, örneğin Ruslardan yağmalanan atlar bir dönem daha ucuza alınabiliyordu sanıyorum; oralarda bu bilinmiyor mu? Ruženka'nın pek çok öğüdü var, ama bir dahaki sefere. Bizim mahallede dedikleri gibi, hadi kaldır başını.

Franz

* Bu, yemek; pişmesi için saat 12'den beri uğraşılıyor! (ç.n.)

No. 39

[Kartpostal]

[Damga: Prag- 15. V. 17]

Sevgili Ottla, bunu hemen yanıtlamalısın. Sen beni bütünüyle terk etmişsin gibi duyumsadım ve uzak geleceği düşünerek (geleceği her zaman düşünerek) kendime şunu söyledim: Demek Ottla benim sefalete düşmeme gerçekten göz yumacak! Ama mektubun bir yana, bu bütünüyle yanlış, çünkü yukarıdaki ev sayesinde daha iyi bir döneme başlamamı sağladın; (günlerin güzel geçmesi ve buna bağlı uyku sorunlarım nedeniyle) yukarıdaki çalışmalarımı ne yazık ki bırakmama, üstelik senin gitmiş olmana karşın iyi dönem devam ediyor. Yakınacak elbette çok şey var, ama her şey yine de son yıllarımla kıyaslanamayacak kadar iyi. Ama özetlenmesi mümkün olduğu ölçüde bunu anlatmam gerekiyor. Belki pazar günü gelirim, ama tabii "kocaman bir belki" yalnızca; sakın karşılama! Felix ve karısı nicedir bana katılmak istiyorlar, muhtemelen onlarla gelirim, Max'ın geleceğini hiç sanmıyorum.

Franz

No. 40

[Prag, 20 Haziran 1917 civarı]

Sevgili Ottla, küçük sosyal yardım kurumu,

Tetsch konusuna ek:

1) Bay Hippmann'ın giysilerle ilgili Sopper için düzenlediği onay çok iyi, Tetsch için de aynısını yapıp bana yollasın.

2) Tetsch, muhtaçlığından dolayı yeni bir yasa gereği aylık yaklaşık 48 kron tutarında özel bir yardıma hak kazandı. Ekteki formla bir para yardımı dilekçesi verilecek sadece. Muhtarın formu Tetsch için doldurması ve üçüncü sayfadaki adrese, Podersam kaymakamlığına postalaması gerekiyor.

*

Sopper'in giysi meselesi şöyle halledilecek: Sopper'e buradan hemen 300 kron verilecek, ayrıca Podersam Sosyal Yardım Kurumu'na (Rößler Öğretmen) yazılacak, giysi alımı için hâlâ gerekli olan 100 kronu (Muhtar Bey fiyatı 400 kron olarak bildirdi) görevleri olduğu üzere Sopper'e ödemeleri rica edilecek. Sopper daha sonra bunu Rößler Öğretmen'den şahsen de isteyebilir.

*

Çok selamlar Franz

Tetsch'le Prag'da ilk karşılaşmam şöyle oldu: Pazar akşamı Max ve karısıyla Belvedere yokuşunu çıkarken uzaktan, şu taştan yapay yamaçların birinin üzerinde oturan bir asker gördüm, çorapları yoktu, pantolonunun paçalarını sıvamıştı, kollarından birinin içi boştu, kulağının arkasında kocaman bir şişlik vardı. "Bu da asker," dedim ve o tarafa bakmamayı yeğledim. Yanından geçtikten sonra arkama döndüm: Tetsch'ti. Gerçekten sevindim.

No. 41

[Kartpostal]

[Damga: Prag – 24. VI. 17]

Sevgili Ottla, ayarlayacağım, ama o ikisine ne zaman ihtiyacın olduğunu öğrenmek istiyorum, tarihini şimdi artık biliyor olmalısın. Bu arada durum bu kadar mı kötü? Geçen seneye göre çok daha kötü olmalı, çünkü bildiğim kadarıyla o zaman böyle bir şey gerekmemişti. – Fräulein Kaiser* elbette memnuniyetle gelecek, hem de onun savına göre senin ona bir seferinde ondan hoşlanmadığını söylemiş olmana karşın. Bir cumartesi günü gelecek, onu anımsadığın için memnun oldu, şimdi birkaç günlüğüne Böhmerwald'a tatile gidiyor. – Annemin durumu elbette dediğin gibi, doktorun önemsiz olduğunu söylediği deri döküntüsü ona çok çektiriyor; babam iyi durumda döndü.

Çok selamlar, Fräulein'a selam söyle.

Franz

No. 42

[Prag, 25 Haziran 1917]

Sevgili Ottla, Fräulein, sana yazdığım kartı dün umarım postalamıştır. Senden oradaki başka konuların yanı sıra adamların ne zaman gelmesini istediğini bana hemen söylemeni rica etmiştim.

Gänsler konusuna burada bir ek daha yapıyorum; belediyenin onayı henüz eksik, yazı ektedir ve belediyede imzalanması gerekiyor yalnızca; onayı bana sonrasında geri

* Fräulein Kaiser, Kafka'nın çalıştığı iş kazası sigorta şirketindeki sekreteri. (ç.n.)

yolla. Sopper parayı henüz almadı, biliyorum, önümüzdeki günlerde alacak.

Hoşça kal
Franz

Sanırım annem daha iyi.

Tetsch'i unutma, formu muhtara vermek dışında onun için yapılacak bir şey yok.

No. 43

[Kartpostal]

[Damga: Prag – 28. VII. 17]

Canım Ottla, çoktan yazmam gerekirdi (Budapeşte'den attığım kartı aldın değil mi?), çok şey görüp, duydum. Seyahatim sırasında durumum orta halliydi, ama bir dinlenme ve haberleşme seyahati değildi elbette. Her şeyden önce seyahatlerde daima olduğu gibi yeterince iyi uyudum, Prag'da da birkaç gün daha devam etti, ama şimdi yine imkânsızın sınırına dayanmak üzere. Keşke yine sonbahar ve kış olsa (seninle ilgisi yok ama, sen Viyana'ya gideceksin) ve geçen yıla aşağı yukarı benzese! Yarın gelmiyorum, ama sen uygun görürsen eylül başında on günlüğüne gelirim. Yoksa Salzkammergut'a mı gideyim? Ne kadar uzak, o kadar iyi, ama biraz geç olabilir, buradan ancak 8 Eylül'de ayrılabiliyorum. – Son istifa (en azından benim haberdar olduğum kadarıyla son) gerçekten hayran kalmaya değerdi. Nasıl üstesinden geleceksin?

Sana ve Irma'ya selamlar

Franz

No. 44

[Kartpostal]

[Damga: Prag – 23. VIII. 17]

Sevgili Ottla, şerbetçiotu toplama işin bitince bana yazıp haber ver lütfen. O zaman sana tatilimle ilgili daha ayrıntılı yazarım. Şimdi ot toplama işini başka meselelerle engellemek istemiyorum.

En içten selamlarımla
Franz.

No. 45

[Damga: Prag, 29. VIII. 17]

Sevgili Ottla, dört seçeneğim var: Wolfgangsee* (güzel ve yabancı bir bölge, ama uzak ve yemekleri kötü), Radešovitz (güzel bir orman, yemekleri çekilir, ama fazla bildiğim bir yer, yeterince yabancı değil, fazla rahat), Landskron (hiç bilmediğim bir yer, sözde güzelmiş, sözde yemekleri iyiymiş, ama beni müdürümün himayesine tabi tutacak ve bunun dışında resmi bir sıkıntıyla bağlantılı) ve son olarak Zürau (yabancı bir yer değil, aslında güzel de değil, ama seninle olacağım ve belki süt de olacak). Gerçi iznim yok henüz, Budapeşte seyahatimde bile bana sıkıntı yaratan direktörle artık konuşmak istemiyorum, ama izin talebi için ikna edici bir gerekçem var. Yaklaşık üç hafta önce bir gece akciğer kanaması geçirdim. Sabaha karşı saat 4 civarıydı, uyandım, ağzımda tuhaf miktarda tükürük birikmiş olmasına şaşırdım, tükürdüm, yine de ışığı yaktım, tuhaftı, kan vardı. Ve

* Avusturya'da, Salzburg eyaletinin kuzeybatısında kalan bir göl. (ç.n.)

şimdi başlıyor. *Chrlení**, doğru mu yazdım, bilmiyorum, ama boğazımdaki şu fışkırma için iyi bir ifade. Hiç sonu gelmeyecek sandım. Ağzını kendim açmadığıma göre nasıl tıkayabilirdim? Ayağa kalktım, odada dolaştım, pencerenin önüne gittim, dışarı baktım, geri döndüm – durmadan kan geliyordu, sonunda kesildi ve uzun zamandır olmadığı kadar derin bir uykuya daldım. Ertesi gün (bürodaydım) Dr. Mühlstein'a göründüm. Bronşitmiş, bir ilaç yazdı; üç şişe içecekmişim; bir ay sonra yeniden gelmeliymişim; kanama tekrarlarsa, hemen. Ertesi gece yine kanama oldu, ama daha azdı. Tekrar doktora gittim, gerçi adamı geçen sefer beğenmemiştim. Ayrıntıları geçiyorum, fazla olacak. Benim için sonuç şu: Üç olasılık varmış, b i r i n c i s i doktorun iddiasına göre şiddetli üşütme, ben bunu kabul etmiyorum; ağustos ayında mı üşüteceğim, ki aslında hiç üşütmem ben; burada suç, olsa olsa soğuk, boğuk ve kötü kokan evimdedir; i k i n c i s i ise verem. Doktor şimdilik kabul etmiyor. Ayrıca görecekmişiz zaten, büyük kentlerde yaşayan herkes veremliymiş, akciğer ucu apeksi (bu, birine domuz demek istediğin zaman domuz yavrusu demek gibi bir sözcük), öyle kötü bir şey değilmiş, tüberkülin enjekte edilir ve iyileşirmiş; üçüncüsü: Bu olasılığı ima eder gibi olduğumda doktor hemen karşı çıktı tabii. Ama bu tek doğru ve ikinci olasılıkla iyi uyuşuyor. Son zamanlarda eski takıntılarımdan yine korkunç çekiyorum, hem bu beş yıllık hastalığımın şimdiye kadar en uzun ara verdiği tek süre geçen kıştı. Bu, bana yüklenmiş ya da emanet edilmiş en büyük savaş ve bir zafer (örneğin bir evlilikle gerçekleşebilirdi, F. bu savaşın muhtemel iyi ilkesinin yalnızca temsilcisidir belki de), demek istiyorum ki, kısmen katlanılabilir bir kan kaybıyla gerçekleşecek bir zaferin benim kişisel dünya tarihimde Napoléon tarzı bir yanı olurdu. Şimdi bu gidişle savaşı kaybedecekmişim gibi görünüyor. Ve gerçekten de sanki savaşın bittiğini haber veren çanlar çalmış gibi o gece 4'ten beri çok

* (Çek.) Kusmak, boşaltmak. (ç.n.)

iyi olmasa da daha iyi uyuyorum, özellikle eskiden bir türlü kurtulamadığım baş ağrılarım tamamen dindi. Durumumun kanama üzerindeki payını şöyle değerlendiriyorum: Sonu gelmeyen uykusuzluk, baş ağrıları, ateşlenmeler ve gerginlikler beni öylesine zayıf düşürmüş olmalı ki, vereme benzer bir şeye açık duruma geldim. Tesadüfen o tarihten beri F.'ye de mektup yazmam gerekmedi; iki uzun mektubuma –bunlardan birinde pek hoş olmayan, çirkin diyebileceğim bir yer vardı– bugüne kadar yanıt alamadım.

Bu ruhsal hastalığın, tüberkülozun son durumu böyle. Bu arada dün yine doktora gittim. Ciğerlerimden gelen sesleri (o zamandan beri öksürüyorum) daha iyi buldu, ama veremi hâlâ ısrarla kabul etmiyor, hem yaşım bu hastalık için fazla ileriymiş, ama emin olmak istediğim için bu hafta röntgen çektirmek (gerçi bunun da mutlak kesinliği yok) ve balgam tahlili yaptırmak istiyorum. Palais'deki dairemin kontratını feshettim, Michlová kontratımızı feshetti, yani ben bir şey yapmadım. Ama böylesi daha iyi, o rutubetli evde belki de kalamayacaktım. Benim için çok üzülen Irma'yı sırf yatıştırmak için ona kanamadan söz ettim. Onun dışında evdeki kimsenin haberi yok bundan. Doktor, şimdilik zerre kadar bulaşma tehlikesi bulunmadığını savunuyor. – Yani geleyim mi? Mesela yarınki değil, bir hafta sonraki perşembeye? Sekiz-on günlüğüne?

No. 46

[Kartpostal]

[Damga: Prag – 2. IX. 17]

Sevgili Ottla, sonunda taşındım. Palais'nin pencerelerini son kez kapattım, kapıyı kilitledim, ölüm de böyle bir şey olmalı. Ve bugünkü yeni yaşamımda o malum kanlı sabahtan

beri ilk kez baş ağrısı belirtileri hissettim. Yatak odan bir yatak odası değil. Mutfağa ve avluya diyeceğim yok, saat altı buçukta gürültü başlıyor orada, ama bugün pazar olsa bile doğal bu. Bu arada kediyi duymadım bile, tek duyduğum mutfaktaki saatti. Ama en çok banyodan ses geliyor. Benim hesabıma göre orada üç kez ışık yakılıp anlaşılmaz amaçla sular akıtıldı, sonra yatak odasının kapısı da açık bırakıldı, babamın öksürüğünü duydum. Zavallı babam, zavallı annem, zavallı Franz. Her ışık yakılışından bir saat önce korkumdan uyandım ve sonrasında ürkmekten iki saat uyuyamadım; gece dokuz saat böyle geçti. Ama ciğerlerim için daha iyiydi bu. Pencere açıkken ince bir battaniye yetiyor, ama geldiğim yerde pencere yarı açıktı ve uzaktaydı, iki battaniye ve bir kuştüyü yorgan gerekiyordu. Galiba daha az öksürüyorum. Gelmelisin.

Franz

No. 47

[Kartpostal]

[Damga: Prag – 3. IX. 17]

Sevgili Ottla, bugün biraz daha iyiydi, banyo sakindi. Ancak saat 6'da her şey bitiyor; o yan tarafta gözlerini açınca, gürültüyle uyanıyorum ("Gözlerini açmak" deyimini hassas bir Alman bulmuş olmalı). Yukarıdaki, Belvedere'deki eve şimdilik dışarıdan baktım, oldukça iyi, yalnız birinci katta ve Federer & Piesen korse fabrikasının karşısında işte, ayrıca bugün bana birinin söylediği üzere pazaryerinin yük arabası trafiği de kısmen oradan geçiyormuş. Böylelikle bir pazaryerinden ötekine taşınmış olurum. Bu o kadar zor ki!

Ama odan gerçekten şirin. Eşyalarla değil, kendimle öyle doldurdum ki, döndüğünde geçecek yer bulamayacak-

sın. Üzülmüyor musun buna? Bugün doktorla görüşeceğim daha, sonrasında ne zaman geleceğimi sana yazarım. Muhtemelen hafta sonu olur, sana telgraf çekerim.

Franz

Adreste F. değil, Ottla yazsın.

No. 48

[İki kartpostal, biri dolunca diğerine geçilmiş]

[Prag, 4 ve 5 Eylül 1917]

Sevgili Ottla, dün yine doktora gittim, her zamankinden daha açık konuştu; ama onun ve bütün doktorların tuhaf özelliği olarak kalacak bir şey var: Kaçınılmaz bilgisizliklerinden ve soru soranların aynı kaçınılmazlıkla her şeyi bilmek istemelerinden dolayı ya önemsiz şeyleri tekrarlıyorlar ya da önemli konularda kendileriyle çelişiyorlar, ama ne birini ne ötekini itiraf etmek istiyorlar. Şöyle: İki ucu da hastalanmış, ama sözüm ona ciğerlerin değil –açıkmış onlar– bronşçukların. Dikkatli olmam gerekiyormuş, doğrudan bir tehlike yokmuş (yaşımdan dolayı), büyük olasılıkla ileride de ortaya çıkmasını beklemiyormuş. Tavsiyesi: Bol yemek, bol temiz hava; midemdeki hassasiyet nedeniyle ilaçtan uzak duruyor; geceleri omuzlarıma iki kompres yapılacak, ayda bir kendisine görüneceğim; birkaç ay içinde bir iyileşme görülmezse muhtemelen (saçma!) tüberkülin enjekte edecek: "Her şeyi yapmış olmam için." Güneye gitmem (benim sorum üzerine) elbette çok iyi olurmuş, ama gerekli değilmiş; kırsala gitmem de öyle. – Belki emeklilik için dilekçe veririm, ne güzel bir gerekçeyle açıklardım; bu konuyu yarından sonra müdürümle konuşacağım (yarın önemli bir toplantısı var ve aklı yalnızca orada).

Bu arada sürekli Meistersinger'den* bir dize geliyor aklıma: "Onu daha nazik biri sanıyordum" gibi bir şey. Bununla şunu demek istiyorum: Bu hastalıkta kuşkusuz adalet var, adil bir darbe, bu arada darbe değil, son yılların ortalamasıyla kıyaslandığında bütünüyle tatlı bir şey olarak algılıyorum; yani adil, ama öylesine kaba, öylesine dünyevi, öylesine basit ki, en kolay gelen kertiğe indirilmiş bir darbe. Aslında şuna inanıyorum: Kendine başka bir çıkar yol bulmalı.

Kart duruyor. Çünkü bu arada durum yine değişti. Max'ın ısrarı üzerine profesöre gittim. Esasında aynı şeyleri söyledi, ancak kesinlikle kırsalda dinlenmemi istedi. Yarın emekliye ayrılmak istediğimi ya da bana üç ay izin verilmesini söyleyeceğim. Beni evine alır mısın ya da yapabilir misin bunu? Hiç kolay değil.

Franz

No. 49

[Kartpostal]

[Damga: Prag – 6. IX. 17]

Sevgili Ottla, evet bugün bu konu hakkında konuşmaya başladım, ama benim için her vedalaşmada kaçınılmaz olan o duygusal komediyi yine sahnelemeden olmadı tabii. Doğrudan emeklilikte ısrar etmek yerine (bu da riyakârlıktı, ama hiç değilse belli bir noktaya kadar dürüst bir yaklaşımdı), şirketten faydalanmak istemediğimden vs. söz ederek konuya girdim. Etkisi tabii ki emekliliğime (ki başka zaman da buna hakkım olmazdı belki) şimdi kesinlikle onay verilmeyeceği yönünde oldu. Gerçi, ancak pazartesi günü konuşma fırsatı bulabileceğim direktörün düşüncesini henüz bilme-

* Nürnberg'in Usta Şarkıcıları (Meistersinger von Nürnberg), Alman besteci Richard Wagner'in üç perdelik operası. (ç.n.)

sem de izni kesin alabiliyorum. Profesörün raporu (özünde söylediklerinden farklı değil ama, kâğıda dökülmüş şey farklı bir itibar görüyor işte) ebediyet için düzenlenmiş bir pasaportu andırıyor. – İzin talebinde bulunmamı hem anneme hem babama asabiyet olarak açıkladım. Annem kendi hesabına bana izin vermeye sınırsız bir biçimde hazır olduğu için kuşkulanmıyor.

No. 50

[Kartpostal]

[Damga: Prag – 7. IX. 17]

Sevgili Ottla, yolladığın karta göre benim yalnızca sekiz günlük tatilime hazırlıklısın, ama ben şimdi en azından üç aylığına, hatta hemen salı ya da çarşambadan başlayarak başına musallat olmayı düşünüyorum. Bu senin açından ve sonbahar için koyduğun hedefler açısından fazlaca büyük değişiklik yaratmayacak mı? Bugün direktöre çıktım. Bu kurumdan sanırım yalnızca tüberkülozun hızla kötüleşmesiyle nihai olarak çıkabileceğim. Emekli olamıyorum. İzin elbette varmış, ama dilekçe yazmadan. Çok üzülmemeliymişim, onlar için yeterince üzücüymüş zaten böylesine değerli bir elemanın vesaire. Böyle bir şey duyunca işime yukarıdan bakıyorum ve dünya tepemde dönüyor. Şöyle: Bir yere yerleşmeye göreyim, iç açıcı olmayan bir şey gibi yapışıp kalıyorum. Gerçi en önemli derdim bu değil. Yani çalışan bir memur olarak izne çıkıyorum. Zürau uzun zamandır çalışan bir memur gördü mü hiç?

Franz

Lütfen postacıyı bana gelecek olan mektuplara hazırla.

No. 51

[Kartpostal]

[Damga: Prag – 8. IX. 17]

Sevgili Ottla, elimde başka kart yok. Büyük olasılıkla çarşamba günü erkenden geliyorum. Gerçi Max şimdi Zürau aleyhine çalışmalara başlıyor, profesörle de konuşacak. İtirazları yaklaşık şunlar: Yapmışken en iyisi yapılmalı, yani İsviçre, Meran ya da benzer bir yere gidilmeli. – Profesör, beni çok yoksul sandığı için Zürau'ya onay vermiş – orada doktor yokmuş, bir anda kötüleşirsem, kanamam olursa vesaire, ne yaparmışım. – Profesör, verdiği arsenik kürünü uygulamam koşuluyla onay vermiş, yapmıyormuşum o kürü, yağmur yağdığında dolaşmaya elverişli geniş hollerin bulunmadığı bir yerde ne yaparmışım vb. Bu itirazlarla ilgili yanıtlarımı sana yüz yüzeyken vereceğim. Ayrıca belki gerekli olan bu sağlık önlemleri çok itici, uzun sürecek boş zamanlarımı tümden mahvedecek.

Franz

No. 52

[Kartpostal]

[Damga: Prag – 9. IX. 17]

Sevgili Ottla, çarşamba sabahı erkenden (senin iptal etmemen koşuluyla tabii) Zürau'ya varamamam gibi bütünüyle ihtimal dışı bir durum için yazıyorum bugün. Max'ın zoruyla pazartesi günü, yani yarın onunla birlikte yeniden profesöre gideceğim; Max, doktora kendi itirazlarını bildirecek. Bu görüşme nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın önce her koşulda Zürau'ya gelmek istiyorum. Ayrıca oldukça iyiyim, yalnızca aşırı yemek beni üzüyor. Schnitzer'e yazacağım,

bana belki perhiz önerecektir. Hüzünlü çelişki: Sen ön taraftan lüzumsuz yemekleri içine sokarken içerideyse hastalık, seyrini yüce keyfine göre gönlünce seçiyor. – Bugün Elli geliyor, senin bütün bunlar karşısındaki tavrını ondan dinleyeceğim. F.'den mektuplar geldi bile, kendisi gibi öylesine sağlam, güvenilir, sakin, kincilikten uzak ki! Bir çırpıda yanıtlayacağım.

Franz

No. 53

[Prag,] 28. XII. [1917]

Sevgili Ottla, postacı bugün yalnızca bu mektubu getirecek: Aslında (Felix'in kopardığı gürültü ve Gerti'nin sesini çıkarmadan onu izlemesi yüzünden) mektup yazmayı ne canım istiyor ne de bunun için gereken huzura sahibim, ama yazamamamın başlıca nedeni, sınırlı bir süre hakkında –benim için buranın gerçekten böyle olması gerekiyor– ve bu sürecin tam da ortasında belli bir şeyin söylenemiyor olmasıdır. Örneğin son beş gün içinde ağır bir hata işlediğimi düşündüğüm ve iyice dibe vurduğum çeşitli anlar oldu; ama sonra yaptıklarımın gerçek anlamda iyi olduğu ve üzülmemi gerektiren bir şey bulunmadığı ortaya çıktı. Ayrıntıları konuşacağız.

F. ile geçirdiğimiz günler berbattı (ana meseleyi henüz konuşmadığımız ilk gün dışında) ve son öğle öncesi çocukluktan çıktıktan sonra ağladığımın toplamından daha fazla ağladım. Ancak yaptığımın doğruluğundan zerre kadar kuşku duysaydım, bu elbette daha kötü hatta olanaksız olurdu. Bu gibi bir durum olmadı, ne var ki bu eylemin haksız olması ve F.'nin sükûnetle ve özellikle de iyi kalplilikle karşılaması sonucu bu haksızlığın daha da artması bu eylemin doğruluğuyla ne yazık ki çelişmiyor.

F.'nin gittiği gün öğleden sonra profesöre uğradım, seyahatteymiş, pazartesi ya da çarşamba gelecekmiş; sırf bu nedenden bile olsa o güne kadar burada kalmak zorundayım. Sonuçta hemen Dr. Mühlstein'a gittim, ciğerlerimi dinledi, burada diğer zamanlardan daha çok öksürüyor ve kesik kesik soluyor olmama karşın ilk anda bir şey duymadı. Bu olumlu-olumsuz bulguya karşın (röntgen filmi hastalığı gösterirmiş elbette) belki bana dostça özel bir yakınlık duyduğu için, emekliliğimi istemeye etik açıdan hakkımın doğduğunu söyledi ve onun sorusu üzerine evliliği artık düşünmediğimi ifade ettiğimde beni ziyadesiyle takdir etti; bu karar geçici midir, yoksa kesin midir bilmiyorum, sormadım. (Nişanın bozulma nedeni olarak dışarıya karşı yalnızca hastalığı gösteriyorum, babama da böyle söyledim.)

Bugün bürodaydım, görüşmeler başlıyor; nasıl sonuçlanacağını henüz bilmiyorum. Benim için bu konuda da hiçbir kuşku yok.

Buna karşın Oskar'la ilgili kaygılarım* var. Onu yanımda götürmem artık güç olacak, sen ve Max dışında biriyle konuşmak da beni artık zorluyor. Bu elbette bir geçiş süreci, bunu kesinlikle biliyorum, ama kırsalda ve yalnız olmak istiyorum. Ayrıca zaten bir konuğun var ve Oskar Çekçe bilmiyor, bu da sorun yaratır. Ayrıca kendimi biraz bitkin hissediyorum ya da daha doğrusu bunu yumuşak geçiş olarak duyumsuyorum. Bunun devamında benim için açıkça üzücü ya da acıklı olan bir şey görmen senin açından yanlış olurdu, bunu kendime söylememe gerek bile yok. Tersi çok daha olası; mevcut ve ilerisi için görünen durum en iyisi ve benim yolumda doğru yerde bulunuyor. Bunun üzerinde düşünmen gerekmez. (Ayrıca hiç de yalnız değilim, çünkü

* Âmâ yazar Oskar Baum, Kafka'nın edebiyat çevrelerinden en yakın arkadaşlarından biridir. Baum'un, Kafka'nın yanında konuk olduğunu anlatan *Der Prager Kreis* adlı eseri, Max Brod tarafından yayımlanmıştır. (ç.n.)

burada bir aşk mektubu aldım, ama yine de yalnızım, çünkü mektubu aşkla yanıtlamadım.)

Böylece geriye, Oskar'la ilgili kaygım kalıyor. Oskar kötü görünüyor, buna acilen ihtiyacı var, kendini türlü türlü aşağılıyor ve öyle bir düzen kurmuş ki, yola çıkacağımı bildirdiğimde bir saat içinde yolculuğa hazır duruma gelecek ve önümüzdeki cumaya kadar bu böyle olacak. Lütfen bana bu konuda yaz. Bundan başka: Bay Hermann'a, Bayan Feigl'a ve Bayan Hermann'ın kızına ne getireyim? Ve başka kime?

Ayrıca bugün kenti hissedebildiğim ilk gün. Bu insanların arasında iyi bir şey hayata geçemez, ama onlar için çok iyi şeyler yapılabilir.

Franz.

Misafir Fräulein'a, bizim Fräulein'a, Toni'ye ve Bay Hermann'a benden selam söyle.

No. 54

[Damga: Prag – 30. XII. 17]

Sevgili Ottla, mutfakta geçirdiğim pazar öğleden sonrasında Baum'la ilgili birkaç söz daha:

Baum'un seyahatini engellemek istediğim yok; böyle bir şey bu saatten sonra onu kırmadan mümkün olamaz ve bununla yaptığım küçük fedakârlık –ki yalnızca fedakârlık değil bu elbette– hesaplamak istesem bile son dönemlerde bana bahşedilen iyi şeylerin yanında önemsiz kalır. Yani seyahati engellemek değil, ama bir rahatsızlığımı seninle kardeşçe paylaşmak adına bir şey daha söylemek istiyorum:

Dün akşam kısa sürse de büyük bir gürültü koptu. Eski şeyler: Martha'nın kızak kaymasından, Trude'nin mandolin çalmasından ve hazin durumdaki iki bacağıyla haftalardır hasta yatan amcadan Zürau'ya geçildi; çılgın kız, zaval-

lı anne ve babasını bırakıp gitmiş, orada şimdi nasıl bir iş olabilirmiş ki? Her şeye bol miktarda sahip olunca kırsalda yaşamak kolaymış tabii; bir kez aç kalmalıymışsın, gerçek dertlerin olmalıymış vesaire. Ama unutmayayım, senin hakkında iyi şeyler de söylediler (benimle ilgili hasetlikler): Demir gibi kız ve benzeri şeyler. Bütün bunların hedefi dolaylı olarak bendim tabii, yer yer bunu itiraf da ettiler, bu anormal olayı ben desteklemişim ya da suçlusu benmişim vesaire (bunun üzerine ben de fena olmayan ya da şaşırtıcı bir yanıt vererek, anormal olanın en kötü şey olmadığını, normalin örneğin dünya savaşı olduğunu söyledim). – Bu sabah annem yanıma geldi (önemli bir derdi varmış gibi duruyor ve davranışlarından çıkardığım kadarıyla bu derdinin benimle bir ilgisi yok; Fräulein'ın dediğine göre iki haftadır az yiyormuş; ama bence pek kötü görünmüyor), bana sizin oralarda daha ne iş olduğunu, senin neden gelmediğini (Robert'in kayınpederinin ailesi üç aylığına Prag'a geliyormuş), sen gelmediğine göre orada iki kıza daha ne gerek varmış, fazla masraflı değil miymiş vesaire. Bunları dilim döndüğünce yanıtladım.

Bu konuşmalar sonucunda gözüm biraz daha açıldı ve senin ya da benim bu sıkıntılar ve suçlamalar karşısında haklı olduğumu, hele anne ve babamızı "terk ettiğimiz" ve "çılgın olduğumuz" suçlamalarında büsbütün haklı olduğumuzu gördüm. Çünkü biz onları ne terk ettik ne nankörüz ne de çılgınız; yeterince düzgün amaçlarla gerekli bulduğumuz ve örneğin yükümüzü hafifletmek için bizim yerimize kimsenin akıl edemeyeceği şeyler yaptık. Yalnızca babamın bizi suçlamak için haklı bir nedeni var; bu da (ister onun sayesinde ister onun yüzünden olsun) rahat bir yaşam sürdüğümüzdür; o, aç kalmaktan, para sıkıntısı çekmekten ve belki hastalıklardan başka bir sınanma tanımıyor; bizim ilk ve kuşkusuz çetin olan sınavlardan henüz geçmediğimizi görüyor ve bundan kendine bize her özgür sözü yasaklama

hakkını çıkarıyor. Bunda doğru bir yan var ve doğru olmasından dolayı içinde iyi bir şey de barındırıyor. Açlıktan ve para sıkıntımızdan kurtulmak için onun desteğinden vazgeçemediğimiz sürece ona karşı davranışlarımızdaki mahcubiyetimiz sürecek ve dışarıya karşı yapmasak da ona bir biçimde boyun eğmek zorunda olacağız. Bu noktada ondan yükselen ses, bir babanınkinden fazlası oluyor, daha ziyade salt sevmeyen babanınki oluyor.

Bunu Oskar'ın ziyaretine bağlarsak, şu anlama geliyor:

Oskar'ı, şahsen bana ancak katlanılan yabancı bir eve davet ediyoruz. Babam bu konuda benimle asla hemfikir olmayacaktır elbette. Yani görünürde boyun eğmeyeceğim, dışarıda kalacağım, Oskar'ı da alıp geleceğim, kendi masrafımı karşılayacağım, Oskar'ın ufak tefek masrafını da seve seve karşılayacağım, ama köy yaşamından, köylerdeki kışlık işlerden vesaire anlamayan babamın tehdidi altında olduğum için öyle çekingen davranacağım ki, örneğin muhtemelen ocak ayı başlarında gelecek olan Karl karşısında kolumda Oskar'la çok mahcup bir halde öylece duracağım.

Bunu aşmak zorundayım, çünkü daha büyüğünü şimdilik aşamıyorum. Sana işte bunu söylemek istemiştim.

İşyerimden dolayı burada birkaç gün daha fazla kalmak zorundayım, çünkü direktörle ilk kez salı günü görüşeceğim.

Bu mektuba birkaç sözle yanıt verirsen sevinirim, Prag'dan ayrılmadan bana ulaşır diye düşünüyorum.

Fräulein'a, Toni'ye, Hermann'a selam söyle.

Franz

Mektubu zarfa koyduktan sonra anneme canının neye sıkıldığını sordum. Derdi gerçekten benmişim, babam düşüncesizlik edip ona her şeyi anlatmış.

1918

No. 55

[Kartpostal: Weimar, Goethe'nin bahçesindeki köşk, yatak odası]

[Damga: Prag – 2. I. 18]

Sevgili Ottla, duymak istediğim yaklaşık buydu ve iyi oldu. Ne zaman geleceğimi henüz bilmiyorum, direktör güçlük çıkarıyor, bugün profesöre gideceğim, belki gerçekten fazla sağlıklıyım ve istifanın ağır sınavından geçmem gerekiyor. Başka bir yolu yoksa bunu yapacağım. Oskar'la ilgili sana belki gerçekten telgraf çekmem gerekecek, ama sen de o zaman Prag'da gizlice bir gece kalır mısın? Ama bunun önüne geçmeye çalışacağım. – Banyodaki mutlu anne hayalini ikinci mektubum çürüttü bile. – Bazen çamaşırlar aklıma geliyor. Yamalıydılar, yeniden yamalandıklarına göre demek ki bu arada yırtılmışlar. Buradan istifa edersem çamaşırlarıma eskisine göre daha çok özen göstermem gerekecek. Bu arada – Prag sürecimi şimdiye kadar kötü atlatmış sayılmam, insanı umutlandırıyor bu.

Franz

Toni'ye ve Bay Hermann'a selam söyle

No. 56

[Damga: Prag – 4. III. 18]

...ve gerçekten biz iyi yaşıyoruz ya da ben seninle başka kimseyle olmadığı kadar rahat ediyorum; ama şu var, bazen birbirimizin yüzüne bakmamız olanaksız hale geliyor; insan kendine uygun koşullarda yaşamayıp buna alçaltıcı ama neredeyse kaçınılmaz bir şey olarak katlanmak zorunda kaldığında oluyor bu özellikle. Bunun muhtemelen bir çaresi yok, ama diş fırçası kabı, ayna ve özellikle de birbirimize karşı beslediğimiz iyi niyet gibi, ki benim sana karşı beslediğim en iyisinden, hafifletici şeyler var.

Franz

No. 57

[Prag, 5 Mayıs 1918]

Sevgili Ottla, aslında şimdilik bir şey söyleyemem, çünkü henüz yerleşmedim (senin odana tabii ki evet, ama kente henüz değil). Soluk alıp verişim biraz daha kötü, ama burada daha hızlı yürüdüğüm için sanırım (hem düzeldi de biraz), uykularım çok kötü, ilk günler doğru düzgün ayılamadım, ama bu geçiş sürecidir yalnızca – diğer bütün konulara gelince, taşındığım için özünde pişmanlık duymadığımı söyleyebilirim, ama seni görmeyi ve kulağını çekmeyi isterim yine, Elli'de denedim, ama kastettiğim bu değil.

Franz

Fräulein Greschl'e ve Fräulein David'e benden selam söyle. Tabii Bay Hermann'a da. Bahçe için ekte yolladığım gübreleme önerisi dışında bildiğim yeni bir şey yok. Bugün Baumgarten Parkı'nın arkasındaki hobi bahçelerine tesadüfen girdiğimden beri bizim bahçeyle artık o kadar gurur

duymuyorum (ama bu onu daha az seviyorum anlamına gelmez). Bizim orada yapmış olduklarımızı neredeyse herkes becerir ve yapar. Hobi bahçelerinin her biri bizim bahçenin yaklaşık yarısı kadar, çoğu iyi durumda, ama birçoğu fevkalade bakımlı. – Evet, plan şöyle: Zavallı havuçlardan (1) başlayalım, 2 kırmızı havuç, 3 soğan, salata 4 ıspanak, kırmızı turp, 5 sebze, 6 sebze ve Fräulein, 6 bezelye, 7 soğan (bir sıra fide soğan, iki sıra soğan tohumu, aralarına sarmısak ve kırmızı turp – hayır, devam edemeyeceğim, kafam karıştı, ama sen farkındasın zaten.

Sana Karl aracılığıyla 490 kron yolluyoruz –380 kronu benden, 110 kronu annemden–, eklediğin döküme göre 3 kron sana kalıyor.

Sayın Başmüfettiş'in bir ricası var: Bu ay içinde bir gün Michelob'dan geçecek. Telgrafla bildirilmesi kaydıyla Başmüfettiş'in trenine 2-3 kutu yumurta yollanabilir mi?

No. 58

[Kartpostal]

[Damga: Prag – (14./15. Mayıs 1918 civarı]

Sevgili Ottla, Albin Bartl'la ilgili en azından yardım işinin hazırlandığını sanıyordum. Prag'a gelir gelmez ona yazdım, burada ona ait bir kimliğin bulunmadığını, ama hemen temin edileceğini ve sonrasında ona yardım edeceğimizi bildirdim. Onu dün, ayın 18'i cumartesi günü sağlık muayenesinden geçmek üzere Saaz'a çağırttım, orada bizden de bir memur bulunacak ve böylece Bartl için kısmen iyi bir şeyler yapılmış olacak kuşkusuz. Mayıs başında B.'ye yolladığım mektubum "adreste bulunamadı" ibaresiyle geri döndü; B.'nin bana Zürau'da verdiği "Büyükbaş hayvan tüccarı Leopold Glaser eliyle, Saaz" adresi demek ki yetersizmiş. (Ama bizim memur onu yine de bulur belki.) Yazık doğrusu.

Gelirse sor bakalım ona bunu. – Pazar günü seni bekledik, Elli mutlaka geleceğini söyledi. Benden yeni bir haber yok; burada yaşamak Zürau'da yaşamaktan daha zor, ama denememek için bir neden değil bu elbette.

Sana ve Fräulein'a içten selamlar.
Franz

No. 59

[Prag, Ağustos sonu, 1918]

Sevgili Ottla, ikamet nakil belgemi lütfen yolla bana, belki tatile çıkacağım, bu yüzden ona ihtiyacım var. Ayrıca geçenlerde profesöre gittim, ciğerlerimi çok iyi buldu. Senin için henüz prospektüs edinemedim, şimdilik bahçıvanlıkla ilgili şeyler var yalnızca, ama gelecek. Sen bir şeyler buldun mu bari?

Kalpten selamlar

Franz

No. 60

[Damga: Prag – 8. IX. 18]

Sevgili Ottla, ikamet nakil belgesi için teşekkürler, telgrafımla seni biraz hızlandırmak istedim yalnızca; şu sıralar başında fazlaca sıkıntı olduğunu biliyorum elbette, ama Zürau'dan ayrılacağına göre katlanacaksın bunlara. Ama okul konusunda sıkılman gerekmez, çünkü seçenek çok fazla, üstelik o kadar da önemli değil belki, insan öğrenmek isteyince her yerde öğrenir, zorunlu kalırsa gerekli olan her şeyi kitaplar aracılığıyla da öğrenir. Biraz sağa sola yazdım, soruşturdum ve şimdilik elimde şunlar var: Eisgrub ve Klosterneuburg bahçıvanlık okullarının broşürleri (ikinci

okul her durumda daha iyi olanı, orada olağanüstü şeyler öğrenilebilir ve bu eğitim –bu okulların sanırım hepsinin sahip olduğu bir avantaj bu– konuk öğrenci olarak istenilen bir kısa zaman içinde ve yapılacak seçim doğrultusunda alınabilir; gerçi resmi bir mezuniyet belgesi verilmiyor, ama pek önemli değil bu, derslere katıldığını ve her bir sınavı verdiğini onaylayan bir belge sana tamamen yetecektir). Elimde ayrıca Çek Ev İdaresi Okullarının broşürleri var; bunlar çoğunlukla ziraat okullarıyla bağlantıları bulunan okullar, insan buralarda ancak yerinde keşif yaparak kendine uygun olanı bulabilir. Zaten en iyisi biraz dolaşıp bakınman olacak. Ziraat okulları arasından yalnızca Budweis, Liebwerda ve Friedland'dakilere yazdım. Budweis'daki ev idaresi okulu (ne kadar çok sayıda ziraat okuluna yazarsan yaz, konu kızlar olunca hiçbir şey bilmiyorlar, böylece Budweis'dan tek yanıt ev idaresi okulundan geldi) yiyecek ve yakıt kıtlığı yüzünden bu kış hiç açılmayacakmış, böyle şeyleri de hesaba katmak gerekiyor, bu yüzden gidip bakmak lazım. Liebwerda-Teschen ve Friedland'dan henüz yanıt alamadım. Bir tanıdığım aracılığıyla önemli bir uzmandan bu okullar hakkında bilgi edindim ve Liebwerda'daki akademinin gerçi çok iyi olduğunu ama kabul için lise mezunu olma şartının arandığını öğrendim, orada şu sırada gerçekten tek bir kız okuyormuş (ama belki orada da şu konuk öğrenci sistemi vardır). Sözünü ettiğim uzman, Liebwerda'dan ziyade Friedland'ı önerdi; bir yılda rahatlıkla tamamlanabilen iki yıllık bir kurs bu, sonrasında sana her yerde referans olur; ayrıca orada sana arka olur, yalnızca bu adam değil, aynı zamanda müdürü tanıyan başmüfettiş de. Kararını Viyana'dan yana vermezsen eğer bu, çiftçilikten yoksun kalacağını saymazsak sana başka dengeler göstermesi açısından ilkönce çok iyi olurdu, en iyisi ise Friedland'a gitmen ve insanlarla konuşman olurdu (anılarımda tuhaf güzellikte hüzünlü bir kent olarak yaşıyor, on dört gün kalmıştım orada). Belki bu arada bana da yazarlar. Bütün bu giderler için

babamla görüşmene hiç gerek yok, ben seve seve karşılarım, paranın değeri zaten gitgide düşüyor, ben de sana yatırım yapmış olurum, gelecekteki işletmenin üzerindeki ilk ipotek olur bu.

Pazara kadar evde olurum sanırım, sonra muhtemelen Turnau'ya gideceğim; ayrıca keşif turlarında bana ihtiyacın olursa hazırım. Zürau'dan – aklına olumsuzluklar getirmeden tabii – ne kadar erken ayrılırsan – artık nasılsa karar verildi – yeni ders yılından önce etrafa bakınman için o ölçüde fazla zaman bulursun.

Taşınırken gazetelerimi unutma. İstersen postayla yolla.

Hoşça kal ve herkese içten selamlarımı söyle.

Franz

Fräulein ne yapacak peki?

Sevgili Ottla, bir ek: Friedland'dan yanıt geldi; müdüre, kopyasını ekte yolladığım mektupla yanıt veriyorum. İki okul var: Kış okulu (daima kasım başından mart sonuna kadar iki kış kursu, ancak bunlar "yaşları ilerlemiş, uzun zamandır meslekte olan çiftçiler tarafından" tek kurs olarak tamamlanabiliyor), sonra bir de ancak bu yıl durumu kuşkulu olan ev idaresi okulu var. Eğer ben gittikten sonra Prag'a gelirsen, bütün broşürleri senin/benim odamda bulacaksın, yokluğumda gelmiş mektup ve broşür olursa, bunları bürodan, Fräulein Kaiser'in ve (Zuleger'i ve Graupner'i tanıyan ve eyalet meclisi komisyonunda gerekirse işleri çabuklaştıracak) Bay Klein'ın odasından alabilirsin.

Az önce önemli bir sipariş daha aldım: Başmüfettişe ödemeli olarak bulabildiğin kadar tavşan ve keklik yolla! Bay Lüftner, eğer fiyatları abartılı tutmazsa, başmüfettişten para dışında ayrıca her parça için biraz tüttürecek malzeme de alacak (tütün, puro, sigara, Virginia, ne isterse).

Hoşça kal
Franz

Sevgili Ottla, ikinci bir ek daha. Tetsch Akademisi'nden yanıt geldi. Akademi, Friedland Kış Okulu'ndan belli anlamda çok daha iyi elbette, ancak yüksekokul özelliğine sahip ve beklentileri çok daha yüksek. Kendine ne kadar güvendiğine bağlı, ayrıca tabii bir de okula kabul edilmene. Ancak asli öğrenci olarak değil, sanırım bu kız öğrenciler için tamamen olanaksız, ama asli olmayan öğrencilerin öğrenim durumlarıyla ilgili de güçlük çıkarılıyormuş, bence sende gerek kalmaz buna. Tetschen-Liebwerd'de bu iş normalde üç yıl sürüyor, asli olmayan öğrencilerde bu süre isteğe, çabaya ve ders seçimine bağlı olarak kısalabiliyor elbette. Müdür yazdığı yanıtta, bana senin öğrenim durumunu sormuş, ona ekte görebileceğin yanıtı verdim ve Sekreter Fritsch'ten de söz ettim; kendisi bir rastlantı sonucu eyalet komisyonunda (eyalete ait bir kurum) bulunuyor, şu sırada akademinin bir şubesini yönetiyor ve senin okula kabulünle ilgili oy verecek kişilerden biri.

Sanıyorum özellikle bu iki okul, Friedland ve Teschen arasında seçim yapman gerekecek ve önceden ikisini de gidip görsen iyi olacak.

Hoşça kal!
Franz

Ottla (solda) Zürau'da (1917/18).

Zürau Meydanı; Ottla ve Kafka, kilisenin sağındaki binada bir süre oturmuşlardı.

Friedland (Bohemya) Ziraat Okulu.

Ringenheim'daki (Friedland yakınları, Bohemya) eski Alman birahanesi.

No. 61

[Prag, Ekim'in ilk yarısı, 1918]

Sevgili Ottla, seninle karşılaşamadım, yazık oldu. Senden bugün Fräulein K.'nın ziyaretine gitmeni rica edecektim. Çünkü Bay K. bana bugün bir mektup gösterdi; bunu muhtemelen Fräulein K.'ya yazıp kızdan ayrılacakmış.*

Buna karşın yine de senin Fräulein'ı bugün ziyaret etmen için sessizce yalvarır gibiydi. Onun anlattıklarına bakılırsa elbette abartılı ve olağanüstü biçimde haklıydı, kararsız ve telaşlı insanlar arasında hak diye bir şey varsa tabii. Kız, her türlü zorbalıktan fazlasıyla korkuyor işte, her yerde zorbalık görüp üstelik bunu uyguluyor da ve bunu yapmasının tek nedeni, zorbalığın önünü almak. Yani yanına gitmek istersen.–

Bunun özel ve önemli bir değeri olduğunu sanmıyorum, Bay K.'nın anlattığına göre dünkü gibi sahneler çokça yaşanmış, ancak ziyaret etmen hiç değilse kıza ve Bay K.'ya karşı dostça bir şey yapma çabası anlamına gelirdi.

F.

No. 62

[Damga: Prag – 11. XI. 18]

Sevgili Ottla, hiç fena durumda sayılmam, her gün öğlen olmadan yataktan kalkıyorum, dışarıya hiç çıkmadım, belki bugün, belki de yarın çıkarım.**

---

* Burada söz konusu olan kişiler Kafka'nın sekreteri Fräulein Kaiser ve iş arkadaşı Bay Klein. (ç.n.)

** Kafka 14 Ekim'de, Avrupa'yı kasıp kavuran İspanyol gribine yakalanır ve hayati bir tehlike atlatır. (ç.n.)

Durumun kolay değil, biliyorum. Açlık çekmen*, kendine ait bir odanın olmaması, Prag'a hasret kalman ve bu arada kapsamlı bir konuyu çalışmak zorunda olman büyük bir sınav ve bu sınavı kazanmak da büyük iş elbette. Zürau'daki koşullar sana ve hedeflerine çok daha uygundu. Neyse, ilk günlerde duruma hâkim olamazsın ama az buçuk yeterli bir başarı gösterip gösteremeyeceğini yakında anlarsın. Ders çalışmakta zorlanırsan ya da sağlığın çalışmaktan bozulursa geri gelirsin tabii. O zaman vejetaryenlik bir savaşı kaybetmiş olur, çünkü "yaşları ilerlemiş çiftçiler" lokantada kuşkusuz mükemmel besleniyorlardır. Bu arada paketler ulaşacak olursa bir kurtuluş yolu daha var. Sana düzenli olarak un gönderebilirim; bulunabiliyormuş, öyle diyorlar.

Friedland'daki yağmalamalar burada hoş karşılanmadı, *Prager Tagblatt* gazetesinin haberinde olayın basitleştirilmesi hele hiç. Friedland başka zamanlarda barışçıl bir yer olduğu ve kötü şeyler bilmediği için, yapılan taşkınlıklar haberin daha girişinde "korkunç" olarak tanımlanmıştı. Senin şekerleri, belki başka malzemeleri de alıp götürmeleri ve senin o gün pek ders çalışamaman kesinlikle kötü olmuş. Annemle babam yatıştılar.

Evet, sevgili Ottla: Ders çalış ya da geri dön, sağlıklı kal ya da geri dön. Başarırsan sana hayran olacağım, dönersen seni teselli edeceğim.

Bir şey daha var: Ders kitaplarının arasını başlanmış yarım mektuplarla fazlaca doldurma. Sen okulda yüksek sıranda otururken yere düşebilirler, yerden alınıp sınıfı dolaşabilirler.

Franz

Bayan Hub'a saygılarımı ilet.

---

* Ottla, ağabeyinin etkisinde kalarak vejetaryen olmuş, ancak savaş şartlarında aradığı gıdaları bulmakta zorlanmıştı. (ç.n.)

No. 63

[Kartpostal: Prag, Hradschin, Strahow Manastırı]

[Damga: Prag – 27 Kasım 1918]

Bazı dostlarının sana candan selamları var:
en çok benim... Irma
İçten selamlar... Annen
Baban Hermann Kafka'dan çok selamlar
*Jěstě někdo Tě srděcně pozdravuje, ale toh Ti ted' jěstě ani nechci prozraditi.**
*Mnoho pozdravu zasíla. Marie Wernerová***

No. 64

[Kartta, Kafka'nın çizimleri yer alıyor; altındaki yazı: "Yaşamımdan manzaralar"]

[Schelesen, Aralık başı, 1918]

Nasılsın bakalım? Noel'e defterlerini, kitaplarını getir, seni imtihan edeceğim. Bu arada ne dersin, Prag'a geleyim mi? Burada Zürau'da olduğu kadar iyiyim, burası biraz daha ucuz sadece; gündeliği 6 frc (şu anda Viyana'daki normal kura göre 1 kron = 10 ct.). Burada dört hafta kalmak istiyorum, ama Noel'de pekâlâ Prag'a gelebilirim, çok da istiyorum. Çok selamlar. Franz

Kartı başmüfettişe verdin mi?

---

* Sana birisi daha candan selamlarını yolluyor, ama şimdilik adını vermek istemiyorum. (ç.n.)

** Marie Werner'den çok selamlar. (ç.n.)

No. 65

[Kartpostal]

[Schelesen, 11 Aralık1918]

Sevgili Ottla, bak bu kötü olmuş; küçük bir kart ders çalışmanı engelliyorsa, asıl öteki mektuplarla ne olur kim bilir? Ayrıca o kart esasen asabi profesör için yazılmıştı. – Vaktiyle yaşanan o akşam hakkında farklı bilgiler edinmişsin, benim hissiyatıma göre müthiş rahat ve doğal geçmişti, görünürde kimsenin kalbi kırılmamıştı. Annemin mektubunda yazdıklarına göre, bu akşam, çarşamba, yeniden büyük bir buluşma varmış. Sonuç olarak Noel'de geliyorum, çünkü eskiye göre nefes alıp vermem biraz zayıf, kalp atışlarım biraz şiddetli olsa da çok iyiyim. – Fräulein F.'nin* selam göndermesi beni çok sevindiriyor. Senin betimlemelerinden sonra onun hakkında –o günlerde çektiğim hafif ateşle karışan– çok iyi bir izlenim edindim. Ayrıca rica etsem, senin bana göndereceğin bir sonraki karta olabildiğince etki altında kalmadan senin kaydettiğin ilerlemelerle ilgili birkaç sözcük yazar mıydı acaba? – "Yiyecek aramak" ne anlama geliyor? Yazık, benim masamda epeyce şey vardı. Ama ben onun yerine, senin yine bir ders saatini berbat etmek için şunu** yapıyorum:

* Fräulein Fleischmann, Ottla'nın devam ettiği ziraat okulundaki tek kadın öğrenci. (ç.n.)

** Çizim muhtemelen Kafka'yı isteksiz bir halde masada otururken betimliyor. (ç.n.)

Kafka ve Ottla, Ottla'nın Zürau'daki evinin önünde (1917/18 kışı).

1919

No. 66

[Kartpostal]

[Schelesen, 1 Şubat 1919]

Sevgili Ottla, 31 Ocak'ı 1 Şubat'a bağlayan bu gece saat 5 civarı uyandım, kapının önünde senin "Franz" diye seslendiğini duydum, sesin incecikti, ama ben açıkça duydum. Hemen yanıt verdim ama çıt çıkmadı sonra. Ne istemiştin?

Franz

No. 67

[Damga: Liboch – 5. 2. 19]

Sevgili Ottla, sadece bir akşamdı, tekrarlanacaktır, ama senin için korkmuyorum.

Mektubunu en kısa zamanda yanıtlayacağım, ama şimdi konuşma egzersiziyle ilgili sorduğun soruya değineceğim, çünkü acil.

Yani şu an için, aklıma geldiğince şimdilik şunları söyleyebilirim:

Öncelikle insanın, "Kafamdan tek başıma yararlı bir şey çıkaramam" inancını taşıması, konuşma egzersizlerine ha-

zırlık açısından bence en talihsiz ruh durumudur. Tamamen yanlış bu, şimdiye kadar benzeri bir şey yapmadın henüz, bu yüzden çekiniyorsun; ama kendini aşmaya cesaret edersen –bağımsız her düşünce benzeri bir şeydir– ortada kanıtlanabilir bir olanaksızlık varken mükemmel bir başarı elde edeceksin.

Yapacağın konuşmanın konusu olarak çok kişisel ve çok genel olmak üzere iki temel seçenek görüyorum, ki birinci gruptakiler aynı zamanda genel, ikinciler ise kişiseldir elbette; esasen böyle bir ayrımı, önce belki genel bir bakış açısı kazanman, ardından bunun içinden sana uygun olanı kendi başına çıkarman için yapıyorum yalnızca.

Çok kişisel konular kuşkusuz en yararlı olanlardır, çünkü neresinden bakarsan en verimli ve en atak olan onlardır. Bu açıdan konuların en güçleri değildirler, çünkü az çalışmayı ama konu üzerinde düşünmeyi şart koşarlar; ama yine de en güçleri onlardır, çünkü *neredeyse insanüstü ölçüde incelik, tevazu* ve nesnellik (muhtemelen şu an aklıma gelmeyen başka şeyler de) gerektirirler.

Friedland'daki okulla ilgili olduğu ölçüde "Erkekler arasında kızlar" böyle bir konu olabilirdi örneğin. Senin görevin, kendininkileri ve F.'den miras kalan deneyimleri ortaya koymak; bundan çıkaracağın sonuçlar doğrultusunda kendini savunmak ya da suçlamak; iyinin ve kötünün arasında ayrım yapmak ve ilkini güçlendirmek, ikincisini püskürtmek vesaire olurdu. Yapacağın konuşma, kızların yükseköğrenime genel kabulünün birinci yılında ilk kız öğrencinin konuşması olarak güncellik taşırdı, özellikle de bu kabul şimdi muhtemelen her yerde sürekli ve sınırsız olacağı için. Förster* sana konuşman konusunda yardımcı olacaktır diye düşünüyorum.

---

* Kafka burada Friedrich Wilhelm Foerster'in 1909 yılında yayımlanan, anne babalar, öğretmenler ve din adamları için yazılmış *Jugendlehre* (Gençlerin Eğitimi) adlı kitabını kastediyor. (ç.n.)

Bu türde ikinci ama daha nazik bir konu, yine senin okulun bağlamında "Öğrenciler ve öğretmenler" olabilir. Öğrenci olarak senin deneyimlerini içerir ve öğrencilerle öğretmenler arasındaki bir tür uzlaşma şöleni yerine geçebilir. Senin ve gözlemlerin doğrultusunda diğerlerinin dersten sağladığınız en büyük kazancı, hangi yöntemlerin mükemmel, hangilerinin iyi, hangilerininse pek iyi olmadığını sayabilirsin ve öğrencilerin bunlar karşısında nasıl ve hangi mükemmel, iyi ve pek iyi olmayan yöntemlerle hareket ettiklerini anlatabilirsin. Ama olabildiğince çok vakaya, olabildiğince çok gerçeğe ve olabildiğince az kendini haklı çıkarmaya yönelerek yapmalısın bunu.

Daha az nazik ve daha kişisel üçüncü bir konu: "Bir işletmenin yönetiminde okul öncesi deneyimlerim." Zürau'daki deneyimlerini yaklaşık şöyle aktarabilirsin: Neden kentten ayrılma zorunluluğu hissettin, devir aldığında işletmenin durumu, yaptığın hatalar, okul bilgisinin eksikliğini nerelerde duydun, nerelerde duymadın, köylülerin hayran kaldığın yanları, hayran kalmadığın yanları, bu hayranlık duygularına şimdiki bakış açın, yanında çalıştırdığın kişiler üzerinden edindiğin deneyimler, nelerde zorlanmadın, nerelerde zorlandın, işletmeyi nasıl bir durumdayken devrettin.

Bir de ne çok kişisel ne de çok genel olup arada duran konular var; bence bunlar en önerilmeyecek olanlar, insan kolayca genellemeye kayabilir, ama buna karşı kendini koruyabilir elbette. Senin önerdiğin tipik Förster konuları bunlardan biri, aynı şekilde uçsuz bucaksız, ama çok daha az genel sayılan ama senin kaçınmayı yeğleyeceğin Yahudilik konusu da öyle. (Max bana bugün, "Kız kardeşinin evliliğini aklımdan çıkaramıyorum," diye yazmış). Sonra örneğin mükemmel bir konu daha var: "Kendi çiftlikleri olmayan mezunların durumu"; burada iş bulma kurumlarından, ilancılıktan, sınavlardan, yapı kooperatiflerinden vesaire söz edebilirsin. Yapacağın konuşmayla ilgili öğret-

menine danışabileceğin ve ondan işine yarar kitaplar ödünç alabileceğin için, konuyla ilgili bu istişareler sayesinde bütün beylerle, örneğin müdürle de (bu arada onun hakkında anlaşılan çok doğru bir ifade kullanmışsın) geleceğin hakkında daha açık görüşebilmen bakımından çok iyi bir fırsat doğar sana.

Son olarak, sadece kitaplarla ilgili raporlar sunmak gibi genel konular kalıyor; burada sana özellikle orada mutlaka bulabileceğin Damaschke'nin "Bodenreform*"unu öneririm.

Böyle bir konuşmanın hazırlanması, çok kısa bile olsa, her durumda uzun zaman gerektirir. Konuşmanı olabildiğince ileri bir tarihe aldır ve bana bu konuda yine yaz.

En iyi dileklerimle,
Franz

No. 68

[Damga: Liboch – 20. II. 19]

Canım Ottla, öncelikle, son mektubunun zarfından, saymanlığının yeniden yoluna girdiğini görüyorum. Çünkü bir önceki zarfın üzerindeki numara 17 idi, belli ki hesap açıkça karışmış. Olmaması gerekirdi.**

Konuşmaların taslağını kafamda senin tarif ettiğinden farklı canlandırmıştım, ancak konuşmacının hazır bulunmasının normal olduğunu düşünmüştüm. Konular arasından sanırım iyi bir seçim yapmışsın, ama uygula artık. Bunu gerçekleştirme niyetin mektubunda çok korkunç bir kararsızlık içinde sulara dalmış, her an kesin boğulacakmış inancını uyandırıyor. Bu işi yapsan seninle öyle gurur duyarım

* *Bodenreform* (Toprak Reformu), Adolf Damaschke, Jena 1923. (ç.n.)

** Kafka burada Ottla'nın, kocası Josef David'e yazdığı mektup zarflarının arka yüzünü numaralandırmasına atıfta bulunuyor. (ç.n.)

ki! Hem yaparsan kuşkusuz başaracaksın. Ancak kendini buna çok vermelisin ve bunun büyük bir bölümü yapacağın gezintiler sırasında pekâlâ gerçekleşebilir. Konuşmana örnek olarak okuldaki konuşma egzersizleri yerine, dernekte yapılan konferansları al, orası gerçekten mükemmel bir kurum izlenimi uyandırıyor. Ancak sizlere iş bulacak kadar da mükemmel değil anlaşılan. (Sırası gelmişken: Bu çizilip düzeltilmiş "ancak" çok ilginç, tıpkı "kurşunkalemle yazmak" gibi senin tarzının taklidi, hani eskiden örneğin senin mektuplarında göze batacak biçimde mektuptan mektuba tekrarlanan deyimler bulmam gibi bir şey; oysa o mektupların yine de çok düzgün bir Almancayla yazılmıştı, ama belki tam da bu tekrarlar nedeniyle alışılmamış ve neredeyse yapmacık bir tınısı vardı, söylemek istediği şeyi ifade etmezdi, ama yine de iyi, sağlam ama bir türlü çözülemeyen bir temele oturtulmuştu. Bunların hiç kuşkusuz Çekçeden çeviri hem de gerçek çeviriler olduğunu [babamın geçenlerde Bay D. ile birinden söz ederken "na přátelské noze stojí"* demesi gibi değil yani] sondan bir önceki mektubunda fark ettim ancak; ama Alman dili bu çevirileri, hiç değilse yarı Alman olarak benim değerlendirebildiğim kadarıyla, benimsemeyi kabul etmiyor.)

Gazetedeki ilan elbette güzel değil, benim dünya görüşümü düpedüz ihlal ediyor, yani insan, bilgileri bakımından alt dereceli memur kadrosuna layık görülüyor demek, o halde dünya için vazgeçilemez oluyor, ama iş bulamıyor. Böylece bizim şirkette bildiğim kadarıyla eskiden alt dereceli memurluk yapmış iki memurun bulunması (Romeo ve çok mükemmel bir başka adam daha) ve memur oldukları için ikisinin de mutlu olması bununla örtüşüyor ayrıca; oysa insanlar daha ziyade, sırf ağız alışkanlığından bile olsa her türlü değişiklikten yakınırlar. Ancak buna karşılık aile dostumun alt dereceli memurunun çok neşeli bir adam olduğu ve bugüne kadar alt dereceli memur olarak kaldığı gösterilebilir. Son

* Motamot çevirisi "Dostça bir ayak üzerinde duruyor" olan deyim. (ç.n.)

olarak buna karşılık "Toprak reformu" da gösterilebilir. (Damaschke'nin kitabı sizin orada yok mu?)

– Balkonumun önünde az önce tarım üzerine –aslında babamın da ilgisini çekecek– bir konuşma duydum. Bir köylü bir çukuru kazıp içinden pancar hasadını çıkarır. Konuşkan sayılmadığı aşikâr olan bir tanıdığı yanındaki yoldan geçmektedir. Köylü selam verir, rahatsız edilmeden geçip gideceğini düşünen tanıdığı dostça "Awua,"* diye yanıt verir. Ama köylü arkasından seslenip ince kıyılmış lahana turşusu olduğunu söyler, tanıdığı bunu tam olarak anlamaz, arkasına döner ve huysuz bir ifadeyle, "Awua mı?" diye sorar. Köylü aynı sözleri tekrarlar. Tanıdığı, onu şimdi anlar, "Awua," der ve huysuz bir ifadeyle gülümser. Söyleyecek başka sözü yoktur, "Awua!" diye selam verir ve gider. – Burada balkondan çok şeyler duyuluyor.

Kendine nasıl iş aramayı düşünüyorsun ve öncesinde neden annemle konuşman gerekiyor ki? Bunu tam olarak anlayamadım. Başka bir nedenden dolayı Prag'a seyahat ettiğinde annemle bu konuyu konuşmanı anlayabilirdim. Ayrıca babamın keyfinin sürekli yerinde olması da önemli bir gerekçe sayılmaz, özellikle de muhtemelen bir söylenti olduğu için. En azından üç hafta daha, yeni iznim yettiği sürece burada kalacağım, yani Prag'da olmayacağım. Her durumda, Prag'da okul nedeniyle başvurduğun aynı kişilerin hepsine gidebilirsin. Şu halde, seni belki Bay Zuleger'le tanıştırabilecek olan Bay Klein'a, sonra başmüfettişe (Smichow Žižkagasse 30) sonra senin Eyalet Kültür Heyeti'nde görevli dostuna.

Kitap çok cezbedici, ama buraya yollama. 8-10 günden önce elime geçmez, üç hafta sonra muhtemelen Prag'da olacağım, hem tuhaf bir biçimde burada zamanım dar. Ayrıca

* Schelesen'li köylülere mahsus bir diyalekt; "aslında babamın da ilgisini çekecek" cümlesi alaycı bir yaklaşımdır, çünkü Hermann Kafka, sıradan insanlara ilgi duymamakla bilinir. (ç.n.)

kitaplardan çok şey bekleyemiyorum, daha çok bir okuldan, ama en çok da darda kalmaktan bekliyorum, ancak insanın zorluk içindeyken gerektiği yerde buna karşı koyacak güce hâlâ sahip olması koşuluyla. Ama, eğer yapabilirsen kitabı benim için Prag'da bırak. "Pflug"dan daha mı iyi bu kitap? Hem bütün bu kitaplar mükemmel öğrencilerin ellerinde mükemmel olmuyor mu?

Max'ın sözünü uzun zamandır aklından çıkaramamana şaşırdım aslında. Kendinin de bin kez söylemiş olacağın, akla gelmekten uzak olmayan, aksine doğal bir ifade.

Fevkalade bir şey yaptığını ve fevkalade olanı iyi yapmanın fevkalade zor olduğunu biliyorsun. Böylesine güç bir işin sorumluluğunu asla unutmazsan, kendine güvenerek sıra dışı bir şey yaptığının –örneğin David'in ordudan ayrılması gibi– daima bilincinde olursan ve bu bilince karşın bu işi iyi bir sonuca bağlayacak gücüne olan inancını korursan, o zaman –mektubumu kötü bir espriyle noktalamak için– on Yahudiyle birden evlenmekten fazlasını başarmış olursun.

Franz

No. 69

[Damga: Liboch – 24. II. 19]

Ama Ottla, seyahatine neden karşı çıkayım ki, aksine her zaman ve her an yolculuğa hazır olman şahane bir durum. Sadece gerekçesi hoşuma gitmedi, çünkü gerekçe değildi. Henüz girmediğin bir iş hakkında annemle ne konuşacaksın ki? Annemle iş aramak istemediğini konuşmak istiyorsan, başka tabii. Ama sen iş aramak istiyorsun. Yoksa öyle değil mi? Babamın ruh durumu da bana tuhaf bir gerekçe gibi gelmişti; özellikle de Fräulein'ın bir gözlemi olduğu için, çünkü babam kızın yüzüne daima naziktir ama kız kapıyı

kapadığında ya da açık bıraktığında arkasından gürler. Son olarak yaşamın kısa oluşu, yolculuğunun lehinde olmaktan çok aleyhinde bir gerekçe. Bunlar gerekçelerdi; ama herkesi ve bir kişiyi görmekten mutlu olacağın için bu seyahati yapacağını söylersen; öncesinde duyduğun sevincin, yolculuk ve sonrasında duyacağın hüznün konuşmayı hazırlayamamanda zerre kadar payı olmayacağına dair bana güvence verebilirsen bu seyahate karşı çıkmam elbette.

Direktörü anlaşılan çok iyi gözlemliyorsun, gelgelelim senin sonuçlarına bakılırsa bu görüşmeden pek bir şey beklememek gerekir gibi görünüyor. Bu gibi insanların karşısında sonuç almak için, asıl meseleye resmi görüşmelerden ziyade laf arasında, ama bir kez değil, üstelik hiç beklenmedik olanaklar doğduğunda değinmek gerekiyor belki. Ancak başarıya ulaşmanın başlıca koşulu, bu kişinin istekli olmasının ötesinde yardım edebilecek konumda olmasıdır.

Şimdi artık burası da çok sıcak ve güzel, şu an akşam olmak üzereyken bile verandada battaniyesiz oturuyorum; öğlen yemeğimi ise pencere açıkken güneş ışınlarının arasında yedim. Aşağıdaki pencerenin önünde duran köpekler Meta ve Rolf, benim yukarıda belirmemle birlikte, Altstädter Ring'de* insanların havarileri beklemesi gibi yemek artıkları için bekleştiler.

Geçenlerde dolaylı olsa da düşümde yine seni gördüm. Bir çocuk arabasının içinde küçük bir çocuğu gezdiriyordum, tombul, beyaz ve kırmızıydı (şirketten bir memurun çocuğuydu) ve ona adını sordum. Hlavatá, dedi (şirketten başka bir memurun soyadı). "Adın nedir peki?" diye sormayı sürdürdüm. "Ottla." – "Ama," dedim şaşkınlık içinde, "tıpkı kız kardeşim gibi. Adı Ottla'dır ve aynı zamanda da hlavatá**'dır." Ama bunu kötü düşünceyle değil tabii, daha çok gururla söyledim.

---

* Eski Kent Merkezi, Prag. (ç.n.)

** İnatçı. (ç.n.)

Max'a gelince, ben belli bir sözü değil, hepsinin toplamını ve ortak nedenini kastetmiştim. Max aslında demek istiyor ki (sözleriyle ayrıca Yahudiliğin yitmesinden ve senin Yahudiliği kendin için ve gelecek açısından yitirmenden yakınmasının dışında, ki ben bunu yeterince açık göremiyorum) sen fevkalade bir şey, fevkalade zor bir şey yapıyorsun; bu yaptığın sana gönül cephesinde çok kolay geliyor ve öteki cephedeki fevkaladeliği gözden kaçırıyorsun. Ben böyle olduğuna inanmıyorum ve bu yüzden yakınmak için böyle bir nedenim bulunmuyor.

Prag'daki herkese benden selam söyle ve benim yeterince ya da hiç yazmamam sonucu bozduğum şeyleri her bir duruma uygun olan doğru sözlerle düzelt.

Franz

No. 70

[Kartpostal]

[Stempel: Liboch – 27. II. 19]

Sevgili Ottla, Fräulein Olga Stüdl, pazar günü saat 2 ile 3 arasında seni Prag Radetzky Meydanı'ndaki dairesine bekliyor. Ne kadar zamanında orada olursan o kadar iyi, o kadar faydalı olur. Elinde sana uygun, ancak henüz neredeyse tamamen belirsiz iki iş olanağı var; bunlardan biri, kocası önceki gün ölen kendi teyzesinin yanında; bu kadının başka devasa şeyler dışında bir de devasa bir çiftliği var. Fräulein Stüdl'ün tavsiye mektubunun daha ikna edici gerekçeler içermesi için ona seninle şahsen konuşmasını önerdim. Sonuç olarak becerilerini ve isteklerini ona etraflıca anlat. – Ancak Fräulein Stüdl'ün pazar günü Prag'a henüz ulaşmamış olması tamamen ihtimal dışı değil; böyle bir durumda kısa da olsa o yolu boşuna tepmiş olursun, Fräulein Stüdl de o mektubu seninle görüşemeden yazar. Sa-

nırım pazartesi günü artık Prag'da olmayacaksın, aksi halde pazartesi günü de Stüdl'e uğrayabilirdin. Ama pazar günü her durumda git oraya.

Herkese selam söyle ve hoşça kal.

Franz

No. 71

[Kartpostal]

[Damga: Tetschen-Deutschbrod – 6. III. 19]

Sevgili Ottla, evde olanlar hakkında lütfen biraz yaz bana. Annem salı günkü mektubunda hem kendi öfkesini hem de babamın onunkinden de büyük öfkesini öylesine tuhaf bir içtenlikle anlatmış ki, sanki benden çok daha fazlası gizleniyormuş hissine kapıldım. Evde durum nasıldı? Sen de dikkat çekecek kadar uzun süre orada kaldın sanki, çünkü ancak çarşamba günü ayrıldın evden. – Sana yolladığım *Reformblatt* gazetesini almışsındır herhalde? Kalpten selamlar

Franz

No. 72

[Schelesen, Mart ortası, 1919]

Canım Ottla, birbirimize karşı oynamıyoruz, ortak bir oyunun içinde olup seninle yan yana oturuyoruz; ama birbirimize böylesine yakın olduğumuz için de diğeri ne istiyor, itmek mi yoksa okşamak mı, her zaman ayırdına varamıyoruz. Gerçekten de bunlar birbirine karışıyor. Aynı şekilde örneğin "ağız dolusu" sözü sana karşı değildi aslında, daha ziyade senin şahsında o "belirsiz ve görünmez" olana yönelikti. Mektubundan sen de görüyorsun ki, özüne uygun yal-

nızca tek bir "belirsiz" olsa da bir yanıt var yine. Hiç yoktan iyidir.

Seni çok olmasa bile biraz huzursuz gördüm; sınav döneminde sağa sola seyahat etmen, ders çalışmak için aklını pek toplayamaman, hatta bir treni isteyerek kaçırman; çünkü benim batıl inancıma göre, bir şeyi ancak çok istediğin zaman kaçırabilirsin – bu nedenlerden ötürü sormuştum. Bununla iki amacım vardı: Sınavlardan dolayı istisnai bir dönemin içinde bulunduğundan dış zorlukları abartılı büyük görmek gibi bir durumun varsa eğer, bu sorumla sorunlarını olabildiğince doğru konumlandırmak istemiştim. İnsanı içten yaralayan dış zorluklar benimsenmemelidir; kabul etmektense bu zorluklar yüzünden tümden mahvolmak daha iyidir. Babam örneğin parasal destek almadan yapılan evliliği bir felaket sayarken aslında farklı düşünmüyor; çünkü desteğin olmamasını ağır, içsel ve kesin yara olarak görüyor. Ama biz buna farklı bakıyoruz, en azından şimdilik.

Amaçlarımdan biri buydu. Ancak bunun doğru olmaması halinde –bir şekilde uyup uymadığını ne sen ne de ben biliyoruz– bu yönde huzursuz ya da sabırsız olmaya hakkın bulunmadığını sorduğum soruyla göstermek istemiştim, çünkü senin kendin olduğun "görünmez şey", kararını olgunluk döneminde verecektir. Benim insan gözlerimin gördüğü kadarıyla yazgını elinde, o güçlü, sağlıklı ve genç elinde öylesine başına buyruk bir biçimde tutuyorsun ki, insan daha fazlasını temenni edemez.

Haklısın, "Ağız dolusu" iyi değil, ama neyse ki "ağız dolusu" sözünü anlamı bakımından, yani kesin bir şeyi kesin olarak söyleyecek bir ifade yok. Sanırım bir seferinde Raskolnikov, sorgu yargıcının "ağız dolusu" konuşmasından yakınmıştı. Biliyorsun, sorgu yargıcı onu sever adeta, haftalarca dostça oradan buradan konuşurlar, bir anda sorgu yargıcı bir şakadan yola çıkarak Raskolnikov'u düpedüz suçlar, suçlar onu, çünkü yalnızca "adeta" seviyordur onu,

aksi halde muhtemelen yalnızca soru sorardı. R., artık her şeyin kati olarak bittiğine inanır, ancak bu söz konusu değildir, aksine her şey henüz başlamıştır. Araştırma konusu, yargıcın ve R.'nin ortak araştırma konusu, yani Raskolnikov'un meselesi, her ikisinin gözünde daha özgür, daha kurtarıcı bir açı kazanmıştır sadece. Bu arada romanı* bu noktada tahrif etmeye başladım bile. – Ama bütün bunları sınavdan sonra da konuşabiliriz aslında, hatta daha da iyi konuşuruz. Bana şimdi yalnızca bir karta yazacağın birkaç satırla çiçek hastalığı, ders çalışman ve (hakkımdaki) fikrinle ilgili yanıt ver.

Franz

No. 73

[Damga: Liboch – XI. ayın başları, 19]

Sevgili Ottla, Oskar'ın gelip gelmemesiyle ilgili kararı başka birçok konuda olduğu gibi sana bırakıyorum. Birkaç ufak tefek çekincem var, ancak bunların neredeyse tamamı beni kişisel olarak ilgilendiriyor; üç günlük tatilin Oskar'a yararı dokunacağı beklentisi bir şekilde varsa, benim çekincelerim pek asil sayılmaz ve bunun ötesinde anlamını yitirir, çünkü bu yararı paylaşırım onunla. Çekincelerimi yine de söyleyeyim: Aynı odada kalmamız gerekir, o zaman saat 11'e kadar yatıp kestiremem; şimdikinden daha çok gezintiye çıkmam gerekir; Oskar ortak kullandığımız odada çalışacaktır, ben de onu sıklıkla rahatsız etmek durumunda kalırım; babama yazdığım ama henüz doğru dürüst başlayamadığım mektubu tamamlayamam ve –son olarak– Oskar

* Kafka bu bölümde, Dostoyevski'nin *Suç ve Ceza* romanından bir sahneye atıfta bulunuyor. Bu benzetmeyi muhtemelen, Raskolnikov'un da kız kardeşiyle ilişkisinde ağır bir krize girmesi nedeniyle yapıyor. (ç.n.)

bana Max'ın bir kısmını zaten anlattığı "iğrenç" bir haber getirecektir. Ama bütün bu çekinceler tamamen yerle bir olabilir, gerçek çok daha basit seyredebilir: İkimiz de kendi odalarımızda kalabiliriz, Oskar'ı başkaları da gezdirebilir, Oskar yatakta uzanmaktan hoşlanabilir, babamın mektubu yine de tamamlanabilir ya da, ki bu daha muhtemel, Oskar gelmese de yazılmayabilir; ama Oskar gelirken o haberi her koşulda getirecektir.

Yani yeterince gerekçen var, karar ver; ister merhaba demek, ister onu davet etmek için olsun, Oskar'ın yanına gitmene her durumda memnun olurum. Benden bir şey talep edilmediği için iyi sayılırım, gerçi Max şimdiye kadar buradaydı.

Bana yazmıyorsun.

Franz

Babamdan Chana'ya kadar herkese selam söyle.

No. 74

[Schelesen, 10 Kasım 1919 civarı]

Sevgili Ottla, Oskar'ın seyahatiyle ilgili onca çekince yüzünden en doğal olanı unuttum; Oskar konusunda vereceğin karardan bağımsız olarak eğer canın istiyorsa buraya kesinlikle gelmelisin, sadece (şimdilik yalnızca kafamın içinde var olan) mektubu değerlendirmek için bile olsa. Daha önceden niyetlendiğin gibi, ancak cumartesi günü gelirsen aslında bunun için geç olacak; ama mektubu pazartesi de yollatabilirim; mektubun ben Prag'a ulaştıktan sonra gelmesinin pek sakıncası olmaz.

Fräulein Stüdl tatlı ve iyi biri, onunla mektup hakkında konuşmadım henüz. Fräulein Therese'den çok çekiyor, ama pek belli etmeden katlanıyor. Pansiyonda epeyce yenilik var.

Burada iki genç adam ve bir kız daha var, Eisner kızın adı, Teplice'li. Aslında hiç beğenmedim onu, mutsuz geçen

bir gençliğin bütün isterilerine sahip, ama yine de enfes, anlaşılan onların hepsi enfes; kız olduğun için sevinmelisin.

Düğün hediyesini unutma, 200 krona kadar çıkabilirsin, yanına sıcak bir şeyler de yaz

Herkese selam söyle F

No. 75

[Schelesen, 13 Kasım 1919]

Umarım bu mektup sana ulaşmaz artık, çünkü tek başına ya da Oskar'la çoktan yoldasındır; ama şu var, cumartesi yola çıkarsan mektup eline geçebilir. O zaman pazar akşamı Prag'a birlikte gideriz.

Mektup yazmamandan, işlerinde önemli bir şey olduğunu (zaten her şey önemlidir) varsaydığım ve bunları benimle paylaşmanı istediğim için yakındım sadece.

Kendimle baş başa olduğum zaman durumum idare ediyor, başkalarıyla beraberken çok hüzünlü oluyorum. Ama hepsini göreceksin zaten. Gel hadi!

Babamın birilerine bir şey okuması büyük olay, çocukluğumda asla tanık olmadım.

Fräulein W. ile ilgili hiç yazmıyorsun.

F

Herkese selam söyle, anneme değerli kartı için özellikle teşekkür et.

1920

No. 76

[Antet: Gasthof Emma, Merano, Pragserwildsee]

[Damga: Merano – 6. IV. 20]

Sevgili Ottla, kalacak yer aramaktan yorgun düştüm, çok yer var ve temel soru şu: Büyük bir otel pansiyon mu (örneğin şimdi kaldığım yerde çok rahat yaşıyorum, vejetaryen beslenme açısından iyi bir yer, enikonu düşünülmüş sayılmaz, ama olsun) yoksa küçük bir özel pansiyon mu? İlkinin dezavantajı daha pahalı olması (gerçi ne kadar fark edecektir bilmiyorum, yemeklerimi pansiyonda yemiyorum çünkü), yatıp uyuma olanağı küçük pansiyondaki kadar iyi değildir galiba; küçük pansiyonda muhtemelen daha özel ilgi gösterilir, ki bir vejetaryen buna diğer kişilere göre daha çok ihtiyaç duyar sanırım; ama büyük pansiyonun büyük avantajı var, geniş boş alanlara sahip, odanın kendisi, yemek salonu ve hol de öyle; orada tanıdıkları olsa bile insan özgürdür, bunalmaz; buna karşın küçük pansiyonun aile mezarlığını andıran bir yanı vardır, hayır yanlış oldu, toplu mezar. Bina istediği kadar bakımlı olsun (eğer değilse, öylelerini de gördüm, o zaman insanın içinden oracıkta oturup faniliğe ağlamak geliyor) kaçınılmaz olarak dar, müşteriler iç içe oturuyor, sürekli göz göze geliyor, Stüdl'ün orası gibi işte;

gerçi Merano, Schelesen'e göre kıyaslanamaz ölçüde daha özgür, daha ferah, daha renkli, daha muhteşem, havası daha temiz ve güneşi daha çok ısıtıyor. Soru bu işte. Örneğin öğle sonrasının (Merano'daki üçüncü gün ve yağmursuz geçen ilk öğle sonrası) ortaya çıkan tek işe yarar sonucu Ottoburg'a ne dersin? Ücret 15 liret, normal özel pansiyon fiyatı, ev temiz, pansiyon sahibesi neşeli, çok şişman ve kırmızı yanaklı bir kadın, kitapçı Taussig'in karısı, benim Prag Almancamı hemen fark etti, vejetaryen oluşumla çok ilgilendi, ancak vejetaryen hayal gücünden bütünüyle yoksun; oda oldukça iyi, balkon her türlü çıplaklığa izin veriyor; kadın beni sonra ortak kullanılan yemek salonuna götürdü; hoş bir salon, ama tavanı alçak yine de, böylece herkes bir arada oturuyor, halkaların içine sokulmuş kullanılmış peçeteler yerleri gösteriyor; Pamuk Prenses'in içinden böyle bir yerde şaka yapmak gelmezdi. Ne diyorsun? Yanıtın gelmeden kararımı vermiş olurum sanırım; yarın öğleden önce geleceğime söz verdim.

Yolculuk çok rahattı, Güney Amerikalı sadece bir Milanoluydu, ama karşılığında sevimli, saygılı, güzel, zarif, bedenen de zarif bir insandı; daha iyi bir seçim yapamazdım, ki insan aslında bu itici ve sıkışık birliktelik sırasında –bir de hava çok soğuktu– bazen çok kötü seçim yapabiliyor. Franklara ihtiyacım olmadı, anlaşılan yolcular belli bir sisteme alıştıktan sonra derhal yeni sistemler devreye sokuluyor, diğer bileti Avusturya kronuyla ödemem istendi; sınırdan Innsbruck'a kadar kaçadır bilet? Yaklaşık 1300 kron, ama yanımda o kadar yoktu. Liretleri Innsbruck'ta kolayca bozdurdum.

Şimdilik bu kadar yeter, daha (beslenme listeme göre) portakal suyumu içmem gerekiyor. Bana ayrıntılı olarak kendi hakkında yaz, özellikle sıkıntılarını, istersen düşlerini de anlat; uzaklarda olunca bu da anlamlı. Herkese selam söyle, eğer görecek olursan Max ya da Felix'e de.

F

No. 77

[Merano,] 17 Nisan [1920]

Benim sevgili Ottlam, sıkıntılarla ilgili yazdıklarımda o kadar ciddi değildim elbette, iyi bir kafada sıkıntı olmaz, kötü bir kafa ise sıkıntılardan asla kurtulmaz; ancak insan uzakta olunca baba ocağıyla özel bir ilişki geliştiriyor; ayrıntılarını, özellikle de tehlikeli yanlarını artık göremediği uzağa karşı olağanüstü güçlü oluyor ve zihni aydınlanıyor; örneğin senin bir sıkıntın olduğunda bunu buradan düz bir çizgi çekip gidereceğini sanıyor; işte bu yüzden, yani senin sıkıntılarından değil, benim bu gücümden ötürü bana bütün sıkıntılarını yazmanı istemiştim. Sıkıntının olmaması iyi, benim çekeceğim çizgi de gerçekte yeterince keskin olmazdı herhalde. (Şu an dışarıda, bahçelerde, "Merhaba" diye sesleniyor birisi, sesi Max'ınkine şaşılacak derecede benziyor.)

Babamın kartımı ikinci kez okuması mektubunda çok açık anlatılmış; oyunun ardından şöyle rastgele masanın üzerinde duran üzeri yazılı herhangi bir şeye uzanması misali birinci okumadan bu ikincisi çok daha önemlidir. İnsan bir şey yazarken her zaman sorumluluğun bilincinde olabilse keşke. Yüz yüzeyken babamdan sanki şeker yollamasını istemişim gibi olmuş, ama öylesine ve düşüncesizce yazılıyor işte. "Al işte, oğlun beyefendi! Yine hangi sefilhaneye düştüyse artık, şekerleri bile yok." Bu ya da benzer şeyler. Eğer Bayan Fröhlich Prag'dan sık sık şeker getirttiklerini bir akşam önce söylememiş ve hemen ertesi sabah bana o iğrenç sakarin verilmemiş olsaydı mektupla şeker istemek aklıma bile gelmezdi. Yani ihtiyaçtan değil, rastlantı ve düşüncesizlik eseri yazdım, ayrıca limonata içmeye doyamamam buradaki ilk günlerimdeydi ve karıkoca limonatayı kendi şekerleriyle bizzat hazırlıyordu. Bu konuda eksik bir noktanın kalmaması için: Otelde yetecek kadar şeker vardı, ama toptan dağıtıldığı için kalitesi kötüydü, oysa pansiyona tam ihtiyaç kadar veriliyor ve hamur işlerinde kullanılıyor. Avrupa'nın hiçbir ülkesinde Bohemya'daki kadar çok şeker yok-

tur herhalde. Uzun hikâye bu işte. Ama dediğim gibi, artık şekere de ihtiyacım yok. Bal, onun yerine geçti, limonatayı ise bana haftalarca yetecek kadar doyasıya içtim.

Bunun dışında pansiyonum harika; şimdi oturduğum masadan doğru, ardına kadar açık duran balkon kapısından bahçeye baktığımda; bolca çiçek açmış, ağacı andıran ve neredeyse korkuluklara dayanmış devasa çalılıkları görüp, büyük bahçelerin hışırtısını duyduğumda –abarttım, tren sesi yalnızca– tiyatroda benzeri bir dekorla karşılaştığımı anımsayamıyorum (elektrik ışığı yüzünden tiyatrodakileri andıran bir aydınlatma), ama bir prensin ya da en azından çok saygın bir kişiliğin evi olduğuna dair bir izlenim uyandırılmaya çalışılmıyorsa tabii.

Yemeğe gelince; benim için aşırı fazla. Dün anneme tarif ettiğim akşam yemeği – örneğin kendimi iğrenç, ama dışarıdan hiç göze batmayacak bir biçimde zorlamam sonucu, dün gece neredeyse bütün uykuma ve başka tatsızlıklara mal oldu. Yanlış anlaşılmasın sakın: Bugün yine çok fazla yedim. İnsanlar başkasının tam da midesine inanmazken örneğin ciğerlerine kolayca inanıyor, oysa ikisinin durumu da nesnellikle saptanabilir. Kimse, "Beni birazcık seviyorsan, öksürmeyi bırak," demez. Öte yandan, örneğin vejetaryenlikte insanı yalnızlaştıran, cinnete yakın bir şeyin olduğunu sezmek, zarif ve güven uyandıran bir duygudur (vejetaryenlik başkalarının gözünde meslek gibi algılanıyor kolayca: Meslekten vejetaryen); ancak korkunç yüzeysellikte şu unutuluyor: Burada vejetaryenlik bütünüyle masum bir hadisedir, derinde yatan nedenlerden doğmuş küçük bir belirtidir ve bu daha derin ve muhtemelen ulaşılması güç nedenlere karşı harekete geçilmelidir.

Böyle konuşkan oldum işte; çünkü son mektubum seni eğlendireceği yerde annemi üzmüş, ben de bunun dışında nasıl olduğumdan fazlaca söz etmedim. Bir dahaki sefere artık. Geçenlerde düşümde senin *Selbstwehr*'de* yayımlanmış

* Prag'da yayımlanan haftalık Siyonist dergi. (ç.n.)

bir makaleni okudum. Başlığı, "Bir Mektup"tu, dört uzun sütun, çok güçlü bir dil. Marta Löwy'ye yazılmış bir mektuptu, Max Löwy'nin onu bir hastalığıyla ilgili teselli etme amacını taşıyordu. Mektubun neden *Selbstwehr*'de yer aldığını anlamamış ama yine de çok sevinmiştim. Esen kalın!

Franz

Felice yanıt yazdı mı? Yazmadıysa, ona tam adresle bir kez daha yazmak gerekecek herhalde.

Unutmadan söyleyeyim: Şu ara gerçekten çok işin olmalı, gerçi Fräulein'ın da, hatta özellikle onun. Yardımcın yok mu?

No. 78

[Merano, 1 Mayıs 1920 civarı]

Canım Ottlam, sanırım bir karışıklık oldu. Elbette, işi yüzünden ondan çok mahrum kalacaksın, Sokol* yüzünden, siyaset yüzünden; ben kendi açımdan iyice gerekçelendirilmemiş gelmemeleri bile çok iyi anlarım (F. ilk kez Prag'a geldi, kolayca izin alabilirdim, ama büroda avarelik etmeyi yeğledim, F.'nin** yalnızca öğleden sonra yanına gittim, aslında hatamı ancak çok sonraları F. Berlin'de yüzüme vurduğunda anladım, ama sevgisizlik değildi benimki, bir araya gelmekten korkmaktı belki), ancak onun açısından pek anlamıyorum. Ama asıl mesele bunlar değil sanırım. Bu işi ve bu ilgi alanlarını kısmen de olsa kendinle ilişkilendirebilsen bunlar gerçek gelmeme sayılmazdı, o zaman hepsi senin için yapılmış olurdu, yakınlaşmalar uzaklaşmaların adeta mazereti olurdu. Yine yalnızca F.'den örnek verebilirim: Örneğin işçi kaza sigortasıyla ilgilenmeyi alabildiğine, yüreğiyle ve aklıyla becerirdi kuşkusuz, evet buraya davet edilmeyi –yal-

* Çek Jimnastik Derneği. (ç.n.)

** Kafka'nın ilk nişanlısı Felice. (ç.n.)

nızca üstünkörü bir sözle olsa bile– muhtemelen sabırsızlıkla bekliyordu; ama beklediği bir türlü gelmeyince yoruldu tabii, daima faal olmak istedi, bir yol aradı, ancak yoktu bir yol. Ama burada durum başka, o* mesleğini seviyor, kendi insanlarının arasında yaşıyor, neşeli ve sağlıklı, özünde (ufak tefek şeyler önemli değil) haklı olarak kendinden memnun, geniş çevresinden memnun, haklı olarak da (başka türlü ifade edemem, bir ağacın hakkı olarak kendi toprağının içinde durması gibi) belli yönlerden başkalarından memnun değil – bilmiyorum ama senin uzun zamandır arzuladığın şey bir anlamda "çiftlik" sanki, sağlam zemin, eski mülk, temiz hava, özgürlük. Ancak senin burayı edinmeyi istemen koşuluyla bütün bunlar. Sık sık yinelediğin "Onun bana ihtiyacı yok", "Bensiz daha iyi yaşıyor" sözlerin şaka, ciddi olan senin kararsızlığındı. Kararsızlığı bıraktın artık, ama bir parça kaldı hâlâ, bu David'in yabancılarla –neden yabancılar?– geçirdiği zamana kederlenmekten, büronun ışıklandırmasının doğal olmamasından –neden doğal değil?– ibaret, yani Vltava Nehri'nden bakıldığında. Pazar ile perşembe arası ondan bir haber çıkması mümkün elbette ve bunu neden yapmadığını anlamıyorum, ama diğer konu daha önemli ve isteyerek olmasa bile davranışıyla seni aydınlatması iyi.

Söylediklerim çok mu sert? Sana karşı sert değilim, Ottla, hem kendime bile yumuşacık davrandığıma göre sana karşı nasıl sert olabilirim? Daha ziyade biraz gerginim bugün, iyi uyuyamıyorum, bu da kilo alımını olumsuz etkiledi elbette, ama yine de idare eder: 6. IV.: 57. 40, 14. IV.: 58. 70, 16. IV.: 58. 75, 24. IV.: 59. 05, 28. IV.: 59. 55 (sonuncusunu öncesinde bir bardak süt içerek desteklemiştim). Buna karşın bütün ayrıntılarda fevkalade iyiyim, aslında hiçbir şey daha iyi olamazdı, yalnızca uykularım bir şeyin yolunda olmadığını gösteriyor, ama gelmediği zaman sor ona. Et ve sanatoryum uykuya her durumda yarardan çok zarar verebilir; ama dok-

* Burada Ottla'nın kocası David kastediliyor. (ç.n.)

tora dün göründüm, ciğerlerimi mükemmel buldu, yani orada rahatsız edici neredeyse hiçbir şey bulamadı; vejetaryen beslenmeme itiraz etmedi, yemekle ilgili birkaç tavsiyede bulundu, uykusuzluğa karşı (uykusuzluk değil, sadece sürekli uyanıyorum) kediotu çayı verdi, yolunda olmayan kediotu çayımın eksikliğiymiş meğer. Bu arada Dr. Josef Kohn iyi ve ilgili bir hekim, Praglı.

Bugün düşümde seni gördüm, yukarıda anlattığım konuydu. Üçümüz oturuyorduk, David'in bana söylediği bir söz –düşte nasıl olduğunu bilirsin– olağanüstü hoşuma gitti. Kadının işe ve erkeğin varlığına duyduğu ilginin doğal ya da deneyimlere uygun olduğunu söylemedi, "tarihsel bakımdan kanıtlanmış" olduğunu belirtti. Ben, sorunun genelliğine gösterilen ilgiden dolayı özel durumdan bütünüyle sapmış olarak, "Tersi de aynen öyle," yanıtını verdim.

Kendine koşuşturma mı arıyorsun? Bugün iki iş var; birincisi, yüzme okulu kartı*; ikincisi, Taussig'den kendin için (benim hesabıma yazılsın) *Memoiren einer Sozialistin*** sipariş et, Lili Braun, Langen Yayınevi, iki cilt, ciltli. Direktöre gitmek olan üçüncü koşuşturmadan sana sonraki mektubumda söz edeceğim, çünkü iyi olmaya devam edersem ve uykularım da düzelirse burada belki iki aydan fazla kalırım.

Burada perakendecilerde satılan *Vecer*'den*** seçimler hakkında çok az şey öğrenebildim yalnızca. Felix'e rica etmiş olsam da bana *Selbstwehr*'i yollamıyor. Max, Münih'e gitmiş, onu yolculuk esnasında gören Dr. Kohn'dan öğrendim. Aile içinde ve işte yenilikler var mı?

Hoşça kal!
Franz

Son mektubum bu arada eline ulaşmıştır sanırım?

---

* Kafka, gençliğinden beri üyesi olduğu Belediye Yüzme Okulu'ndan yıllık abonman kartı düzenlenmesini istiyor. (ç.n.)

** Bir Sosyalist Kadının Anıları. (ç.n.)

*** Çek Köylü Partisi'nin önde gelen yayın organı, günlük gazete. (ç.n.)

No. 79 *Julie, Hermann ve Ottla Kafka'ya*

[Merano, 4 Mayıs 1920]

Sevgili annem babam, gönderdiğiniz haberler için çok teşekkür ederim. Doğrusu hava birkaç gündür çok güzeldi, çok sıcaktı, ben de dağlık bir yerlere çıkmayı aklımdan geçirdim, ama bugün yine bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor ve fırtına var, bu durumda bir süre daha buradayım, hem bana çok iyi bakılıyor. – İki aylık raporum var, mayıs sonunda bitiyor, ama bir de normal beş haftalık izin hakkım var, ama bunu sonbaharda kullanmak istiyordum. Ancak burada bulunduğuma göre normal iznimi de ekleyip kullansam –tamamını ya da hiç değilse bir kısmını– daha iyi olur gibime geliyor. Doktor da daha iyi olacağını düşünüyor, sanırım siz de öyle, değil mi? Gerçi buna önce şirketin izin vermesi gerekiyor ve bunu sağlaması için şimdi Ottla'ya ricada bulunacağım.

Sevgili Ottla, hastalandın demek? Şimdilik durumunun annemin dediği gibi olduğunu kabullenmek istiyorum, yani rahatsızlığın "boğaz iltihabı", 30. IV. tarihinde "epeyce düzelmişti", bugün yani 4. V.'te geçti gitti. Ama bana yazmana karşın hastalıktan bahsetmemen tuhaf. Şöyle ki, uzaktan her şey kolayca tuhaf görünüyor, ama bunu bilmek durumun tuhaflığını azaltmıyor. Bana bir an önce yaz. İki mektubumu almışsındır herhalde?

Direktöre nasıl gideceğini sana hemen tarif edeceğim, ama tamamen iyileştikten sonra git tabii. Aslında yol çok kolay, ricamı da mutlaka kabul edecektir, formalite açısından kusursuz olsun istiyorum yalnızca, çünkü direktör daha önce de benzeri bir olayda formalitelere uymadığım gerekçesiyle bana sinirlenmişti. Mesele şu: İki aylık hastalık izni almıştım, ayrıca direktör sonbaharda almak istediğim beş haftalık normal iznimi de açıkça onaylamıştı, çünkü o tarihte aklımda dağlar değil, sıcak havasının güya haziran-

da bile çok rahatsız edici olduğu Merano vardı sadece. Ama şimdi izinlerimi birleştirip tek seferde kullanmak istiyorum, direktör de zorluk çıkarmayacaktır bu konuda, çünkü birincisi doktor raporundan bayağı etkilenmiş ve bana, "Orası size iyi gelirse şirkete yazın, böylelikle iki aydan da fazla kalabilirsiniz," demişti; yani hastalık izni (normal izne dokunulmadan) uzatılabilir; ikincisi, ben hastalık iznimin uzatılmasını değil, normal iznimi hastalık iznime ekleyerek kullanınam için onay istiyorum; müdüriyetin yönetim kuruluna sormadan hemen kolayca onaylayabileceği bir şey bu. Sonuç olarak mektuba eklediğim, ancak senin düzeltmen gereken dilekçeyi yazdım; çok kısa, çünkü birincisi bu meseleyi abartmak istemiyorum, ikincisi direktörün kusursuz Çekçesi yanında dil bilgim abartmaya yetmez ve üçüncüsü sen kendine bir koşuşturma arıyorsun. Eğer oraya gitmek istemezsen, dilekçeyi yollayabilir, sonra gidip yanıtı alabilirsin. Ben şöyle düşündüm: Büyük Fikart'a gidip, direktörü rahatsız edip etmeyeceğini ona danışırsın, bu görüşmenin sonucuna göre ya dilekçeyi orada bırakır (1-2 gün içinde sonucu almaya geleceğine dair gözdağı vererek) ya da direktöre çıkarsın, ona dilekçeyi saygılı bir reverans eşliğinde (senin önünde bu reveranslardan çok yaptım) teslim edersin ve kendisine derin saygılarımı sunduğumu söylersin (ama ona Almanca bir mektup yazdım), oldukça iyi olduğumu, şimdiye kadar günde 100 gram aldığımı, havaların bugüne kadar çok kötü gittiğini, doktorun tedaviyi aralıksız sürdürmemi daha uygun bulduğunu (şirket hekimi de üç aylık bir tedavi önermişti zaten), şimdiki liret kuruna göre buranın nispeten çok pahalı olmadığını (ancak ben çok uygun fiyatları yakalayamadım, en ucuz günleri kaçırdım), ama sonbaharda çok daha pahalanacağını, bu yolculuğu nasılsa yaptığımı ve benzeri şeyler anlatırsın. Dilekçemi doğrudan şirkete yollamadım, çünkü kısa zamanda yanıt almalıyım ki (o zaman bana belki

"onaylandı" diye telgraf çekersin) kendimi vakitlice buna göre ayarlayabileyim. Teşekkürler, esenlikler ve Fräulein'a kalpten selamlar.

Franz

Belki fırsat olursa Bay Treml'e benden selam söyle ve orada bana gelmiş mektuplar olup olmadığına bir bak

No. 80

[Kartpostal]

[Damga: Merano – 8. V. 20]

Sevgili Ottla, iyileşmedin mi hâlâ? Bir haber de yok hâlâ? Nedir bu böyle? Burada sürekli olarak et yiyenlerin ve bira içenlerin tavsiyelerine karşı kendimi savunmak zorunda kalıyorum ve aklıma artık bir şey gelmeyince şöyle diyorum: "Elbette, dıştan bakıldığında et yememenin lehine pek güçlü bir kanıt değilim (ama 3.25 kg aldım), ancak kız kardeşim vesaire..." Ve şimdi hastalandın ve bana bundan hiç bahsetmiyorsunuz. Bunun ötesinde yapılacak zorunlu işlerim çıkıyor sürekli; bunlara kim koşturacak? Örneğin bugün: Lütfen Malá Starana'da* bulunan Borovy kitabevinden "Kmen" dergisinin 6. sayısından benim için yirmi kopya satın al, tanesi yalnızca 60 h, daha sonra kalmayacaktır ve bunlar ucuz armağanlar vermek için çok uygun, zira içinde Bayan Milena'nın çevirdiği "Ateşçi"** var.

F.

* Prag'da bir semt. (ç.n.)

** Kafka'nın *Amerika* adlı eserinin giriş bölümü. (ç.n.)

No. 81

[Merano, Mayıs ortaları, 1920]

Sevgili Ottla, iki mektup ve telgraf için teşekkürler. Sana daha önce yazacaktım, ancak epeydir neredeyse belli belirsiz olan uykusuzluk bir süredir iğrenç bir şekilde başgösterdi yine; bundan yola çıkarak değerlendireceğin gibi, bu durumla mücadele için bir kez bira içtim –gelgelelim neredeyse ters etki yarattı–, bir kez kediotu çayı içtim ve bugün de önümde brom duruyor. Geçecek tabii (belki bunda Merano'nun havasının da payı vardır, Bädecker'in iddiası öyle), ama insan bazen yazı yazamaz duruma geliyor.

Sana nasihatlerde bulunduğum o mektubu yazarken, eline ulaştığında hâlâ güncel olabileceklerini düşünmek aklıma gelmemişti tabii, ama yeniden güncel olabilecekleri ihtimalini imkânsızmış gibi görmemiştim yalnızca. Bu arada yazdıklarım nasihat değil soruydu yalnızca.

Hastalığının beni bir an için ürkütmesinin nedeni, senin o mektubunu okumamdan kısa bir süre sonra Bay Fröhlich'in –kuşkusuz abartarak– Prag'daki çiçek hastalığı salgınından söz etmesiydi. İnsan doğasının gerektirdiği yaşam tarzıyla çiçek hastalığının yenileceğine inanıyorum, ancak bunun kanıtının senin tarafından sunulmasını istemiyorum.

Düğünün temmuzda yapılacak olması beni nasıl şaşırtsın? Ben daha ziyade haziran sonu olur sanmıştım. Bazen bu konudan, sanki evlenerek bana haksızlık yapıyormuşsun gibi söz ediyorsun, oysa durum bunun tersi. İkimizin de evlenmemesi gerekir, bu berbat olurdu, ikimizden evliliğe kuşkusuz daha uygun kişi sen olduğundan, bu işi ikimiz adına yapıyorsun. Bu çok açık ve bütün dünya biliyor bunu. Karşılığında ikimiz için yine ben bekâr kalıyorum.

Muhtemelen haziran bitmeden gelip, iznimin bir kısmını başka bir tarihe saklayacağım, hele uykusuzluk tedavinin başarısını sekteye uğratırsa kesin olarak böyle yapacağım.

En son üç buçuk kilo almıştım, ama şimdi birkaç gündür tartılmadım.

O yatıştırma işini çok iyi uygulamışsın, oldukça düzenli yazıyorum*, ama arada yine de bir boşluk olmuş demek.

Annemle babama sıcak mektupları için teşekkür et lütfen, onlara yakında yazacağım, orada verdikleri adreslere de. Annemle babam kaplıcalara ne zaman gidiyorlar, ya da düğün** nedeniyle mi erteliyorlar? Alfred Dayı gelecek mi?

Hava şimdi çok güzel, önceleri korkulan yağmurun şimdi yolu gözleniyor, o da zamanında düzenli olarak yağıyor. Günün büyük bir bölümünü neredeyse çıplak geçiriyorum ve yakındaki iki balkondan bazen tesadüfen benim tarafa bakan insanlar kusura bakmasınlar, çünkü hava gerçekten çok sıcak. Belki kalan son birkaç haftayı gidip başka bir yerde geçiririm, ama sıcaklar değil, uykusuzluk yüzünden; aslında üzülüyorum, çünkü böyle bir pansiyonu ve böyle bir ağırlanmayı başka yerde bulamam.

Gerçi bunu Hotel Emma'dayken de düşünmüştüm. Babam olsa, "Onu dövüp dışarı atmıyorlarsa, orası mükemmel bir pansiyondur," derdi. Haklı, ama ben de haklıyım.

Oskar'a uğradın mı? Ona benden çok selam söyle ve neden hâlâ yazmadığımı açıkla. Gerçi hazırlık çalışmalarından ötürü şimdi belki zamanın yoktur. Felice'ye mektup?

Bütün herkese ve özellikle Fräulein'a selam söyle. Evimize hâlâ hizmetçi alınmadı mı?

F

* Kafka burada Julie Wohryzek'i kastediyor. (ç.n.)

** Ottla, Josef David'le 15 Temmuz'da evlenmiştir. (ç.n.)

No. 82

[Kartpostal]

[Damga: Merano – 21. V. 20]

Canım Ottla, bugün senden iki paket aldım, içinde *Selbstwehr* (bu arada bunu bana Felix de yollamaya başlıyor) ve bir sürü Çek gazeteleri vardı, hepsi de 16 Mayıs tarihli. Neden bunlar? Önce, içlerinde okumaktan zevk alacağım sigortacılıkla ilgili makaleler ya da benzeri şeyler olduğunu düşündüm, ama hiçbir şey yoktu. Sen gazeteler hakkında bana yazıncaya kadar bunları her durumda saklayacağım. Aklıma son olarak, yolladığım son kartı belki yanlış anlamış olabileceğin geldi. Ama bu olanaksız, senden Malá Strana'daki Borovy'den *Kmen* dergisinin 22 Nisan tarihli 6. sayısından yirmi kopya (ama on kopya da bol bol yeter) satın almanı, ancak bana yollamayıp saklamanı açık bir biçimde rica etmiştim.

Annemle babama ve herkese kalpten selamlar

F

No. 83

[Merano, Mayıs sonları, 1920]

Sevgili Ottla, bu işi harika yaptın, ne var ki yerinde olsam Bay Fikart'ın iyileşmesini beklerdim, çünkü onu atladığım için muhtemelen kinlenecektir bana. Ama yine de burada biraz daha kalabileceğim için sevinçliyim. Sonra haziranda geçiş dönemi niyetine birkaç günlüğüne Bohemya'da bir yere giderim belki, ama burası bana çok sıcak geldiği için değil. Gelgelelim çalışmak için çok sıcak burası, hatta gazeteler sıcakların erken bastırmış olmasından yakınıyor, akşamları bile (sadece sabahları mümkün) bahçede çalışmaya dayanamıyorum aslında (zararlı otları çapalamak, patateslerin top-

rağını kabartmak, gülleri budamak, ölmüş bir karatavuğu gömmek gibi çok hafif işler elbette), ama yatıp uzanmak için genelde serin ve güzel, Prag'dan daha sıcak değil. Yüksek sıradağlardan inerek serin hava sürükleyip getiren Passirio Nehri'nin kıyısında enlemesine konmuş bir bank var, insan orada en kızgın öğlen sıcağında bile içine işleyen rüzgârdan neredeyse üşüyor.

Direktörün yüzüne pek bakmamış olması hoşnutsuzluğunu göstermez, seni buna önceden hazırlamam gerekirdi. Bu daha ziyade güzel konuşma becerisinin doğurduğu bir sonuç ya da daha doğrusu yaratılan etkinin tadını çıkarmaya gerek duymamak oluyor. İyi bir konuşmacı ya da böyle biri olduğuna inanan kişi, özgüveninden ötürü yarattığı etkiyi karşısındakinin yüzünden okumaya gerek duymaz, daha doğrusu hiçbir şey okuması gerekmez, bu etkiden alabildiğine emindir, böyle bir uyarana ihtiyacı yoktur. Ayrıca direktör gerçekten olağanüstü iyi konuşur, ancak bu gibi formalite işinde belki pek öne çıkmamıştır bu.

Geç oldu ama sana gazeteler için de teşekkür ederim; geldikleri gün öylesine uykusuzdum ki, bu kadar çok gazetenin belli bir amaç gütmeden hatta oyalanmak için okunabileceğini kavrayamamıştım. Ama sonra içlerinde birçok ilginç şey buldum. *Rundschau**'yu benim için sakla, ona burada ihtiyacım yok.

Direktörün sözlerinden, beni emekliye ayırmaya çok hazır olduğu çıkarılabilir. İnsanın sürekli izin vermek istediği, dinlenmeye muhtaç olduğuna inandığı bir memuru tutması anlamsız zaten. Ya da dünyanın batmaya devam ettiğinin bir işareti mi bu? Geçenlerde biri, ordunun eski tedarikçileri arasında geçen bir konuşmayı anlattı. Ellerindeki işe yaramayan savaş bonolarının çokluğundan yakınıyorlarmış. Aralarından yalnızca biri, ki en fazla mal veren kişiymiş, hiç

* Kafka burada, düzenli olarak okuduğu, 1890 yılından başlayarak yayımlanan edebiyat dergisi *Die neue Rundschau*'yu kastediyor. (ç.n.)

bonosu olmadığını söylemiş. Bunu şöyle açıklamış: Koyduğu fiyatlar karşısında hiçbir devletin uzun vadede ayakta kalamayacağını kendine en başta söylediği için, bonoları imzalamamış. Birileri bunu dünyaya karşı da söyleyemez mi?

Kafam çok mu karışmış? Ama epey oldu ve kafam düzeldi yine.

General –ondan söz etmiştim, değil mi?– bugün bira bahçesinde (evet, küçük bir bira indirdim mideye) evleneceğime kesin olarak inandığını söyledi ve hatta müstakbel karımı tarif bile etti. Zira yaşımı bilmiyor ve beni çok genç biri sanıyor; onun yanında rahat ediyorum, ona kanım kaynadı, yaşımı da söylemiyorum. Oysa gösterdiğinden çok daha genç ve ben bilgelikte onun büyükbabası olamam. Altmış üç yaşında, ama öylesine fidan gibi, sımsıkı, kendini bırakmamış bir vücudu var ki, örneğin bahçenin loşluğunda, sırtında kısa pardösüsüyle, bir eli belinde, öbür eli dudaklarındaki sigarasında Avusturya'nın geçmişteki günlerinden kalma Viyanalı bir teğmeni andırıyor.

Esen kal
Franz

Elli'ye ve Valli'ye benden şöyle doğru düzgün bir selam söyle. Sonra da farklı bir vurguyla Fräulein'a tabii. Oskar? Felice? Bir Sosyalist Kadının Anıları? Yüzme okulu?

No. 84

[Merano,] Cuma [11 Haziran 1920]

Sevgili Ottla, ne bu sessizlik? Biraz belirsizlik var bunda, çünkü hem şahane hem de berbat bir durum olabilir bu, yorum yapmak yerine bir dahaki mektubunu beklemek istiyorum. Evet, hiçbir şey kolay değil, mutluluk da öyle, hatta gerçek mutluluk bile –yukarılardan gelen şimşek, ışık, buy-

ruk– dehşetli bir yüktür. Ama bu mektuplara değil, "banyoya" uygun bir konu.

Oskar'a gitmeni bilsen ne çok isterim, ona henüz hiçbir şey yazmadım: Hem her mektup kaçınılmaz olarak herkese açıksa nasıl yazılır ki ona? Bir fırsatını yakalarsan bunu ona izah et. Ya da yapma, daha iyi. Ama lütfen oraya git ve ona benden selam söyle, bir de karısına ve oğluna da.

Şapka ya da benzer şeylere ihtiyacın yok mu?* Derdim, seni işe koşturmak. Ona belki mümkün olabilecek en büyük kötülüğü yaptım ve herhalde bitti. Hayat dolu bir insanla ben böyle oynuyorum işte.

Bay Fröhlich ölmüş, önceki gün tesadüfen duydum, siz muhtemelen çok daha önce öğrenmişsinizdir. Başsağlığı dilemeyeceğim, haberi almamış olabilirim. Görünürde çok mutlu geçmiş olan bu yaşam umarım büyük acılar çekilmeden sonlanmıştır, ayrıntıları bilmiyorum.

Annemle babam Franzensbad'a gitmeyeceklerse –6 Haziran'da hâlâ sakin sakin iskambil oynandığına göre öyle görünüyor (o akşam annem neredeydi ki?)– ben de haziran sonu doğru Prag'a gelirim. Havalar mükemmel, ama bir de şu isyankâr başım olmasa, her şey yolunda olurdu.

Franz

Fräulein'a özellikle selam söyle! Ona ne getirsem acaba? Felice'ye mektup? Hanne? Yüzme okulu kartı? Anılar? Alfred Dayı?

Lütfen Taussig'e uğrayıp şu Berlin dergisinden sipariş ver: *Weltbühne*, 23. sayı, yayıncı Jakobsohn.

* Kafka burada bir şapkacı dükkânı açan Julie Wohryzek'i ima ediyor. (ç.n.)

No. 85

[Kartpostal]

[Damga: Merano – 28. VI. 20]

Canım Ottla, yola çıkmadan ve bavulumu toplamadan önce hızlıca yazıyorum: İyi haberler için teşekkürler ve geldiğimde (hafta sonuna doğru) beni incelerken fazla katı davranma. Dolabın aynasına bakıyorum ve kendimi hâlâ pek değişmemiş buluyorum. Schelesen'de de on dört günde bunu başarırdın, diyecekler diye duyduğum korku az değil, ama başka şeyler de vardı, belki de o kadar kötü değildir, ama ilk bir buçuk aydan sonra haklı olarak daha fazlasını bekleyebilirdim. Yani katı davranma. Görüşmek üzere. Ayrıca, bir sürü işin vardır muhtemelen, beni incelemeye zaman bile bulamayacaksın, evden başka da kimse yok zaten. F.

No. 86

[Kartpostal]

[Damga: Prag – 25. VII. 20]

Canım Ottla, üç şeyi soruyorsun: Eşyalarımı, Bay Treml'i ve sağlığımı; iyilik durumuna göre sıralama şöyle: Treml, eşyalar, sağlık, ama bu, sağlığımın iyi olmadığı anlamına gelmiyor, hayır hiç öyle değil, ama Bay T.'nin sağlık durumu olağanüstü sadece. Ve hiçbir şeyimi yitirmediğimi çok iyi biliyorum, yoksa sen düğünden bu yana kulaklarını mı yitirdin? Kulakların hâlâ yerinde olduğuna göre onlarla oynamama izin vermeyecek misin artık? Şimdi bak, kocana anlatacağım çok ilginç siyasi haberler var, ama seyahatinizi bunun için kısaltmanız gerekmiyor (aksine, annem sizin daireden dolayı biraz daha uzamasını istiyordu), bu haberler kocana daha önce şurada burada verdiğim eski

haberlere tuhaf bir şekilde, hatta karıştırılabilecek derecede benziyor.

İkinize de esenlikler dilerim

F

Fräulein Skall'ın selamları var
Benden ve babamdan ikinize de çok selamlar.

No. 87

[Kartpostal: Gmünd]

[Gmünd, 14 ya da 15 Ağustos 1920]

Sevgili Ottla, burada çok iyiyim, hiç öksürmüyorum ve yarın sabah geliyorum ve bütün bunları dikte ettim

Franz

*Kendisi üstesinden gelemedi. Candan selamlarımla.**

No. 88

[Tatranské Matliare, 21 Aralık 1920 civarı]

Sevgili Ottla, raporu elbette annemle babam da görebilir, ama en iyisi sana yolluyorum ki eğer içinde rahatsız edici bir şey olursa sen bunu onlara aktarırken yumuşatırsın.

Yolculuk çok rahat geçti, gelgelelim Tatra Lomnica'da bavulum çıkmadı, ama ertesi gün geleceğini bana inandırıcı bir şekilde açıkladılar, geldi de, hem de kusursuzdu.

Kızak beni bekliyordu, ay ışığında karlı ve dağlık ormanların içinden yolculuk yapmak çok güzeldi, sonra kocaman, otele benzeyen ve ışıl ışıl aydınlatılmış bir yapının önüne geldik ama orada durmadık, yolumuza biraz daha devam edip

* Milena Jesenská'nın notu. (ç.n.)

kapkaranlık, kuşku uyandıran bir binaya vardık. Kızaktan indim, soğuk holde (kalorifer nerede?) kimseler yok, arabacı uzun süre aramak ve seslenmek zorunda kalıyor, sonunda bir kız gelip beni birinci kata çıkarıyor. İki oda hazırlanmış, bana balkonlu bir oda, yanındaki ise sana. Balkonlu odaya girince irkiliyorum. Neyini hazırlamışlar buranın? Gerçi ısıtılmış ama, soba ısıtmaktan ziyade kötü bir koku yayıyor. Başka peki? Demirden bir karyola, üzerinde çarşafsız bir şilte ve kılıfsız bir yorgan, gardırobun kapağı kırık, balkona açılan basit kapı, o haliyle bile yerine tam oturmuyor, "bütün aralıklardan rüzgârın uğultusu içeri doluyor"muş gibi geliyor bana. Odanın bir parçası saydığım için hoşlanmadığım o kız, beni yatıştırmaya çalışıyor, örneğin çift kanatlı bir balkon kapısına neden ihtiyacım olacakmış? Gündüzleri zaten dışarıda uzanıp, geceleri de balkon kapısını açık bırakıp uyumayacak mıymışım? Bu doğru, diye düşünüyorum, kalan son kapıyı da söküp çıkarmak en iyisi olurdu. – Hem sobayla ısınmak kaloriferle ısınmaktan çok daha iyi değil miymiş? Kalorifer, şu an ağzına kadar dolu olan ana villada varmış. "Ama burada soba bile yok," diye itiraz ediyorum. Bugünlük böyleymiş, çünkü oda henüz ısıtılmamış. – Kız kendini bu şekilde savunup duruyor, gereksiz yere yapıyor bunu, çünkü Villa Stüdl'deki o sağlam ve sıcak odayı sihirbazlıkla buraya getirebilecek durumda olmadığını biliyorum.

Ama sonrası daha berbattı, çünkü şu ana kadar beni düş kırıklığına uğratan yalnızca odaydı, pansiyon sahibesinin cezbedici sözlerle dolu mektubu hâlâ cebimdeydi. Derken beni karşılamak için kendisi çıkageldi, uzun boylu bir kadındı (Yahudi değildi), sırtına uzun bir kadife manto giymişti, Macarcaya çalan kötü, itici bir sıcaklıkla ama sert bir Almanca konuşuyordu. Ben, tam farkında olmadan tabii, çok kaba davranmıştım; oda gözüme çok berbat görünmüştü. Kadın ise sürekli aşırı nazikti, ama yardımcı olmaya ne niyetliydi ne de böyle bir beceriye sahipti. İşte odan, burada

kalacaksın. Noel'den sonra ana villada oda boşalacak. Kadının söylediklerine artık kulak asmıyordum. Yemek hakkında anlattıklarının da mektupta yazan güzel şeylerle uzaktan yakından ilgisi yoktu. Kadın öylesine dayanılmaz biriydi ki, bagaj kuponumu ona verdiğime çok pişman olmuştum (ertesi gün bavulumun gelip gelmediğini demiryollarına sorduracaktı). Tek rahatlatıcı husus, beldede bir hekimin oluşuydu, hatta anlatıldığına göre aynı koridor üzerinde, birkaç kapı ötede kalıyordu, ki bu bana hiç inandırıcı gelmemişti.

Her durumda, kadın yanımdan ayrıldıktan sonra planım hazırdı: Geceyi burada ayak ısıtıcı tulumum ve battaniyemle bir şekilde geçiririm, öğleden önce Smokovec'e telefon ederim (umarım olağanüstü hal sona ermiştir ve telefon görüşmelerine artık izin veriliyordur), öğleden sonra da bavulum gelir gelmez ne kadar isterlerse cayına ücretini öderim, tramvayla hiç uğraşmayıp hemen bir kızağa atlar, dağları ve ovaları aşarak oraya giderim. Ertesi akşam Smokovec'de derin bir soluk alıp kendimi o şık yaylı kanepenin üzerine atacağımı sürekli olarak gözümün önüne getirip sakinleşiyordum.

Bu ilk anda yaşanan korkuya sanırım sen de benim gibi yenilir, hatta kızağa binip gitmeye belki hemen akşamdan kalkışırdın.

Derken kızın aklına bir fikir geldi; eğer bu odadan çok rahatsız olmuşsam, (sana hazırlanmış olan) bitişikteki odaya bakmak istemez miymişim, bu balkonda uzanabilir ama bitişikte kalabilirmişim. Hiçbir umut beslemeden yan tarafa geçtim, tabii burada katiyen şımartılmış olmadığım için odayı olağanüstü beğendim. Gerçekten de çok daha iyi, çok daha büyüktü, daha iyi ısıtılmış, daha iyi aydınlatılmıştı, sağlam bir ahşap karyolası, yeni bir gardırobu vardı, pencere yataktan epey uzaktaydı; kaldım bu odada.

Böylece işler iyiye dönmeye başladı (bunu kısmen sana borçluyum, çünkü buraya geleceğini bildirmeseydin, oda ısıtılmazdı, ısıtılmamış olunca da kızın aklına beni oraya gö-

türmek gelmezdi). Sonra yemek yemek için ana villaya geçtim, orasını da çok beğendim; sade (yeni ve büyük yemek salonu yarın açılıyor) ama temiz, yemekler iyi, müşterilerin hepsi Macar (birkaçı Yahudi), insan bu sayede göze batmadan güzel güzel oturabiliyor. Asıl ertesi gün her şey gözüme çok daha iyi göründü. Kaldığım villa (adı Tatra) ansızın hoş bir binaya dönüşmüştü ve ne rüzgâr ne de aralıklar vardı; balkon, güneşi doğrudan alıyordu. Gelecek hafta için bana ana villada bir oda önerdiklerinde, buna artık zerre kadar hevesim kalmamıştı, çünkü "Tatra"nın ana villaya kıyasla büyük avantajları bulunuyor: Her şeyden önce insan, yemek için günde üç kez karşı tarafa geçmek zorunda kalıyor (ya da zorunda değil aslında, isterse bulunduğu yere getirtebilir), örneğin Schelesen'deki gibi aynı binada hem kalıp hem yemek yediğinde yalnızca birinci kattan zemin kata inip sonra döndüğünde olduğu kadar tembellik edip hareketsiz olmuyor. Bir de bana verilen kesin bilgiye göre ana villa çok gürültülü, sürekli çıngıraklar çalıyor, mutfaktan gürültü geliyor, gezinti bahçesinden gürültü geliyor, binanın hemen önünden geçen otoyoldan, kızak yolundan, her yerden gürültü geliyor. Bizim burası çok sakin, sanırım çıngırak bile çalmıyor (çalıyordur mutlaka, henüz duymadım sadece). Sonra karşıda aslında ortak kullanılan yalnızca bir tane uzanma salonu var, orası bile benim balkonum kadar güneş almıyor. Sonunda sobalı ısıtma da çok daha iyi duruma geldi. Soba sabah ve akşam olmak üzere iki kez yakılıyor, yalnızca odun kullanılıyor, böylece ben de sonradan istediğim kadar odun atabiliyorum içine. Örneğin şu an akşam ve öyle sıcak ki, sırtımda giysilerim olmadan yarı çıplak oturabiliyorum. Bir de bunu eğer avantaj olarak görmek istersek, hekim gerçekten benim koridorda, soldan üç kapı ileride kalıyor.

Hem ertesi gün Bayan Forberger de çok farklıydı, kadife mantosuyla birlikte (yoksa kürk müydü?) üzerindeki bütün kötülüğü çıkarmıştı ve yumuşak ve samimi bir tavırla

kendini işine vermişti. Yemekler yeterince yaratıcı, bir araya getirildikleri malzemelerin ayırdına varamıyorum; otuza yakın müşteri bulunmasına karşın yemeklerin bir kısmı özel olarak benim için pişiriliyor. Doktor da bu konuda tavsiyelerde bulunuyor. Gerçi önce bir arsenik kürüne başlamak istedi tabii, sonra toptan bir anlaşmayla gönlünü aldım; buna göre beni her gün –bedeli 6 kron– ziyaret ediyor. Şimdilik günde beş kez süt, iki kez krema içmemi istiyor, ancak olabilecek en büyük çabayla iki buçuk kez süt, bir kez de krema içebiliyorum.

İyi bir başarı elde etmek için her durumda gerekli bütün dış koşullar hazır; geriye kafamın içindeki düşman kalıyor.

Babam gerçekten buraya gelmeyi düşünüyor mu? Kendini burada iyi hissetmesi için annemin de yanında olması, bir de günlerin uzaması gerekir. Çünkü burada iletişim kurabileceği olsa olsa bir iki erkek var, onun dışında hepsi kadın, kız çocuğu ve delikanlı; çoğu Almanca konuşuyor, ama Macarcayı tercih ediyor (odacı ve mutfaktaki yardımcı kızlar, faytoncular vs. de öyle. Düzgün bir Slovakça konuşulduğunu sanırım yalnızca bir kez –gerçi ikinci sınıfta yolculuk yaptım– trende iki genç kızdan duydum, temiz bir dilde çok hararetli konuşuyorlardı, ama ta ki kızlardan birinin verdiği şaşırtıcı bir haber üzerine öteki, Oioioioi! diye haykırıncaya kadar). Bunlar babama göre şeyler değil hani. Yoksa Tatranské Matliare şimdi babamın huzuruna çıkabilirdi, bugün yeni açılan salonlar (yemek, bilardo ve müzik salonu) "olağanüstü şık."

Sen ne yapıyorsun bakalım? Bal? Jimnastik? Kalkarken başın dönüyor mu? Benim için gazete okuyor musun? Sana ve (kompartımandaki güzel yeri borçlu olduğum) kocana, diğer herkese ayrı ayrı, yerdeki solucana kadar çok selamlar.

Max'a uğradın mı?

Franz

Mektubu annemle babama göstermen gerekmez, onlara nasılsa sık sık yazıyorum.

1921

No. 89

[Tatranské Matliare, Ocak'ın üçüncü haftası 1921]

Canım Ottla, zaman kazanmak için şezlongda yazıyorum. Önce bir ricam var, "koşuşturma" değil. Canın artık koşuşturmak istemiyordur belki. Mesele, direktöre gidecek olan, ama güzel bir Çekçeye aktarılmasını istediğim mektup. Toparlıyorum şimdi:

Sayın Müdür Bey,

Buraya geleli dört haftayı geçti, ana hatlarıyla belli bir genel görüş kazandım ve izninizle Sayın Müdür Bey, size hakkımda kısaca bilgi vermek istiyorum. Kaldığım yer iyi (Tatr. Matl. Villa Tatra), fiyatlar gerçi Merano'ya göre çok daha yüksek, ancak buranın koşullarına göre makul yine de. Rahatsızlığımı ve düzelme yoluna gittiğini genel olarak yalnızca vücut ağırlığıma, ateşime, öksürmeme ve soluk alıp verme gücüme göre değerlendirebiliyorum. Dış görünüşüm ve vücut ağırlığım çok düzeldi – ... kadar kilo aldım ve muhtemelen almaya da devam edeceğim. Ateşim gitgide daha seyrek yükseliyor, bazen günlerce ateşim olmuyor, olduğunda da hafif geçiyor, ama genelde uzanıyorum ve her türlü yorgunluktan kaçınıyorum. Öksürüğüm pek azalmadı henüz, ama hafifledi, öksürürken sarsılmıyorum artık. Soluk alıp verme

gücüm açısından henüz pek bir şey değişmedi. Uzun zaman isteyen bir mesele bu, doktor burada sağlığıma tamamen kavuşmam gerektiğini savunuyor, ancak bu tür savlara çok fazla değer biçmemek gerekir.

Bütününe bakıldığında kendimi burada Merano'da olduğumdan daha iyi hissediyorum ve daha iyi sonuçlarla dönmeyi umuyorum. Ayrıca sürekli burada kalmayacağım belki; anlatıldığına göre burası bahara doğru çok hareketli olurmuş, sükûnete neredeyse yemekten ve havadan daha çok ihtiyaç duyduğum için, o zaman muhtemelen başka bir sanatoryuma, Nový Smokovec'e geçerim.

Sayın Müdürüm, bana izin verme lütfunda bulunduğunuz için size bir kez daha teşekkür ediyor, içten selamlarımı sunuyorum.

Derin bağlılıkla

Mektup, bu. Doğru anlamalısın onu, gerçi özünde doğru, ama kasten biraz hüzünlü yazdım, çünkü bu işe bir şekilde doğru düzgün bir çare bulmak istiyorsam, daha uzun kalmam gerekeceğini görüyorum, başka türlü olmayacak; yoksa Prag'a Merano'dan döndüğümden daha iyi bir durumda dönerim, ancak şöyle insan gibi dolu dolu soluk alıp verecek durumda olamam. Mektup, direktörü buna şimdilik usulca hazırlasın istedim. (Ateşlenmeme gelince, Prag'daki ateşim yok, çünkü burada ateşimi dilaltından ölçüyorum, ki bu yöntem 0.3 ya da 0.4 derecelik oranlarda daha yüksek sonuçlar veriyor, buna göre Prag'da ateşim sürekli yüksek olurdu, oysa Prag'daki ateşim burada asla yok artık). Smokovec konusunda da ısrarlı olmadığımı görüyorsun, ama burası şimdilik çok daha iyi, aldığım bazı bilgiler doğruladı bunu, beni buradan kaçıracak tek şey gürültü olurdu. Son olarak mektubun bir amacı daha var ve bu yüzden ayrıntılı; Bay Fikart'ın resmi açıklamada kullanabilmesi için elinde büyük bir şey olsun istedim.

(Öğle yemeği çanı çalıyor bile! Günler öyle kısa ki! Yedi kez ateşin ölçülüyor, sonucu forma yazmaya zaman bile bulamadan gün bitmiş oluyor.)

Çeviri sanırım seni aşar; kocan çevirini hatırım için hiç değilse gözden geçirmek zorunda artık, burada Çekçeyi unutuyorum. Asıl önemli mesele, mektubun klasik Çekçe olması, yani kelimesi kelimesine aktarılması değil (aklına uygun bir şey gelirse, ekleyebilirsin de), klasik dilde yazılması önemli sadece.

Benimle ilgili çok, kendinle ilgili az şeyler yazıyorsun, bir sonraki mektubunda bunun tersini yap. Sadece şunu düşün, burada daha uzun kalırsam, o küçük şeyin* uyandığını bile göremeyeceğim. Bununla ilgili daha yazardım, ama geç oldu, bir dahaki sefere artık. Kocana kalpten selamlar, özellikle Elli ve Valli'ye de selam söyle. Fräulein'a da elbette.

F.

No. 90: *Josef David'e*

[Tatranské Matliare, Ocak'ın dördüncü haftası 1921]

Milý Pepo,

krásně, krásně jsi tu udělal, ted' já tam jen ještě udělám několik malých chyb, ne aby tam byly chyby vůbec, nebot', odpust', chyby najde můj ředitel také ve Tvém dopise a našel by je v každém, ale aby tam byl přiměřený počet jich. Zde namahám se žíti klidně, sotva že ně kdy noviny dostanu do ruky, ani Tribunu nečtu, nevím ani co dělaji kommunisté ani co říkají Němci, jen co Mad'ři říkají slysím ale nerozumím; je toho bohužel hrozně mnoho a byl bych staštěn, kdyby toho bylo méně . Nač báseň, Pepo, nenamahej se, k čemu novou báseň ? Vždyt Horáz již mnoho pěkných básní

* Ottla'nın 27 Mart 1921'de doğan kızı Věra. (ç.n.)

napsal a my jsme teprvé půldruhé přečtli. Ostatně jednu báseň od Tebe tu jiz mám. Je tu na blízku malý vojenský léčebný oddíl a večer to táhne přes silnici a nic jiného než ty pardalové se pořád točejí. Ceští vojáci nejsou ostatně ty nejhorší, ty saňkují a smějí se a křicějí jako děti ovšem jako děti s vojenskými hlasy, ale je tu také několik uherských vojáků a jeden z nich se naučil pět slov o těch pardalech a patrně ztratil tím rozum; kdykoliv se objeví, to řve. A ty krásné hory a lesy v okruhu dívají se na to tak vážně jako kdyby se jim to líbilo. To vše není ale zlé, trvá to jen chvilku denně, mnohem horší jsou v tom ohledu d'ábelské hlasy v domě, ale takěto se dá překonati, nechci naříkat, je tu Tatra a Sabinské hory jsou jinde a snad nikde. Pozdravuj prosím ode mne Tvé rodiče a sestry. Jak to dopadlo s Narodním dívadlem?

Tvůj F

Almancadan çevirisi:

[Sevgili Pepa*,

Güzel, çok güzel olmuş, ben de şimdi birkaç küçük hata ekleyeyim sadece, içinde herhangi bir hata bulunsun diye yapmıyorum bunu, çünkü, kusura bakma, benim direktörüm senin mektubunda da hata bulur ve bunu her mektupta bulur, mektupta makul miktarda hata bulunsun diye yapıyorum bunu sadece.

Burada sakin bir yaşam sürmeye çalışıyorum, elime gazete bile almıyorum sayılır, *Tribuna*'yı dahi okumuyorum; ne komünistlerin yaptıklarından, ne Almanların söylediklerinden haberim var, sadece Macarların söylediklerini duyuyorum, ama anlamıyorum; ne yazık ki çok şey söylüyorlar, daha az olsa mutlu olurdum. Şiire ne gerek var, Pepa, yorma kendini, yeni bir şiire ne gerek? Horatius bir sürü güzel şiir yazmış zaten ve biz henüz bir kısmını okuduk. Bu arada senin yazdığın bir şiir var zaten bende. Bu yakınlarda küçük

* Josef yerine kullanılan sevimli takma ad. (ç.n.)

bir sıhhiye bölüğü var, askerler akşamları yol boyunca yürüyorlar, şu "Panter"den başka bir şey duyulmuyor ve sürekli "dönüyorlar". Bu arada Çek askerler en berbatları değil, kızakla kayıyor, gülüyor ve asker sesi çıkaran çocuklar gibi bağırıyorlar; ama bir de birkaç Macar asker var ve içlerinden biri şu panterlerden beş sözcük öğrenmiş ve anlaşılan bunlarla aklını bozmuş; adam nerede ortaya çıksa haykırarak bu şarkıyı söylüyor. Çevredeki güzelim dağlar ve ormanlar bütün bunları sanki hoşlarına gidiyormuş gibi seyrediyor.

Ama sorun değil bütün bunlar, her gün çok kısa sürüyor sadece, bu açıdan bakıldığında çok daha berbatı bina içindeki gürültücü şeytani sesler, ama bunu da aşmak mümkün, yakınmak istemiyorum, Tatra bu, Sabinler ülkesinin dağları başka bir yerde belki de hiçbir yerdedir.

Annene, babana ve kız kardeşlerine benden selam söyle lütfen. Ulusal Tiyatro işinin sonucu ne oldu?

F|

No. 91

[Tatranské-Matliare, 10 Şubat 1921 civarı]

Sevgili Ottla, ilk güzel günün ilk saati senindir. Pek iyi değildim, gerçi (belleğimde çok daha küçük olarak kalmış diğer rahatsızlıklar dışında) annemle babama yazdıklarımdan fazla bir şey yoktu; ama olsun, dikkatimi kilo artışına vermişken dağıtmamam gerekiyordu. Kolumdaki ufak çaplı kilo artışı nedeniyle kendimi bazen "Gürgen Kralı"ndaki* babaya benzetiyorum, gerçi tehlikeler orada olduğu kadar büyük değil belki, ama kolum da öyle sağlam değil işte.

Julie Hala konusu nasıl sonuçlandı? Annem mektuplarında bana hiç ondan bahsetmiyor, ben de sormak istemiyorum. Halanın belleğimde tuhaf bir yeri var, sanki onurıla

* Erlkönig, Johann Wolfgang von Goethe. (ç.n.)

tek bir söz bile konuşmamışım gibi geliyor, gerçekten öyledir belki, ama benim için yine de önemsiz biri değil.

"Huzura kavuşmanın" benim için zor olduğundan söz etmişsin. Doğru bu, ama bununla aklıma asabiyete çok iyi gelen bir çareyi getirdin, Weltsch'in babasına aittir ve kaynağı "Les Huguenots"dur*. Paris'teki bütün Protestanların öldürüldüğü o korkunç Bartholomeus Gecesi'nde bütün çanlar çalar, her yerde silahlı adamların dolaştığı duyulur, Raoul pencereyi açar (sanırım bu operayı bilmiyorum) ve öfkeyle aryayı söyler: "...Paris'te huzura kavuşulamaz mı?" En tiz ses, huzur sözcüğü üzerindedir; Felix sana bu aryayı söylesin (ona hâlâ yazmadım ve ne çok severim onu, Oskar'a da yazmadım). Evet, iyi bir çaredir bu. Örneğin alt kattaki diş teknisyeni hastalarıyla birlikte üç sesli şarkılar söylemeye başladığında – abartmak istemiyorum, şimdiye kadar yalnızca bir kez oldu: Ama kendisi epeyce şarkı söyleyip ıslık çalar, kuşlara benzer, güneş gagasına değmeyegörsün hemen başlar, mehtapta da öyle, gökyüzü karanlıkken de ve her seferinde korkutarak, bir anda, kısa aralar vererek; bana artık çok fazla zararı dokunmuyor; bir arkadaşı, bana karşı da çok iyi davranan Kosiceli bana çok yardım etti, ama ağır hasta olan oda arkadaşının zaten acı dolu olan yaşamını ona zehir ediyor – yani benzeri bir şey olduğunda insan korkuluklardan sarkıp düşünüyor: Acaba Paris'te vesaire – ve bir anda önceki kadar kötü görünmüyor hiçbir şey.

Arkadaş konusunu soruyorsun. Önce tamamen yalnız kalmak istedim ve başardım da bunu, ama sonraları olmadı pek. Kadınlara kadın olarak yaklaşmaktan senin öğüdüne uyarak tamamen kaçındım, ben yorulmuyorum onlar da üzülmüyor, bunun dışında önceleri sadece Çekler vardı burada, birbirine asla uymayan üç kişi olabilecek en talihsiz bileşimde bir araya gelmişti, ağır hasta yaşlı bir adam, ağır hasta bir Fräulein ve muhtemelen pek hasta olmayan bir genç kız, gerçi dördüncü kişi olarak bir Çek, gençten bir adam

* Giacomo Meyerbeer'in ilk kez 1836 yılında sahnelenen operası. (ç.n.)

daha vardı, son derece kibar biriydi, özellikle kadınlara karşı çıkarsız bir bağlılık ve özveri örneğiydi, iyi bir aracıydı ve bana ihtiyaç bırakmadı ve dünden beri o yine burada, gelgelelim uzun bir süredir seyahatteydi, ben de birbirlerinden farklı bir mutsuzluk içindeki o üç kişiye karşı mutlak bir sorumluluk duygusu taşıyordum. Macarlar, Almanlar ve Yahudiler arasında böylesine kaybolup gitmek, hepsinden nefret etmek ve örneğin Fräulein gibi ağır hasta olmak, az şey değil bu. Gerçi burada yakınlardaki bir baraka hastaneden ve Lomnica'dan gelmiş yeterince subay var, ancak onlar genelde Macar ve Yahudi kadınları tercih ediyorlar. Ve o ufaklık da bu yakışıklı subaylar için bir süsleniyor ki! Kızın arzulanabilmesinin neden olanaksız olduğunu anlatmak istemiyorum, durum o kadar da kötü değil zaten, bazen kızla konuşuyorlar da; hatta subaylardan biri bir mektup bile vermiş ona, okuduğu Marlitt* romanında muhtemelen her gün yaşananlarla kıyaslandığında nasıl da küçük bir şey bu.

Sonra dün öğlen ve öğleden sonra mektup yazamayacağım kadar soğuktu. Akşam hüzünlüydüm ve bugün, bugün yine çok güzeldi, güneş çok sıcaktı. Akşam hüzünlüydüm, çünkü sardalye yemiştim, iyi yapılmıştı; mayonez, küçük tereyağı parçaları, patates püresi, ama sardalyeydi işte. Birkaç gündür canım et istiyordu, iyi bir ders oldu bu. Bir sırtlan gibi üzgün, ormanda dolaştım (insana dair ayırt edici tek işaret öksürmemdi), geceyi de bir sırtlan gibi üzgün geçirdim. Sırtlanın, bir kervandan düşmüş bir sardalye konservesini bulmasını, tenekeden küçük tabutu ayağıyla vurarak kırmasını ve içindeki cesetleri çıkarıp yemesini gözümün önüne getirdim. Bu sırada insandan belki tek farkı bunu yapmayı istememesi ama buna mecbur olmasıydı (yoksa neden böylesine üzgün olsun, gözlerini üzüntüden neden yarı kapalı tutsun); oysa biz bunu yapmaya mecbur değiliz ama

* E. Marlitt, 19. yüzyılda yaşamış Alman kadın yazar. (ç.n.)

istiyoruz. Doktor beni sabah teselli etti: Neden üzülüyormuşum ki? Sardalyeler beni değil, *ben* sardalyeleri yemişim.

Evet, insana dair anlatmaya devam: Yani, küçük hanım biraz meşgul etti kafamı; örneğin akşam yemeğinden önce salonda iki subayın oturduğunu gördü, hemen odasına koştu, süslenip püslendi, saçlarını taradı, akşam yemeğine çok geç geldi, hain subaylar o arada gitmişti, kız şimdi en güzel elbisesini boşuna mı giymişti, hemen gidip uyuyacak mıydı? Hayır, hiç değilse avutulmak istiyordu. Sonra bir de şu ağır hasta Fräulein var, zavallı insan, ilk akşam büyük haksızlık yaptım ona, yeni komşum yüzünden dehşet içindeydim, kadın yaklaşık on dört gün önce gelmişti, o akşam odamda utanç verici anıyı hatırladıkça neredeyse bedenen acı çekiyordum hâlâ, ama ayrıntıları anlatmak istemiyorum.

Kızın o zaman bana değil, o kibar adama söylediği bir söze bayılmıştım: En sevdiği gazete *Venkov* imiş, hem de başyazı nedeniyle. Karar vermiştim, gerçeği açığa vurma işini (insanın kendini asla tam olarak tanıtamaması bir felaket) kızın artık hiçbir şekilde telafi edilemeyecek bir şey söylemesi durumunda yapacaktım; o zaman kurtulacaktım ondan. Ama değinmediğim can sıkıcı bütün ayrıntılarla ilgili ilk izlenimimin abartılı olduğu ortaya çıktı, kız zavallı ve sevimli biriydi, çok mutsuzdu (hastalık bütün ailesine musallat olmuştu) ama yine de neşeliydi, ben gerçeği açıkladıktan sonra bile benim "kökümü kurutmadı", aksine bana daha dostça davrandı, yaşadığı felaketi öğrendikten sonra ben de ona karşı öyle davrandım ve kız bir türlü düşmeyen bir ateşle kuzeye bakan soğuk odasında bir hafta boyunca yatarken (benim güneşli villama gelmeye herkes cesaret edemiyor) ona çok acıdım.

[Başka hastalarla bir arada olmanın bir de şöyle bir yararı var: İnsan hastalığını daha ciddiye alıyor. Bu hastalık gerçi

irsi kabul edilmiyor, ben kendi adıma bulaşıcı olduğuna da inanmıyorum, gelgelelim en güzel inanç bile gerçekler karşısında kâr etmiyor ve bu hastalıkla küçük çocukları öpmek ya da onların aynı tabaktan yemesine göz yummak iğrenç bir haksızlık.] Sonra şu yaşlı bey var, birisiyle birazcık sohbet edebilmeyi dört gözle bekliyor, ancak ne yazık ki öksürüğünün yönü bakımından hiç seçici değil, iki kadınla ne yapsın ki? Ama yalnız da olamıyor adam. O kibar bey yine geldi şimdi ve her şeyi mükemmel yapıyor.

Sonra biri Kosiceli öteki Budapeşteli iki gencim daha var burada, ikisi de gerçekten arkadaşım gibi. Yataktan kalkmadığım şu üç günlük süreçte örneğin Budapeşteli –kendisi tıp öğrencisi– bana son derece özenli bir şekilde (aslında gereksiz olan) Prießnitz kompresi* yapmak için akşam dokuzda ana villadan kalkıp yanıma geldi. Ne istersem gidip alıyorlar, bulup getiriyorlar, hepsini ihtiyacıma göre hazırlıyorlar ve bütün bunları titizlikle, hemen ve yılışıklıktan bütünüyle uzak bir tavırla yapıyorlar. Yahudi, ama Siyonist değiller, Kosiceli bir Macar sosyalist, vurgu Macarlığında; Budapeşteli, İsa'nın ve Dostoyevski'nin izinde. Edebiyata çok düşkün olan Budapeşteliyi sevindirmek, onun için önemli olan birkaç kitabı ona ödünç vermek istiyorum. Aşağıdaki kitaplardan kitaplığımda bulabildiklerin olursa, lütfen bana taahhütlü olarak yolla (belki önce iki adet, sonra yeniden iki ya da nasıl istersen): Kierkegaard: Korku ve Titreme, Platon: Şölen (Kassner çevirisi), Hoffmann: Dostoyevski'nin Yaşamöyküsü (sanırım Hoffmann'dı, kitabı biliyorsun zaten), Brod: Ölülere Ölüm. Rundschau'yu şimdilik yollama, içindekiler dökümü için teşekkürler, sanırım şu sıralar yoğun olan işlerinin arasında içindekileri yollamayı unuttuğunu düşünmüştüm. Hayır, unutmamışsın.

* Prießnitz kompresi, adını, bu soğuk sargıyı ilk kez uygulayan Dr. Vinzenz Prießnitz'den alıyor. (ç.n.)

Koşuşturma mı? Koşuşturacak iş mi istiyorsun? Şaka yapmıyorsun, değil mi? O halde iki üç tane Gilette tıraş bıçağına ihtiyacım olabilir, mektubun içine koyup yollayabilirsin herhalde. Eğer bundan bulamazsan MEM bıçakları da* yeterli olur. Ama hiç acelesi yok. Ekteki havale makbuzuyla *Selbstwehr*'e 56 kron göndersen iyi olur. Ewer'e gidecek kartı yolladın mı gerçekten?

Bu arada alışveriş konusunda mükemmelsin. Geçenlerde Prochaska'dan alıp getirdiğin ve benim yüzümü buruşturduğum sabun, en iyi benim odamın koktuğu, hem de tuhaf ve açıklanamaz derecede iyi koktuğu yönünde bir şöhret kazandırdı bana. Bunu bir envanter sayımı sırasında önce kadın müdür, sonra oda temizlikçisi kız fark etti, derken ağızdan ağıza yayıldı. Ben bütün kibrimle bunu et yemiyor olmamla açıklamayı yeğlerdim, ama gerçekten sabundu sadece.

Koşuşturacak başka iş mi? Şirkete gitmek gerekecek herhalde, ama karar vermedim henüz. Bu arada gidip parayı aldın, kimseyle konuşmadın mı? Şirkete adıma mark olarak küçük bir tutarın gelmiş olması gerekir, 125 mark civarı.

O gün ne zaman?**

Esenlikler, sevgiler, güzellikler
Franz

Ayrıca Elli'ye, Valli'ye ve çocuklara selamlar. Fräulein'a da selamlar.

Taussig'den fatura gelmedi mi?

Minze'den tek bir mektup geldi, inanılmaz şeyler gerçekleştirdi, kendi ekmeğini kazanıyor, onunla çok gururlanıyorum.

---

* Önce Sırbistan'da, daha sonra Avusturya'da üretilen bir jilet markası. (ç.n.)

** Kafka, Ottla'nın 27 Mart 1921 doğumlu kızı Věra'nın ne zaman dünyaya geleceğini soruyor. (ç.n.)

No. 92 *Josef David'e*

[Kartpostal: Krivan, Liptov Alpleri]

[Damga: Tatranské-Matliare – 4. III. 21]

Milý Pepo, dobře mě varujěs, ale pozdě, zůčastnil jsem se totiž velkých lyžarských závodů v Poliance – zajisté si o tom v Tribuně četl – a zatrh jsem si při tom nehet pravého malíčka. Nevadí. Potom jsem na lyžích šel zpět do Matliar. Na Křivanu jsem se dal fotografovat jak to na druhé stránce vidíš. Přemýšlím tam,..

Almancadan çevirisi:

[Sevgili Pepa, beni haklı olarak uyarıyorsun, ama çok geç, çünkü Polianka'daki büyük kayak yarışına katıldım bile –*Tribuna*'da okumuşsundur mutlaka– ve sağ elimin serçeparmağının tırnağı yarıldı. Olsun. Bunun üzerine kayakla Tatranské-Matliare'ye döndüm. Kartın arka yüzünde gördüğün gibi Krivan Dağı'nda fotoğraf çektirdim. O fotoğrafta düşündüğüm...]

No. 93

[Tatranské-Matliare, 9 Mart 1921]

Canım Ottla, birkaç kelime yazacağım yalnızca, yakında geliyorum zaten, aslında sana yazılmış bir mektup çoktandır duruyor, eskiyene ve ben atana kadar.

Önce her şey için teşekkürler, her şeyi çok iyi yaptın – Taussig'in orada olanlar dışında! Bir müdüre yalancı demen çok kötüydü! – sanki yalnızca büyük işlere zaman ayırabilen yetişkin bir kadın değilmişsin gibi davranmışsın. Geçen yıldan bu yana sosyal sınıfın nasıl da değişti aslında!*

* Kafka burada, kardeşinin 1920 Temmuz'unda yaptığı evliliği kastediyor. (ç.n.)

Fotoğrafların birinde Çek grubu görüyorsun, yanımdaki on sekiz yaşındaki kız, onun yanındaki hasta Fräulein, alttaki de o kibar bey. Ben neden öyle çarpık durmuşum, bilmiyorum.

Diğer fotoğrafta kar botları giymiş, ayakta duran kişi Kosiceli, İbranice ithaf yazısı ona ait. Anlamı şöyle: "Sana karşı duyduğum büyük saygının kanıtı olarak." Tam anlaşılmıyor ama eminim çok büyük bir iyi niyet var bu sözlerde, tıpkı benim için yaptığı her şeyde olduğu gibi. Hem burada bana genel anlamda şaşılacak ölçüde iyi davranıldı.

Bir de benim iki portremi ekliyorum, birini on sekiz yaşındaki kız yaptı, oradaki gibi görünmüyorsam, öyle şirin ve güçlü değilsem bu maalesef benim suçum.

Tıbbiyeli, kitaplara çok sevindi. Kitapları ona verdiğimde ilk teşekkürü, "Doktor Bey!" diye haykırıp, elinde kitaplarla kaçmak oldu. Ayrıca bu insan son zamanlarda kafamı çok meşgul etti.

Şirket ve Filistin hakkında söylediklerin bir düş. Şirket benim gözümde yaylı bir yatak, öylesine ağır ve sıcak. Oradan sürünerek çıkacak olsam hemen üşütme tehlikesiyle karşı karşıya kalırdım, dünyayı ısıtmıyorlar çünkü.

Şimdi buradan ayrılmama az zaman kala bir kararsızlık geldi bana, ayrıca her vedada olduğu gibi (yalnızca Merano'da, o dağlarla çevrili çukurdan, her açıdan çukur olan o yerden gitme vaktinin çoktan geldiğini biliyordum) şimdi kışı atlattıktan sonra gelen şahane günler insanı kalmak için ayartıyor (havalar benim için bir süre hiç olmadığı kadar işkenceye dönüşmüştü), doktor beni gitmem durumunda olabilecek bir sürü kötü şeyle korkutuyor her gün ve sonbahara kadar kalmam durumunda bir sürü iyi şeyin sözünü veriyor, ama ben izin için yalvarmaktan, teşekkür etmekten yoruldum; izni ancak direktör bana örneğin şunları yazarsa kabul ederdim: "Sevgili meslektaşım, acaba oralarda bir süre daha kalmalı mısınız diye dün gece aklımdan geçti. Bir yıllık bir izni daha kabul etmenizi önemle rica ediyorum. Bana telgraf

çekip 'evet' deyin, izni aldınız demektir; Çekçe dilekçelerle ve teşekkür mektuplarıyla uğraşmanız gerekmez, çünkü bununla Sayın Kız Kardeşinizi ve Sayın Enişteniz yormuş olursunuz sadece. Sizden olumlu bir yanıt almak umuduyla ve er ya da geç iyileşmeniz dileğiyle size şükran borçlu biri olarak vesaire." Evet, o zaman seve seve kalırdım daha. Bir de ciğerlerinden hasta insanlar (ve de onlardan çok farklı olmayan başkaları, çok daha kötü durumdaki insanlar) burada gözüme eskiye göre daha tehlikeli göründüğü için seve seve kalırdım. Hastalığın bulaşıcılığına hâlâ inanmıyorum; burada mutfakta çalışan kızlar örneğin benim karşılarında oturmaya çekindiğim hastaların tabaklarındaki artıkları yiyorlar ve bundan hiç de hastalanmıyorlar, aksine daha da canlanıyorlar; burada mutfakta tatlı küçük bir çocuk var (annesi orada çalışıyor, babası bilinmiyor), sözünü ettiğim artıklarla karnını doyurmasına karşın kesinlikle hastalanmayacak. (Bu arada kendisi buradaki en yırtık ve en neşeli şey, çok da zeki, ama anlaşamıyorum onunla, sadece Macarca konuşuyor; onun kızak pistinin yakınlarında oynadığını ve ezilme tehlikesi bulunduğunu gören bir adam –çocuk henüz beş yaşında bile değil– dikkatli olmasını söylemiş. Ama oğlan şöyle demiş: Beni *ezemezler,* çocuğum ben.) Yani hastalığın sağlıklı kişilere bulaşacağına inanmıyorum, ama kentte kimse tam olarak sağlıklı değil ya da hiç değilse bulaşma tehlikesine her koşulda karşı koyabilecek kadar sağlam değil. Bu bulaşma olasılığını anlamıyorum (doktorların açıklamalarını anlayabildiğim kadarıyla beğenmiyorum), ancak bu olasılığa inanıyorum ve işte bu yüzden, yaydığım zehri muhtemelen kapmak için çevremde açılmış minik gagaların olduğu aile yuvasındaki yerime gitmek içimden gelmiyor.

Sanki birkaç gün içinde gelecek olan ben değilmişim gibi yazıyorum, ama direktörün mektubu yazmak için pazara kadar vakti var. Ama öte yandan seni, Elli'yi ve Valli'yi göreceğim için seviniyorum.

Fräulein Skall'a gönderdiği selam için özellikle teşekkür ederim. Onun hakkında yazdıkların üzücü. Ama bu ilişkinin (kızın değil) mutsuzlukla sonuçlanacağı her halinden belliydi.

Julie Hala'yla ilgili artık sen de yazmıyorsun. Neyse, geliyorum zaten.

Sevgiler

Bu arada, belki pazartesi ya da salıdan yola çıkarım buradan, çünkü Lomnica-Poprad treni 15. III.'ten 15. V.'e kadar çalışmıyor ve tramvayla gelmek çok zahmetli.

No. 94: *Julie ve Hermann Kafka'ya*

[Tatranské-Matliare, 13 Mart 1921 civarı]

Çok sevgili annem ve babam, mektuplarım özel bir tutarlılık sergilemiyor, önce gitmek, sonra kalmak istiyorum, sonra yeniden gitmek istiyor ve sonunda kalıyorum. Bu, biraz da burayı genelde, hatta bu harika günlerde bile çok beğenmemle, ama öte yandan çeyrek yılın uzun bir zaman olmasıyla açıklanabilir, insan eviymiş gibi fazlasıyla yerleşiyor, yemekler de tekdüzeleşiyor. Evet, Ottla bana bir iyilik yapıp iki aylık bir izin kopardığı için –bunu hangi yolla yaptığını anlamıyorum, doktor raporunu Max Brod'a bunun sonrasında yollamıştım– şimdilik kalıyorum. Haftaya Polianka'ya gidiyorum – oradaki mükemmel sanatoryumun başhekimi – tabii orası da neredeyse Smokovec kadar pahalı – şimdi seyahatte ve haftaya dönecek, kendimi muayeneden geçirteceğim, tedavi ve özellikle süresi bakımından ne dediğini öğreneceğim, eğer olur da beni alırlarsa –herkesi almıyorlar, sanatoryum da ağzına kadar dolu– oraya geçeceğim (kendimi buradan koparacak gücüm olması koşuluyla). Amcamın önerisi –yazlık yer, bahçe işi– gerçi bütün sanatoryumlardan daha çok hoşuma gidiyor, ama yazlık yer için şu an biraz er-

ken, hem nerede vardır bilmiyorum, kulağınıza böyle şeyler çalınırsa bana yazın lütfen.

Burada daha uzun süre kalacaksam, yavaş yavaş başka eşyalara ihtiyacım olacak, daha hafif giysiler vesaire –aslında burada bir tek kıyafetim var, üç aydır her gün onunla dolaşıp, onunla uzanıyorum, bayramlık elbise özelliği kalmadı artık– nasıl getirilir ki bunlar bana? Ama acil değil henüz. Sonra bir de kışlıklarımı ne yapacağımı düşünmem gerekiyor, bu arada kış boyunca çırpılıp dövülmediler – burada böyle bir âdet yok.

Bu hafta biraz kilo aldım yine de 63.50 kilo geliyorum, 6.10 kilo almışım.

Herkese kalpten
Selamlar
Franz

No. 95

[Tatranské-Matliare, 16 Mart 1921]

Canım Ottla, birkaç gün önce bir ahbabım, acaba burada biraz daha kalmak istemez miyim diye sordu. Evet, dedim, kalmak istiyorum daha, Prag'a da böyle yazdım, ama şaka olsun diye yazdım yalnızca ve bir de ciddi olma ihtimaline hiçbir olanak tanımamak için, yola çıkış tarihimi o arada şirkette neredeyse hiçbir girişimde bulunulamayacak şekilde belirledim. Ahbabım, böyle bir yazının ne anlama geldiğini sordu. Aklıma bununla ilgili çok eksiklerle bildiğim Hasidik Yahudilerinin bir hikâyesi geldi, hikâye yaklaşık şöyle: Hasidik bir haham, meyhanedeki iki sarhoş köylü sayesinde büyük bir idrake ulaştığını anlatır. Köylüler orada karşılıklı oturmuştur, biri üzgündür, diğeri onu gönül alıcı sözlerle teselli eder, derken üzgün olan, "Beni sevdiğini nasıl savunabilirsin, derdimin ne olduğunu bile bilmiyorsun,"

diye bağırır. Her şey sarhoşlukta söylenmiştir, üzgün olan neden üzüldüğünü bilmemektedir.

Hiçbir şey yapmayacağına, çünkü her şeyden önce yapamayacağına inanmıştım, bu yüzden iki gün sonra Max'a yazdım ve seni atlamak istedim ama sen atlanınaya izin vermedin.

İzin istemek çok zor, zaten çoğunu bildiğin birçok nedenden dolayı zor. İnsan adamın önünde duruyorsa ve o yine bilmem kaçıncı izin onayını beyan edecekse, adam neredeyse bir meleğe dönüşür, insan elinde olmadan gözlerini yere diker, bu itici olduğu kadar da şahane bir durumdur, insan kendine var gücüyle hâkim olarak bir meleğe açık bir alanda katlanabilir belki, ama direktörün yazıhanesinde? Burası insanın haklı olarak en kaba dünyevi hakarete uğrayacağını beklediği yerdir. Direktörün "evet"ini duymaktan, Elli'nin ağabeyi olarak en iyisi kulaklarımı tıkayarak kurtulmak isterdim. Hatta senin yazılı olarak verdiğin bilgi karşısında hissettiklerim de buna yakın. Beni biraz olsun yatıştıran tek şey, Güney Afrika planı.* Bu sanki direktörün, "İzin veriyorum, cehenneme kadar yolun var," demesi gibi bir şey. Ama saçmalık bunlar, inanılmaz iyi biri o, ama neden öyle bilmiyorum; iş bakımından bütünüyle vazgeçilebilir olduğumu göz önünde bulundurması bunun tek nedeni olamaz.

Şu sıralar sıkça olduğu gibi bölündüm: Mutsuz tıbbiyeli. Böylesine şeytani bir oyunu hiç yakından görmemiştim henüz. Burada etkili olan iyi ya da kötü kudretler midir bilinmez, ama her durumda müthiş güçlüler. Ortaçağda olsa, çocuk cinli kabul edilirdi. Oysa yirmi bir yaşında genç bir insan, uzun boylu, geniş omuzlu, güçlü, kırmızı yanaklı – olağanüstü zeki, gerçekten özverili, ince düşünceli. Ayrıntı-

* O yıllarda sıcak ve kurak iklimli ülkelerde yaşamak, tüberküloza karşı en güçlü tedavi olarak kabul ediliyordu. (ç.n.)

ları daha sonra, bir gün banyoda, sakin bir dönemde, bebek uyuduktan sonra veririm.

Stavanice Adası yukarıdaki kasvetli sokaklardan daha güzel elbette. Ancak seni öncelikle cezbeden şey yoksulluk, ama para olunca yoksul olunmuyor, kişi olsa olsa şansının çok yaver gittiği olağanüstü durumlarda dışarıya karşı yoksulluğa erişebiliyor, yoksulluğun yerine bulunan şey genelde sadece sefalet oluyor. Laf arasında söylüyorum, adayı beynimin içinde bütün gücümle koruyacağım.

Doktor dostunsa sorun çıkmaz, aksi halde onlarla anlaşmak olanaksız. Örneğin benim üç doktorum var: Buradaki, Dr. Kral ve dayım.* Farklı tavsiyelerde bulunmaları tuhaf gelmez, birbirine zıt tavsiyelerde bulunmaları da (Dr. Kral iğne yapılmasını savunur, dayı buna karşıdır); idare eder hadi, ama kendileriyle çelişmeleri anlaşılır gibi değil; örneğin Dr. Kral çok önemsediği ultraviyole ışınları için beni buraya yolladı, güneş şimdi ışınlarını yaymaya başlayınca, bana alçaklardaki Ples'e gitmemi salık veriyor, ayrıca Macar ve Çek sanatoryumlarının Alman sanatoryumlarıyla boy ölçüşemeyeceği konusunda bana tamamen katılıyor ve yine de Ples'i öneriyor. Dik kafalı değilim (burada da kısmen maruz kaldığım et yeme işkencesinden kaçmayı çok istiyorum yalnızca), Ples'e de giderim, tek isteğim, buradan ayrılmadan önce herhangi bir yerde bir yeri garantilemek ki senin bana harika bir şekilde temin ettiğin izni haftalarca Prag'da harcamayayım. Bu arada önümüzdeki günlerde Smokovec ve Polianka'ya gidip kendimi muayene ettireceğim. Dr. Kral raporu okudu mu? Elimde bir kopyası daha var, ona yollayabilirim.

Yürüyüş mü? Bilmiyorum. Bavyera mı? Şimdiye kadar bana bunu tavsiye eden bir doktor çıkmadı (ki böyle biri çıkabilir), hem oraya yabancıları çok gönülsüz kabul ediyorlar, Yahudileri ise sırf kafasına vurup öldürmek için alıyorlar. Olmaz bu.

* Taşrada doktorluk yapan Siegfried Dayı. (ç.n.)

Yani rapor sende, dilekçe ekte; yeniden rapor yazdırmak istemediğim için yolluyorum sana. Çeklerden yalnızca on sekiz yaşındaki kız burada ve onun bilgisine güvenmiyorum, çünkü benim Çekçemi çok beğeniyor. Mektubu herhalde Almanca yazarım.

Peki senin esas mesele* dışında başka şeyler için zamanın ve hevesin var mı ki hâlâ? Ve doğru mu bu?

Sevgiler

Elli'ye, Valli'ye içten selamlar. Ve de Fräulein'a.

Raporun kopyasını da mektuba ekledim, ayrıca orijinalinden daha anlaşılır şekilde tasnif ettim, bu kopya muhtemelen Dr. Kral'a ya da dayıma gider, dilekçenin yanına raporun orijinalini koyarsın tabii. Sanki çok değerli bir kemanın içine dair bir rapormuş gibi oynuyorum raporla, ama yine de çıtırtı, çatırtı ve benzeri seslerden başka bir şey yok.

No. 96

[Antet: Bir yaprak kâğıt, Tatranské-Matliare, havadar dağ dinlenme merkezi]

[Tatranské-Matliare, Nisan 1921]

Canım Ottla ve Věruška (? annem adı böyle yazmış, nasıl bir ad bu böyle? Věra galiba, ya da Bayan Kopal'ın kızının adı gibi Vjera mı? İsim vermeden önce ne gibi düşünceleriniz oldu acaba?), evet bir koşuşturma ricam var! Bayan Forberger'in pul koleksiyonu yapan erkek kardeşi için şu pullar gerekiyor:

100 adet 2 Heller'lik Ekspres pulu
100 " 80 Heller'lik pul – üzerinde Hus'un resmi olan
100 " 90 Heller'lik pul – üzerinde Hus'un resmi olan

* Beş gün sonra Ottla'nın kızı Věra doğmuştur. (ç.n.)

Lütfen sana bunların bedeli benim paramdan verilsin, burada bana ödenecek. Bu pullar mayıs sonunda tedavülden kalkacak, yani hemen satın alınmaları gerekiyor ve sözüm ona sadece Prag'da bulunabiliyormuş.

Eğer bu koşuşturma ikinize zor gelirse (zaten bebek arabasıyla merkez postaneye nasıl çıkılsın ki? Araban güzel mi? Bayan Weltsch birazcık kıskanıyor mu?) O zaman bir zahmet Pepa yapar belki. (Hem o Paris'e gitmiyor mu?) Mektuba eklediğim *Brno Lidové Noviny*'nin* kültür sanat ekini fikrini söylemesi için Pepa'ya versen iyi olur; eğer bu işi olumlu bulursa –tabii bir de Dr. Kral'la görüşmek gerekir– o zaman bir de sanatoryum gemileri için nereden yer ayırtılabileceğini ve bütün bunların kaça mal olduğunu sorup öğrenebilir mi acaba? Yazının maalesef 1 Nisan sayısında çıktığını ona hemen söylemen gerekmez; yazı çok ciddi duruyordu, buradaki zavallı bir hasta değerlendirmesi için umutla doktora vermiş, doktor da okumam için bana getirdi, çünkü Çekçe bilmiyormuş ve ben o sırada bağırsak enfeksiyonundan öylesine bitkin düşmüştüm ki, bir iki saat gerçek olabileceğine inandım.

Bunlar dış nedenler, aslında sana çoktandır yazmak istiyordum, ama ya çok yorgundum ya da üzerimde bir tembellik ya da ağırlık vardı, bunun ayırdına varmak zor, ayrıca sürekli ufak tefek bir şeylerim oluyor, örneğin şimdi boğuşup durduğum berbat bir apsem var yine. İkinizin böyle hamarat olmanıza sevindim, ama hamaratlıkta aşırıya kaçmayın, burada genç bir köylü kadın var, hastalığı orta düzeyde ilerlemiş, ayrıca sağa sola uçuşan balerin etekli siyah giysisi içinde şen, sevimli ve şirin; kayınvalidesi onu daima çok çalışmaya zorlamış, oysa oradaki doktor sürekli uyarıp, şöyle diyormuş:

Genç kadınları altın sarısı
Limonlar misali sakınmak gerekir.

* Brno kentinde yayımlanan günlük gazete. (ç.n.)

Bu gerçi pek anlaşılır değil, ama çok mantıklı, ben de bu yüzden yeni koşuşturmalar yaratmamak için kendimi frenliyorum.

Ama bir koşuşturma, direktöre gitmek her durumda gerekli olacak; dudak kemirten bir olay. 20 Mayıs'ta iznim bitiyor (müdür izni onayladığını sana gerçekten bildirdi mi?), ya sonrası? O zaman nereye gideceğim ya da haziran sonuna kadar burada mı kalacağım düşüncesi ikinci dereceden önem taşıyor (bence etin yol açtığı bağırsak enfeksiyonundan bu yana kurulan düzende mutfaktaki bir Fräulein sanırım zamanının büyük bir bölümünü bana ne pişirilebileceğini düşünmekle geçiriyor. Kahvaltı sırasında bana öğle yemeğiyle ilgili, ikindi kahvaltısında da akşam yemeğiyle ilgili önerilerde bulunuyorlar. Fräulein geçenlerde pencereden dışarıya bakarken hayallere dalmıştı, ben de memleketi Budapeşte'nin hayalini kurduğunu düşünürken kız ansızın, "Akşam salatanın içindeki otları sevecek misiniz, gerçekten merak ediyorum," dedi). Peki yeniden nasıl izin isterim? Ve bu işin sonu nasıl kestirilebilir? Çok zor. Acaba yarı ücretli izin mi istesem? Böyle bir izin için ricada bulunmak daha mı kolaydır? Hastalığıma ya da kötüleşmesine muhtemelen büronun neden olduğunu kendime ve başkalarına söyleyebilsem, izin istemek kolay olurdu, ama gerçek bunun tersi, büro hastalığın önünü kesti. Zor ama yine de izin için ricada bulunmam gerekecek. Bir rapor sunacağım tabii, bu çok basit. Ee, sen ne diyorsun?

Bununla beraber, burada sürekli bu düşüncelerle meşgul olduğumu sanmamalısın, örneğin dün öğleden sonrasının kesin yarısını gülerek geçirdim, ama başkalarına gülerek değil, duygulu ve sevgi dolu bir gülmeyle. Mesele ne yazık ki yalnızca ima edilebiliyor, bütün ihtişamıyla aktarılamıyor. Burada bir kıdemli yüzbaşı var, baraka hastanede görev yapıyor, ancak tepedeki barakalar çok kirli olduğundan bazı subaylar gibi aşağıda, bizim burada kalıyor, yemeğini

yukarıdan getirtiyor. Çok kar varken müthiş kayak turları yaptı, neredeyse doruklara kadar çıktı, çoğunlukla tek başınaydı, cüretkârlık denilebilir buna, şimdi yalnızca iki uğraşı var, birisi resim çizmek ve suluboya resim çalışmak, diğeri flüt çalmak. Her gün belli saatlerde açık havada resim çizip resim boyuyor, belli saatlerde de küçük odasında flüt çalıyor. Anlaşılan daima yalnız olmak istiyor (sadece resim yaparken seyredilmeye zevkle katlanıyormuş gibi duruyor); buna büyük saygı duyuyorum, onunla şimdiye kadar olsa olsa beş kez konuşmuşumdur, o da beni uzaktan çağırdığında ya da umulmadık bir anda ona denk geldiğimde oldu. Ona resim yaparken rastlarsam, biraz iltifat ediyorum, yaptığı şeyler gerçekten hiç fena değil, iyi ya da çok iyi amatör çalışmalar. Gördüğüm kadarıyla bütün bunlar hâlâ özel şeyler değil, zaten söylüyor ve biliyorum: Bütünün özünü anlatmak olanaksız. Onun nasıl göründüğünü tarif edebilirim belki: Daima dimdik, rahat ve ağır ağır adım atarken, gözlerini Lomnica Dağları'nın zirvelerine dikmiş, etekleri rüzgârda uçuşan paltosuyla şosede yürürken sanki Schiller'e benziyor. İnsan onun yakınında olup, zayıf ve kırışık (kısmen flüt çalmaktan kırışmış), tahta rengindeki solgun yüzüne bakınca –ayrıca boynu ve bütün bedeni de öyle tahta gibi kurumuş– o zaman mezarlarından çıkan ölüleri (Signorelli'nin* sanırım başyapıtlar arasında sayılan eseri) anımsıyor. Sonra bir üçüncü benzerliği daha var. Aklına fantastik bir fikir gelip, resimlerini ana–

---

hayır, fazla büyük, içsel olarak, demek istiyorum. Kısacası, adam bir sergi düzenledi; tıbbiyeli bir Macar gazetesine, ben de bir Alman gazetesine yazı yazdık, her şeyi gizlice yaptık. Yüzbaşı, Macar gazetesini alıp, tercüme etmesi için şef garsona gitti; yazı şef garsona çok zor geldi, bu yüzden yüzbaşıyı –en iyi o tercüme eder diye– bütün saflığıyla alıp tıbbi-

* Kafka, Luca Signorelli'nin Orvieto Katedrali'nde yer alan *Kıyamet Günü* adlı freskine atıfta bulunuyor. (ç.n.)

yeliye götürdü. Tıbbiyeli o sırada hafif bir ateşle yatıyordu, ben ziyaretine gitmiştim, işte böyle başladı, ama bu konu bu kadar yeter; anlatmayacaksam neden anlatıyorum ki bunu?

Bu arada, önceki yazdıklarımla bağ kurmak için belirteyim, durmadan güldüğümüzü de sanmamalısın, gerçekten öyle değil.

Taussig'in faturasını mektuba ekliyorum şimdi, bunun dışında Elli için bir gazete kupürü de ekledim, Felix'le ilgili, on yıl sonra seninki için de dikkate alınabilir, çok uzun bir zaman değil bu; şezlongda bir kez soldan sağa dönüyorsun, saatine bakıyorsun ve on yıl geçip gitmiş, insan hareket halinde olunca uzun sürüyor sadece.

Elli'ye ve Valli'ye tabii yine çok selamlarımı yolluyorum. Ne demek istiyorsun? Onlara kolay olduğu için selam yolluyorum, zor olduğu için de yazmıyorum, öyle mi? Hiç de değil. Benim sevgili kız kardeşlerim oldukları için selam yolluyorum ve sana yazdığım için onlara çok yazmıyorum! Sonunda, yazmak zor olduğu için senin kızına da sadece selam yolladığımı söyleyeceksin. Oysa yazmak diğer şeylerden daha zor değil, hatta biraz daha kolay.

Sevdiklerinle esenlik içinde
yaşamanı diliyorum
F

Lütfen Fräulein'a benden selam söyle

No. 97

[Tatranské-Matliare, 6 Mayıs 1921]

Yani gerçekten benim zavallı küçük kardeşim büyük Věra'yla öylesine meşgul ki, benim Nisan 1 şakası sanatoryum gemileriyle açık denizlere doğru yola çıkmamı hemen kabul ediyor. Ben yine de senin kulağınla oynayacağım ve

hiç istememiştim bunu, kültür sanat ekinin 1 Nisan tarihli olduğunu yazmıştım hani, ama mektubun burasında muhtemelen Věra ağlayıp, minik dilini oynattı.

Yazlık yer. En güzeli bu olurdu elbette, o zaman yanıt vermemiştim, çünkü bu bana o zaman olduğu gibi bugün de uygulanabilirmiş gibi görünmüyor. Bu konuyla ilgili Prag'da ne kadar iğrenç davrandığımı düşündükçe (beni inciten düşüncesizlik değil iğrençlik, o korkunç iğrençlik) midem bulanıyor. Věra'yla her türlü temastan kaçınırsam, onun açısından gerçek bir tehlike doğmaz, doktor bunu doğrulayacaktır, ama insanın beyninde yine de bir risk kalıyor, yalnızca benimkinde değil başkalarınınkinde de. Bu yüzden birlikte gidemeyiz sanırım.

Annem çok tatlı, bana bugün yine gemilerle ilgili yazmış. Nisan 1 şakalarına kanmakta gerçekten çok inatçısınız, oysa ben gözüme sadece Pepa'yı kestirmiştim, ama siz onu yalnız bırakmak istemediniz. Benimle eğleniyorsunuz diye de sürekli korku duyuyorum.

Věra için fazla tasalanma, mevcudu savunmak için önemli bir gerekçe gösteremeseler bile büyüklerin yeni bir şeye alışmasının ne kadar güç olduğunu düşün. Masanın üzerindeki peynirden söz ediyor ve benim de sürekli taşıdığım, korkuyla karışık umudu dile getiriyorsun. Věra artık ilahi sofrayı terk etti ve senin kollarının arasından aşağıdaki dünyevi sofraya bakıyor ve bu sofrayı beğenmiyor, ya da daha doğrusu beğenmek değil mesele; Věra ona alışmak zorunda ve bu bizim hayal edemeyeceğimiz kadar korkunç bir iş olmalı. Sırf bunun gerektirdiği gücü toplayabilmek için bu kadar "yiyor", bir de kendini geçici olarak uyuşturmak için belki. Kendine bazen, "Dünya dayanılacak gibi değil," diyor, "bulduğumu çarçabuk içeyim bari." Sonra o içiyor ve sonra sen ağlıyorsun. – Geçenlerde yandaki odaya geç-

mem gerekti yalnızca, üstelik burası balkonunda dört aydır uzandığım bir oda ve neredeyse bütün eşyam buraya taşındı; ama ben yine de alışmakta zorlandım, ta ki balkon kapısı daha büyük olan, bolca güneş ve temiz hava alan bu odanın öncekinden daha iyi olduğunu birkaç saat sonra anlayana kadar. Věra'nın durumu da böyledir. – Unutma ki, Věra için yemek, koca dünyanın en yakınında bulunan ve en kolay elde edilebilen bölümü; bundan faydalanıyor ve sen de buna katlanmak zorundasın.

Doktor raporu ilişikte. Yani şu zor işi yap ve lütfen bir an önce. Şimdi hemen maaşımın yalnızca yarısını istemekten yanayım, bununla da geçinirim ve bu parayı kabul etmesi benim için daha kolay olur.

—

Geçen seferki öfkeli sözlerime rağmen Elli ve Valli'ye selam söyle. Bazı günlerde böyle oluyor işte. Fräulein'a da selam.

Sevgiler

Pepa'ya yolculuğunda bol şans.

No. 98

[Antet: Tatranské-Matliare, havadar dağ dinlenme merkezi]

[Damga:Tatranské-Matliare – 21. V. 21]

Canım Ottla, demek yine başardın, sen bunu kaç kez daha yapmak niyetindesin? En yumuşak huylu direktör bile sonunda, "Yeter! Çık dışarı! Tek söz istemem!" diye bağırıncaya kadar mı? Ama benimkisi gerçekten tuhaf bir konum; tuhaf olmasının birinci nedeni, başka zaman çok ender bir arada bulunan iki şeyi birleştirmesi, yani memurun ziyade-

siyle vazgeçilebilir olmasını ve ziyadesiyle iyi muamele görmesini; ikinci neden, böylesine vazgeçilebilir biri olmasam asla böylesine iyi muamele görmeyecek olmamdır. Bu arada tabii bu izinlerin her biri –müdür her ne kadar ben bunları neredeyse hiç istemeden verecek kadar kibar biri olsa da– aslında bir sadaka yalnızca ve benim onları kabul etmem bir yüz karası. Ama bununla söylemek istediğim, bunun izin süresince canımı çok acıttığı falan değil, hayır, sadece izin isteyip de onay alınca oluyor böyle. Ve bu defa istediğimden de fazlası onaylanmış.* Ne yazık ki direktöre Çekçe teşekkür bile edemiyorum, yine yalnızca Almanca ve bu bile zor.

Bay Fikart'ın küçülmüş olabileceğine ben pek inanamıyorum, ama muhtemelen sen anne olarak çok büyüdün ve bu yüzden her şey gözüne küçülmüş gibi geliyor (izafiyet kuramını ve gemileri bilirsin), sadece Věra büyüyor ve ufku (ve kendini) dolduruyor. Věra nasıl görünüyor ve özüne dair hangi belirtileri taşıyor? Bunları yüzünden okurken yüzeysel yazıyla yetinmemelisin elbette, çünkü onun verdiği en açık belirti, "Yemek yemek istiyorum" yalnızca tabii.

Věra'dan dolayı gelememen üzücü bir tek, ama örneğin önümüzdeki baharda mümkün olur belki. Beni gelip almazsan buradan nasıl kurtulacağımı bilmiyorum çünkü. Ormanda güneşin altında, odadayken balkonda yatıp uzanıyorum, sabah erkenden güneşli ormanda dolaşıyorum, gülüyorum ya da canım sıkılıyor ya da hüzünleniyorum ya da bazen sevinçli bile oluyorum, günde iki kez yemekte ağlıyorum (dün öğle yemeğinde istem dışı yakınarak, "Aman Tanrım!" dedim ve bunu ancak sonrasında fark ettim), kilo da alıyorum biraz, sekiz kiloya yaklaştı – kısacası kendi içinde kapalı bir dünya burası ve bizler içindeki vatandaşlarız, vatandaşlığına alındığı yeryüzünden insan genelde nasıl an-

* Kafka'nın maaşının düşürülmesiyle ilgili talebini müdürün kabul etmediği anlaşılıyor. (ç.n.)

cak bir meleğin gelip onu götürmesiyle kurtuluyorsa, burada da öyle. O halde önümüzdeki bahar, tamam mı?

Eğer seni çok yormayacaksa, oradan ayrılmadan önce Krätzig'e –küçüldüğünü ona sakın söyleme ama!– (en kıdemli çalışan olduğu için daha derin saygı bekliyor) ve Treml'e uğrayabilir misin? Belki bakarsın mektup gelmiştir oraya.

Bir dahaki sefere bana Elli'den, Valli'den ve çocuklardan da biraz bahset.

Sevgiler

Pepa'ya selam söyle

Fräulein'a selamlar!!

Eğer paket henüz gönderilmediyse içine, varsa iyilerinden, üç ince gömlek eklenebilir belki.

No. 99: *Ottla'ya ve Josef David'e*

[Tatranské-Matliare, Haziran başı/ortası 1921]

Sevgili Ottla,

Nicedir yazmadım sana, çünkü ormanın mutlak sessizliğinde kuşlarla, dere ve rüzgârla iyiysem eğer durgunlaşıyorum; ama villada, balkonda, gürültünün mahvettiği ormanda umutsuzsam eğer yazamıyorum, çünkü mektubumu annemle babam da okuyor. Sonuncusu maalesef daha sık oluyor, ama ilki de yaşanıyor, örneğin son iki öğleden sonrası böyleydi, bugün artık pek öyle değil; ama artık şaşırmıyorum, benim ihtiyaç duyduğum miktarda huzur dünyada yok, bundan çıkan sonuç ise şu: İnsan bu kadar huzura ihtiyaç duymamalı. Burası tıklım tıklım dolu olmasına ve ayın birinden itibaren aşırı doluluğun muhtemelen bir aşırı doluluğa daha uğrayacak olmasına karşın (insanlar o zaman kabinlerde, bütün ahşap kulübelerde kalıyor ve benim balkonlu güzel bir odam var) bu huzurun burada bazen bu-

lunabilmesine çok müteşekkirim ve başka nedenlerin yanı sıra özellikle bu yüzden şimdiye kadar yerimden kımıldamadım. Örneğin şu an akşamın yedisi, üç yanı çevrili bir kulübenin yanında üzerimde çift battaniye ve kürk, başımın altında yastıkla şezlonga uzanmış yatıyorum, kulübenin önünde ağaçlarla çevrili bir çayır uzanıyor, Zürau'daki Ringplatz'ın yaklaşık üçte biri kadar, bildiğimiz ve bilmediğimiz çiçeklerle sapsarıya, beyaza ve mora boyanmış, çevrem çam ormanıyla kuşatılmış, kulübenin arkasında dere çağıldıyor. Burada beş saattir uzanıyorum, bugün biraz rahatsız edildim, dün ve önceki gün yapayalnızdım, yanımda sadece süt şişesi vardı. İnsan bunun için müteşekkir olmaz da ne yapar ve müteşekkir olmayı gerektirmeyen şeyleri bugün kendime saklıyorum. Bu arada, her öğle sonrası böyle olsa ve dünya beni burada rahat bıraksa, birileri beni şezlongla alıp götürünceye kadar burada kalırdım. Sen de bu arada bir gün ziyaretime gelirdin değil mi?

Taus'a gelince, şu dize doğrultusunda bazı çekincelerim var: "Hadi saldır insan yaşamının tam içine, nereye el atsan bulursun on çekince." Başmüfettişin bunun için dizesi yoktu ama söyleyecek sağlam sözü vardı. Bunlardan birincisi Bohemya Ormanları'nın kuzey yamaçlarında hava çok sertti (gelişimimi geriye döndürüp çocuk oldum biliyorsun, ama Věra gibi bir çocuk değil), ikincisi orada yeterince huzur yoktu, ormanda vardı tabii, ancak orası şezlongla ulaşılabilecek kadar yakın değildi, üçüncüsü Špičák'a çok yakındı (birisi, benim yakınımda olmamak için Tatra yerine Špičák'a gitti, şimdi ben de kalkıp oraya mı gitmeliydim?), dördüncüsü 1 Temmuz'da burada olup olmayacağımı ısrarla soran (çünkü temmuz ve ağustos aylarında odalar aylık olarak veriliyor sadece) kaplıca müdürlüğüne kalacağımı söyledim, ki doğru bu, beşincisi Prag üzerinden gidersem şirkete uğramak zorunda kalırım ki bu çok eziyetli bir merasim olur, çünkü şirket bana (parası hariç) aydan daha uzakta, ama ürkütücü ve sitem dolu. 4 ve 5 numaralı ve kısmen de 3 nu-

maralı çekinceyi kendim aşmak zorundayım, ancak ilk iki çekincem hakkında bana ancak oraya yerleştikten sonra bir şey söyleyebilirsin. Bu yüzden oda kiralama işi için o zamana kadar beklemek en iyisi, öyle değil mi?

Treml ve Krätzig ziyaretlerin hakkında dikkat çekecek kadar az şey söylüyorsun, oysa bunlar en önemli olaylardı. Yoksa ikisi de bana çok kızgın ve hakkımda çok kötü şeyler mi söylediler? Mektup gelmemiş mi oraya? Başka kötü bir haber mi?

Dış görünüşümle ilgili gözünün önünde fevkalade şeyler canlandırmaman iyi, gerçi sekiz kilo aldım (artık artmıyor, daha çok iniyor) ve genelde ateşim hiç çıkmıyor ama bunun dışında – Zürau'dayken daha iyiydim, hatta buraya gelmeden önce anlamadığım bir biçimde daha iyiydim demek istiyorum neredeyse, kışın şimdiye göre çok, ama çok daha kötüydüm tabii; sana bunu, oraya varmadan önce kendimi tanıtmak ve bir de Merano'dan dönüşümde olduğu gibi geldiğimde omletlerin hazır olmaması için anlatıyorum.

Ve şimdi bana darılma ve Věra'nın yanına git ve onu doyurmadan önce benim için de öp

Sevgiler

Milý Pepo, hodný jsi byl, vzpomněl jsi na mně rozčiloval si mně pohledy na Paříž. O Paříži musíš mi ještě vypravovat a o strýci a tetičce; vyřídil jsi jí všechny pozdravy tatínka, žádný si nevynechal? Na Věru se těším, zajisté je velmi nadaná, vždyť již mluví, jak mi píšeš, hebrejský. Haam jest totíž hebrejský a znamená: národ; ovšem trochu nesprávně to slovo vyslovuje, říká se totiž haám, ne háam. Oprav ji to prosím; navykne-li si chybu v mládí, mohlo by jí to pak zůstat. Srdečný pozdrav Tvým rodičům a sestrám Tvůj F

Ottla, sallanan dişin ne oldu? Kaybetmek zorunda mısın onu?

Valli'nin adresi nasıldı?

Josef David'e yazılmış olan mektubun Almancadan çevirisi:

[Sevgili Pepa, aferin sana, beni hatırladın ve Paris'ten yolladığın kartpostallarla heyecanlandırdın. Bana daha Paris'i anlatmalısın, bir de dayımı ve yengemi; babamın yolladığı bütün selamları noksansız söyledin mi yengeme? Věra'yı göreceğime seviniyorum, mutlaka çok yeteneklidir, yazdığına göre İbranice konuşmaya başlamış bile. Çünkü haam İbranice ve halk demek, ne var ki sözcüğü biraz yanlış telaffuz ediyor, çünkü háam değil, haám olacak. Bunu düzelttir ona lütfen; hatalı söylemeye küçüklüğünde alışırsa sonra öyle gider.

Annene, babana ve kardeşlerine kalpten selamlar

F]

No. 100: *Julie ve Hermann Kafka'ya*

[Fotoğraf: Kafka, Matliare'de diğer hastaların ve personelin arasında]

[Tatranské-Matliare, Haziran 1921]

Çok sevgili annem ve babam, fotoğrafta da gördüğünüz gibi, hiç değilse sağ yanağım bir hayli tombullaştı. Bay Glauber'i tanımışsınızdır herhalde, onun dışında mektuplarımdan sadece Bayan Galgon'u (şapka tamircisi!) biliyorsunuz, başörtülü olan; gelgelelim bu fotoğraftan onun hakkında tam bir fikir edinemeyeceksiniz ne yazık ki.

Dayıma ve yengeme de kalpten selamlar

F

Franzensbad'da siz de fotoğraf çektirmediniz mi?

No. 101

[Kartpostal]

[Damga: Tatranská-Lomnica – 28. VII. 21]

Sevgili Ottla, D.'ye alıştın elbette, başka türlü olabilir miydi ki? Ancak orası bir kent ve insan kentlerde köylere kıyasla daha bir yalnız oluyor. Hem zaten orayı bildiğini yazıyorsun, Babylon* diye bir yerden söz ediyorsun. – Oraya gelmeyi düşünmüyorum artık. Burası öyle korktuğum kadar gürültülü değil, çocuk gürültüsü yetişkinlerin gürültüsünden daha makbul; birincisi daha gerekli, ikincisi o gürültü karşılığında çocukların varlığıyla ödüllendiriliyorsun. Věra açısından da durum böyledir belki. – Ama her şeyden önce iznimin dolacağı 20 Ağustos'ta Prag'da olmak istiyorum, sonsuza kadar yalvarılamayacağı ve bir de ricacım olan sen Prag'da bulunmadığın için değil sadece, doktor da iyileşmenin süreceğine ihtimal vermediği için; doktor hiç değilse bunu bazen söylüyor ve öyledir herhalde. – Şu an kavalkemiğim şimdiye kadar olmadığı kadar dehşetli bir apse yüzünden yanıyor, en iyisi uzanayım ben.

Sevgiler

Domazlic'de Bozena Némcová'ya dair anılar var!

No. 102

[Kartpostal: Vysoké Tatry (Yüksek Tatralar)]

[Damga: --- 8. VIII. 21]

İlk gezim

Věra'yı hemen tanıdım, seni ise güçlükle, ama kıvancını hemen fark ettim, benimki daha büyük olurdu, fotoğrafa

* Taus yakınlarında bir köy. (ç.n.)

sığmazdı. Věra'nın samimi ve dürüst bir yüzü olduğu belli ve sanırım bu dünyada samimiyetten, dürüstlükten ve güvenilir biri olmaktan daha iyi bir şey yok.

Sevgiler
Annie Nittmann
Ilena Roth

No. 103: *Josef David'e*

[Tatranské-Matliare, 22 ya da 23 Ağustos 1921]

Milý Pepíčku, odpust, odpust, nejdřív to s těma kalhotama a ted' zase to. Víš bylo to dost nepříjemné, velká horečka, celé noce kašel a když jsem se ráno do toho psaní na ředitele pustil nebyl jsem ovšem v nejlepší náladě. Tak odpust tedy. Ostatně nebyla Otla doma, že ty si tu věc musel vyřídit? Udělal jsi to ovšem výborně. Pan rada je velmi citlivý pán, je velmi dobře, že si tak vážně s ním jednal, je to ovšem také třeba, neboť já zacházím už s tím ústavem, jako dítě s rodiči by se zacházeti neodvážilo.

O tu dovolenou žádat nebudu, nemělo by to smyslu, buď bude třeba abych se dále léčil totiž buď bude nádeje že bych se mohl ještě dále vyléčit, o tom rozhodnou lékaři, pak by tak malá dovolená ničeho nepomohla a jinak jí nepotřebuji. Přinesu jednoduše lékarské vysvědčení, že jsem ted' tak a tak dlouho ležel a to postačí.

Děkují ti Pepíčku mnohokráte za nábídku, že si pro mě přijedeš. Pro mne to ovšem není nijak zapotřebí, ale pro tebe by to ovšem bylo velmi krásné. Ted' ty skoro již podzimně chladno-teplé dny a to krásné vandrování, to je snad v jistém ohledu zde lepší než v Alpách; i na nejvyšší, hory se může lehce bez vůdců. Já bych ovšem mnoho z toho neměl kdybys přišel, ráno bys mi vyprávěl kam půjdes, a večer kde si byl. Proč si v Praze, když máš ještě prázdniny?

Tak tedy v pátek asi přijdu. Na shledanou Pepíčku, pozdravuj pěkně Ottlu a Věru. Tvů j F

Almancadan çevirisi:

[Sevgili Pepi, kusura bakma, kusura bakma, önce şu pantolon meselesi şimdi de bu. Biliyor musun, çok berbattı, yüksek ateş, geceler boyunca öksürük, sonra sabahleyin direktöre mektup yazmaya başladığımda keyfimin hiç yerinde olmadığını söyleyebilirim. Yani, bağışla. Peki Ottla evde değil miydi de bu işi sen halletmek zorunda kaldın? Elbette olağanüstü yaptın. Şefim çok hassas bir beydir, onunla böylesine ciddi görüşme yapman çok iyi olmuş, hem bu gerekli de, çünkü ben şirketin önünde küçük bir çocuğun annesine ve babasına karşı davranmayı göze alamayacağı şekilde davranıyorum.

İzin talebinde bulunmayacağım, anlamı olmaz, ya daha uzun süre tedavi görmem gerekecek, yani sağlık durumumun düzeleceğine dair ya bir umut vardır, buna doktorlar karar verecek, o zaman böylesine kısa bir iznin yararı olmaz, aksi takdirde izne ihtiyacım yok. Şu kadar zaman hasta yattığıma dair bir doktor raporu getireceğim, bu da yetecektir.

Beni buradan gelip alma önerine çok teşekkür ederim, Pepi. Benim açımdan gerek yok buna ama senin için gerçekten çok güzel olurdu. Artık sonbaharı andıran serin ve ılık günler ve çevreyi güzelce dolaşmak belki birçok bakımdan Alpler'de olduğundan daha iyi; en yüksek dağlara bile rehbersiz kolayca çıkılabiliyor. Sen gelirsen bunlardan yararlanamam pek, bana sabah nereye gideceğini, akşam da nereye gittiğini anlatırsın çünkü. Daha iznin varsa neden Prag'dasın?

Evet, muhtemelen cuma günü orada olurum. Görüşmek üzere, Pepi, Ottla'ya ve Věra'ya selam söyle.

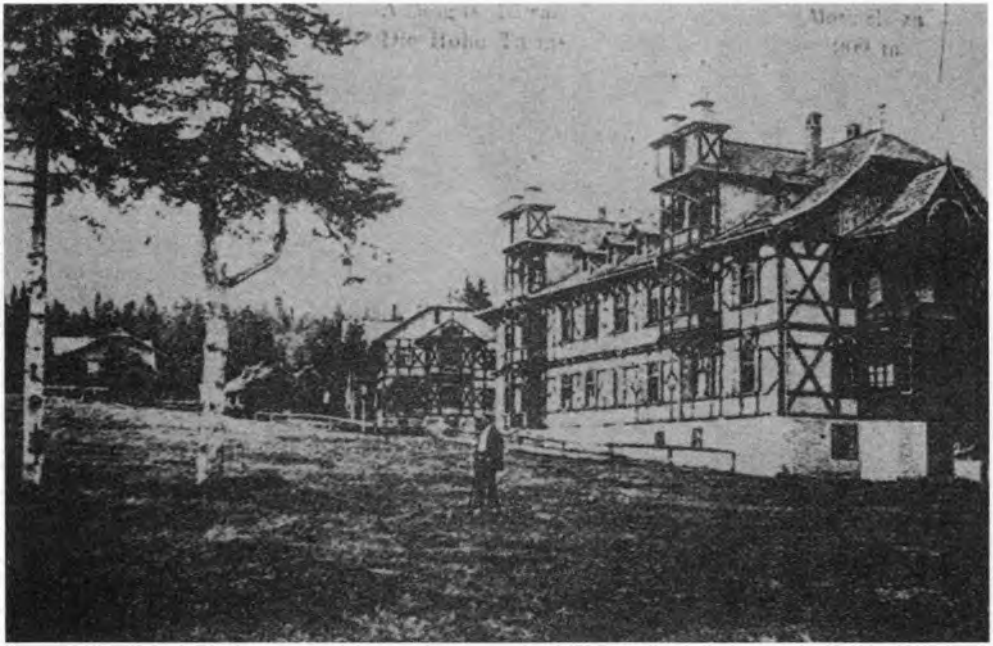
F]

Kriváň, Liptov Alpleri, Yüksek Tatralar (92 numaralı kartpostal).

Kafka Tatranské-Matliare'de diğer hastalar ve personelle birlikte (Yüksek Tatralar) (100 numaralı fotoğraf).

Tatranské- Matliare, Villa Tatra.

1923

No. 104

[Kartpostal]

[Damga: Berlin-Steglitz – 26. 9. 23]

Mahrem mektuba şimdilik gerek yok, yazılsa da sıkıntı yaratmazdı, bir öğüt isteği ve benzeri şeyler; ama yolculuğumun büyük bir bölümünü mektupla meşgul olarak geçirdim. Üzerimde biraz sersemlik vardı tabii, çünkü bir gece öncesi en kötü gecelerimden biriydi, önce içimdeki bütün korkular yaklaşık üç bölümde akın etti, dünya tarihinde hiçbir ordu bu kadar büyük değildir; sonra kalktım, zavallı iyi yürekli Fräulein'ı uyandırdım (tramvay rayları döşendiği için benim odamda uyuyordu, korkunç zahmetli bavul toplama işinden yorgun düşmüştü) ve gidip bir Foligan alıp açgözlülükle yuttum, ardından on beş dakika kadar kestirdim, ama sonra bitti, gecenin geri kalanını Berlin'deki ev sahibine olumsuz yanıt vereceğim telgrafı tasarlamakla ve bundan dolayı duyduğum çaresizlikle geçirdim. Ancak sabahleyin (sen ve Schelesen sayesinde) ayağa kalktığımda devrilip düşmedim ve Fräulein'ın yatıştıran sözleri, Pepa'nın korkutmaları, babamın tatlı atışmaları ve annemin hüzünlü bakışları arasında yola çıktım. Fräulein Ella Proch* nasıl?

* Ella Prochaska. (ç.n.)

Berkowitz'de seni, çocukları ve Fini'yi istasyonda göremeyince kırıldım.

No. 105
[Kartpostal]

[Damga: Berlin-Steglitz – 26. 9. 23]

Ottla, bir ek: Burada istediğin kadar tereyağı bulunabiliyor, ama yenilecek gibi değil. Bana arada sırada ucuzundan numunelik küçük bir paket yollamak istersen, nebylo by to špatné bylo by to spiše dobré*, çünkü yalnızca tereyağıyla biraz kilo alabiliyorum ve Schelesen'de aldığım kiloların bir kısmını yola çıkmadan bir gece önce kaybettim (tabii kaybedecek kilolarım olmasaydı yola da çıkamazdım hani). Gönderecek misin şimdi? Sonra hesaplaşırız, bir paketin fiyatı yaklaşık 5 kron, buraya tereyağı gönderdim bir keresinde, denemek amacıyla, paket buraya geldiğinde düzgündü; buradaki kız, o güne kadar buranın tereyağının çok iyi olduğunu düşündüğünü, ancak paketin gelmesiyle çok daha iyilerinin olduğunu öğrendiğini söyledi. Pepa sana, çocuklara, Fini'ye esenlikler dilerim.

F

No.106

[Kartpostal]

[Damga: Berlin-Steglitz – 2. 10. 23]

Canım Ottla, az önce, senin samimi mektubundan hemen sonra müthiş bir haber aldım: Pansiyoncu kadın sözde benden memnunmuş. Elbette, oda kirası maalesef artık 20 kron değil, eylülde yaklaşık 70 kron ve ekimde en az 180

* Hiç fena olmaz. (ç.n.)

kron; fiyatlar sizdeki sincaplar gibi tırmanıyor; dün bu yüzden biraz başım döner gibi oldu ve şehir merkezi hem bundan dolayı hem genelde benim için korkunç. Ama bunun dışında buralar, kent dışı şimdilik sakin ve güzel. Akşamları, bu ılık akşamlarda evden dışarı çıktığımda o eski kocaman bahçelerden burnuma öyle bir koku geliyor ki, böylesine hoş ve güçlü olanını hiçbir yerde hissetmediğime inanıyorum, ne Schelesen'de, ne Merano'da ne de Marienbad'da. Diğer her şey eskisi gibi. Evet, bu bir Zürau seyahati, henüz sekiz gün geçti tabii, eğer işimi ve zaman dağılımını sorarsan, henüz ne söyleyeceğimi bilmiyorum. Ayrıntılı şeyler anlatmak zor, anneme ve babama karşı bunu yapmaya çalışıyorum; bu arada, *gelip görmek istemez miydin*? Umarım beni o zaman kilise merdivenlerinde, çocukların arasında yerde boylu boyunca yatarken bulmazsın. – Tereyağı şimdiye, yani salıya kadar gelmedi maalesef, göndermekten vazgeçmek gerekecek. Ayrıca bana çekilir cinsten sayılabilecek tereyağlarından veriyorlar, sütten de öyle.

No. 107 *Josef David'e*

[Kartpostal]

[Damga: Berlin-Steglitz – 3. 10. 23]

Milý Pepo bud' tak dobrý a napiš mi několik řádků, kdyby se něco zvláštního doma přihodilo. Dnes je středa, večer, jsem zde 10 dnů a dostal jsem celkem 2 zprávy z domova. To by úplně stačilo jen že to nebylo dobře rozděleně, ty 2 zprávy přišly rychle za sebou. Tak mi napišes, kdyby se něco stalo, že? A co děláš ty, když nemás nikoho, kterému můžeš dělat strach před Berlinem. Pepo, mě dělat strach! To je tak jako Eulen nach Athen tragen. A je to zde skutečně hrozné, žít ve vnitřním městě, bojovat o živobytí, číst noviny. To vše ovšem nedělám, nevydržel bych to půl dne, ale

zde venku je to pěkné, jen někdy vytryskne nějaká zpráva, nějaký strach až ke mě a potom musím s ními bojovat, ale je to v Praze jinak? Kolikeré nebezpečí hrozí tam každodenně takovému bojácnému srdci. A jinak je to zde krásné, přiměřeně k tomu jsou k příkladu kašel a teplota lepší i než v Železích. – Těch 20 K předal jsem jednomu Kinderhortu podám ti o tom ještě bližší zprávu. – Kdyby si chtěl nějaký referát o Berlinském eventu tak mi jen napiš. Ovšem ty Berlinské ceny! Bude to drahý referát. Otevři si ostatně poslední Selbstwehr. Ten prof. Vogel tam zase píše proti footbalu, snad ted' footbal vůbec přestane.

Pozdravuj pěkně rodiče a sestry p. Svojsíka.

Teid' přišel ostatně dopis od Elli, je tedy vše v pořádku

Almancadan çevirisi:

[Sevgili Pepa, evde olağanüstü bir durum olduğunda çok rica ederim birkaç satır yaz bana. Bugün çarşamba, akşam oldu, on gündür buradayım ve evden toplam iki mektup alabildim. Bu tamamen yeterli olabilirdi, ancak dağılımı iyi değildi, iki mektup kısa aralarla peş peşe geldi. Bir şey olacak olursa, bana yazacaksın, değil mi? Berlin'le ilgili gözünü korkutacak kimseyi bulamadığın zaman neler yapıyorsun bakalım? Pepa, beni korkutmak fuzuli bir iş. Ve burası gerçekten korkunç; kent merkezinde yaşamak, yiyecek içecek için boğuşmak, gazete okumak. Ama ben bütün bunları yapmıyorum, yarım gün bile katlanamazdım buna, burası kentten uzak ve güzel, yalnızca arada sırada bir haber buralara ulaşıyor, herhangi bir korku bana kadar geliyor, sonra onlarla boğuşmak zorunda kalıyorum, ama Prag'da durum farklı mı ki? Böylesine ürkek bir yüreği her gün tehdit eden nice tehlikeler var orada. Bunun dışında güzel buralar, buna bağlı olarak örneğin öksürüğüm ve ateşim hatta Schelesen'den bile daha iyi. – 20 kronu bir çocuk bakımevine verdim, bunun hakkında ayrıntılı yazacağım sana daha.

– Berlin'deki durumlarla ilgili bir rapor almak istersen, bana yazman yeterli. Gelgelelim Berlin fiyatları işte! Pahalı bir rapor olacaktır. Bu arada *Selbstwehr*'in son sayısını aç, bak. Profesör Vogel yine futbol aleyhine yazmış, belki futbol şimdi tamamen biter.

Anneme, babama, kardeşlerime ve Bay Svojsik'e selam söyle.

Bu arada şimdi Elli'den bir mektup geldi, yani her şey yolunda.]

No. 108

[Berlin-Steglitz, 8 Ekim 1923]

Sevgili Ottla, "mahrem mektup" değil, buna meyilli sadece, üstelik biraz huzursuz bir gecenin ardından:

Beni rahatsız edip etmeyeceğin meselesi aramızda söz konusu olamaz. Bu dünyada beni her şey rahatsız edecek bile olsa –neredeyse o durumdayım– sen etmezsin. Seni burada görmenin sevinci dışında belki böylece bir yolculuktan da kurtulurum. Bu sensin çünkü. Ancak senin dışında –bunu söylemek zorundayım– çok korkuyorum. Bunun için henüz çok erken, buna yetecek kadar sağlam yerleşemedim buraya, gecelerim bunu kaldıramayacağım kadar aşırı bir bocalama içinde geçiyor. Mutlaka anlıyorsundur: Bunun sevmekle, hoş karşılanmakla hiçbir ilgisi yok – çünkü sorun gelende değil, onu ağırlayacak olanda. Bu Berlin konusunun tamamı son güçle ele geçirilmiş çok nazik bir şey ve herhalde bu yüzden büyük bir hassasiyet barındırıyor içinde. Bazen benim meselelerimden –açıkça babamın etkisiyle– hangi tonda söz edildiğini biliyorsun. Kötülük yok bunda, daha ziyade acıma, anlayış, pedagoji ve benzeri şeyler var; kötü bir şey değil, ama sevdiğim ve bir o kadar da korktuğum Prag bu. İstediği kadar iyi niyetli, istediği kadar dostça olsun böylesi bir eleştiriyi doğrudan görmek ve duymak benim için

Prag'ın buraya, Berlin'e uzanması olur, beni üzer ve gecelerimi berbat eder. Bunu bütün hüzünlü inceliklerine kadar eksiksiz olarak anladığını söyle bana lütfen.

Gelebilecek misin bilmiyorum şimdi, ama yoksa ben mi birkaç günlüğüne gelsem, onu da bilmiyorum. Sen karar ver ve bana tavsiyede bulun. Eğer bir şekilde mümkün olabilecekse kışı Berlin'de geçirmek istiyorum. O zaman belki öncesinde, şimdilik havalar idare ederken Prag'a gitmeliyim, annemi ve babamı görmeli, onlarla doğru dürüst vedalaşmalıyım, odamı kiraya vermelerini önermeliyim vb. Ayrıca çeşitli kışlık giysilerimi gidip almam gerekiyor (palto, elbise, biraz çamaşır, gecelik, belki ayak ısıtıcı tulum), bunların başka yoldan gönderilmesi ya da getirilmesi çok zahmetli olur. Son olarak, aslında nihayet direktörle konuşmam gerekiyor ki sen bunu yapmaya kendini zorlarsan hiç üzülmeden sana devredebileceğim bir iş bu. Eğer gidecek olursam, her durumda ayın yaklaşık 20'sinde buraya dönmüş olmak istiyorum.

Evet, dertlerimi üzerine yıktım. Belki böylelikle dünkü gibi özgürleşirim ve tatlı bir uyku çöker üzerime; gerçi dün de her günkü gibi 7'den sonra kalktım, ama saat 9'da yorgunluktan, hiç ateşim olmadan tatlı bir yorgunluktan ayakta duramayıp yatağa uzandım, yarı uykulu halde Helene'nin* kuşluğunu ve öğle yemeğini ağzında evirip çevirmesi gibiydi bu ve sırf bir konuk geleceği için saat 5'te güçlükle kalktım. Akşama senin kartınla birlikte annemden de kart geldi, oradan Klopstock'un, zavallı, sevgili, mutsuz (şu sıralar yine çok mutsuz) çocuğun bana öncesinde hiç haber vermeden bugün buraya geleceğini öğrenip şaşırdım. Ama bakarsın gelmez yine de; ona yalnızca dışarıdan biraz yardım edilebilse; kalacak odası yok, bedava yemek işi tehlikede, eli yaralı, önünde ağır bir sınav var, herhalde parası da yoktur ve bütün bunlar Berlin'i ziyaret etmesi için bir neden. Ama gelmez herhalde. Elbette, Prag iyi değil onun için, ama Berlin'deki

* Ottla'nın ikinci çocuğu. (ç.n.)

yükseköğrenim olanakları onun için Prag'dan daha zorlayıcı. Bu konuda da tavsiyelerde bulunmalısın, yüce anne. – Hoşça kal, Pepa'ya, çocuklara ve Fini'ye selam söyle. Věra neler konuşuyor? Helene'de gelişmeler var mı?

Onca sıkıntılı şeylere dalıp sana tereyağı için teşekkür etmedim. Çarşamba günü geldi, gönderdiğin sadece ilk paket olsa gerek? Tereyağı nefis.

No. 109

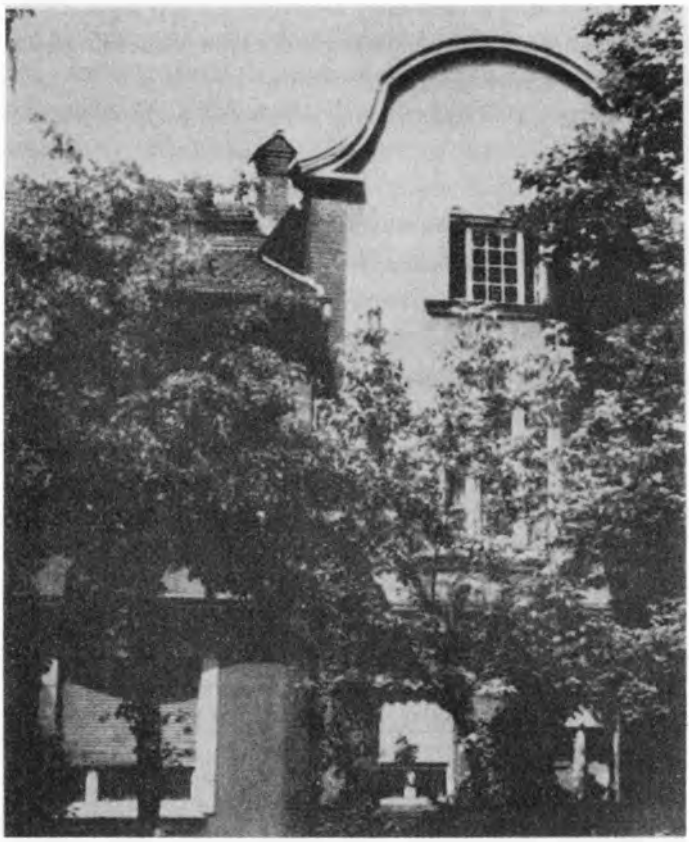
[Kartpostal]

[Damga: Berlin-Steglitz – 13. 10. 23]

Sevgili Ottla, artık Prag'dasındır herhalde, ama ben yine de Sch.'e* hızla bir kart yollamayı deniyorum, sonra Prag'a daha ayrıntılı yazarım. Eğer yanılmıyorsam senden şimdiye kadar üç paket aldım, pazartesi günü Danbaer ile yolladığın üçüncüsü inanılmaz hızlı olarak perşembe günü geldi. Hesaplaşacağımız için de sayıyı belirlemek zorundayız, Věra'nın kocasının ekmeğinden tereyağını alıp yemek istemem (gerçi onun mutlaka yığınla kendi tereyağı olacaktır). Bu arada annemden de bir paket geldi, yani ihtiyacım fevkalade karşılandı. Hayır, başka bir şey göndermene asla gerek yok. Seyahatle ilgili mektubuna daha ayrıntılı bir yanıt vereceğim ama bugünlük sadece şu kadar: Gitmemem gerektiği ve Pepa'ya da kaygılarından ötürü hak vermem hususunda seninle tamamen hemfikirim. Kent dışındaki bu yerde şimdilik derin bir huzur var, benim yanımda da kalabilirsin sanırım, ancak kentte her an bir şey olabilir tabii ve tren yollarının koşulları ufaklıkların anneleri için tehlikeli olabilir. Ama bu konuda yazacağım daha. Şimdilik şöyle: František pozdravuje a je zdráv.** Pepa'ya, çocuklara, Fini'ye selam söyle

* Schelesen. (ç.n.)

** Franz selam söylüyor ve sağlığı yerinde. (ç.n.)

Kafka'nın Berlin-Steglitz'de kaldığı ev.

No. 110

[Kartpostal]

[Damga: Berlin-Steglitz- 14.10.23]

Canım Ottla, Prag'a vardın demek? 15'inden önce mi? Dişin yüzünden mi? Ne durumda peki dişin? Mutlak umutlu baktığım az şey vardır ve bunlardan biri senin dişlerindir. Ne olursa olsun, havalar henüz çekilir durumdayken senin Prag'a gitmiş olman tuhaf. – Bütün paketler geldi; 1 numaralı olan, bugün de (pazar) Prag'dan yolladığın numarasız olan geldi, bu arada annemin yolladığı ikinci paket de geldi, daha özenli davranılamaz bir insana. – Seyahatin. İnsan şöyle dışarıya bakıyor: Mavi gök, bolca yeşil, sonra odasına dönüyor: Meyve, çiçek, tereyağı, kefir ve düşünmeye devam ediyor: Güzelim yeşil alanlar, botanik bahçesi, Grunewald, sonra kendini bırakıp daha uzaklara gidiyor: Olağanüstü pahalı bir tiyatro gösterisi (henüz hiç gitmedim), Kersten ve Ticteur'ün ve benzeri yerlerin vitrinlerini gezmek (daha fazlasına paramız yetmez), ya da bunlardan hiçbirini yapmayıp yabancı bir kentte iki üç gün sadece beraber olmak; böyle bakınca hemen gelmeni önermek istiyorum, ama elbette, elbette tehlike var. Bununla ilgili yazacağım daha, ama her durumda sorumluluğu tek başına üstlenip asla yola çıkma! Pepa'ya, çocuklara, Fini'ye selam söyle.

No. 111

[Kartpostal]

[Damga: Berlin-Steglitz – 16. 10. 23]

Canım Ottla, lütfen bana para gönderilmesini sağla, yanıma fazla almamıştım, annemin o zaman hiç parası yoktu, ekim ayı için bana önceden para veremedi, hem ben de ne kadar kalacağımı bilmiyordum, ama annem 1 Ekim'den itibaren her mektubun içinde küçük miktarlarda para yol-

layacağına söz vermişti. Birkaç kez bunun için ricada bulundum, ama hiçbir şey gelmiyor, bugün 16'sı ve bu ay toplam 70 kron aldım; acaba şirketten para mı gelmedi ya da içinde paranın olduğu mektup mu kayboldu? Ya da para kazanmaya yönelmem için beni bu yolla terbiye mi ediyorlar? Öyleyse eğer, bana bu kadar zaman kaybettirmemeleri gerekirdi. Örneğin eşya nakliyecileri dün eski kiracının kocaman bir kuyruklu piyanosunu odamdan alıp götürdüler. Her insanı mobilya nakliyecisi olarak yetiştiren bir nakliye okulu olsaydı seve seve girmek isterdim oraya, ama şimdilik böyle bir okul bulamadım. – Tereyağı düzenli geliyor, bugün de Klopstock'un aracılığıyla yollanan paket geldi. Ama başka şeylere de ihtiyaç var. Korkarım önümde yapılması gereken büyük bir harcama var, bir gaz lambası almalıyım. Odamdaki havagazı lambası bana yetmiyor ve gaz lambam çok küçük.

No. 112

[Kartpostal]

[Damga: Berlin-Steglitz – 17. 11. 23]

Sevgili Ottla, yeni evde yazdığım ilk sözcükler senindir, bunun bir nedeni de belki yakında evimle doğrudan temasa geçecek olmandır. Beğeneceğini sanıyorum. Taşınmaya gelince, beni çok yorduğunu söyleyemem. Eski evden on buçuk gibi ayrıldım, kente gittim, yüksekokula uğradım, ardından yemek yemek istedim, sonrasında Steglitz'e gidecek ve taşınmaya biraz yardım edecektim, ama Friedrichsstrasse'de ansızın biri bana seslendi, Dr. Löwy'di bu (ailemizin içindeki Müritz'liler tanırlar onu), Berlin'de henüz görmemiştim onu, çok cana yakın ve samimiydi, beni hemen anne ve babasının evinde öğle yemeğine davet etti, kendisi o sırada oraya gidiyordu, bu milyarlık armağan karşısında duraksadım, zaten Steglitz'e gitmek istiyordum, ama sonunda gittim

yine de, varlıklı bir ailenin huzurunu ve sıcaklığını yaşadım, Steglitz'de bahçe kapısının zilini çaldığımda saat altıydı ve taşınma işi tamamen bitmişti. Kartta yer olmadığını unuttum ve bir ricam daha var. Annem üzerime titreme duyarlılığı içinde bana yumurta gönderme teklifinde bulunuyor şu an, burada gerçekten yumurta bulunamıyor.

Gelirken kendine yatak çarşafları getir, ama burada bırakabileceklerinden olsun. Buradaki yatağın fevkalade.

Ayak ısıtıcı tulum da bazen çok hoş oluyor.

9 numaralı paket birkaç gün önce sapasağlam geldi.

No. 113

Julie ve Hermann Kafka'ya
[Kartpostal]

[Damga: Berlin-Steglitz – 17. 10. 23]

Çok sevgili annem ve babam, yanılmıyorsam sizden on gündür haber alamıyorum, bu çok uzun bir zaman, hem yazışmalarda sürekli olarak benden söz ediliyor ve sizin evde her gün meydana gelen bir sürü ufak tefek fevkaladelikten (umarım büyükleri olmuyordur) hiç haberim olmuyor. Bunda bir yanlışlık var. Ben iyi olmayı sürdürüyorum. Benimle ilgili "fevkaladelikleri" unutmadığım için, yemek listesi haberlerine sabah kahvaltısının mükemmel bir balla zenginleştirildiğini ekleyeyim, tabii bunun bir bedeli var ve az da değil. Kek burada ilgi uyandırdı, pansiyoncu kadın tarifini istiyor, ama Fräulein'ın elleri olmadan tarifin pek işe yaramayacağını kendisine söyledim. Klopstock'un aracılığıyla yollanan paket dün, salı günü mükemmel bir durumda buraya ulaştı. Çok teşekkürler.

Hepinize kalpten selamlar F

Şirketten para geldi mi? İçinde para olan mektuplardan şimdiye kadar 1 numaralı olanını aldım sadece.

Ottla (1918 civarı)

No. 114

[Berlin-Steglitz, Ekim'in 4. haftası 1923]

Sevgili Ottla, bu defa ayın 28'inde* Prag'da olamayacağıma üzülüyorum, büyük planlarım vardı, öyle her zamanki gibi pelür kâğıdından ambalajlar gibi ufak tefek şeyler falan değil, açıkça Berlin zevkini yansıtan çok büyük bir şey olacaktı, şimdiki büyük gösterinin adı gibi örneğin: "Avrupa bunu konuşuyor." Schelesen'deki o hoşuna giden banyonun kopyası olacaktı. Odamı boşaltacak, oraya büyük bir su haznesi yerleştirtecek, içini sütle doldurtacaktım; havuz olacaktı bu, sütün üstüne de salatalık dilimleri yayacaktım. Havuzun çevresine yaşın kadar (aklımda tutamıyorum, sorup öğrenmek zorunda kaldım, benim gözümde büyümüyorsun) –çikolata yapraklarından hazırladığım– kabinleri yerleştirecektim (Pepa doğum günü armağanlarının kabulüne çoğunlukla katıldığı için, kendisine olan eski çikolata borcum böylece kapanmış olacaktı, eğer daha öncesinde birkaç kez gerçekleşmemişse bu tabii). Kabinleri, her birini farklı yiyecekle olmak üzere, Lippert'ten** alacağım en iyi şeylerle dolduracaktım. Odanın tavanına, köşeye çapraz şekilde, Olomouc*** Quargel'lerinden**** yapılmış, güneş gibi parlayan kocaman bir peynir topu asacaktım. Büyüleyici olacaktı, insan bu manzarayı uzun süre seyretmeye dayanamayacaktı. Bunları Fräulein'la kurarken aklıma daha neler neler gelecekti!

Bundan artık bir şey çıkmayacak, onca görkem küçülüp bir doğum günü kucaklaşmasına dönüşüyor, ama sımsıkısından, Prag'daki her zaman kutladığımız doğum günlerinden fazlası bu çünkü.

Senin seyahatine gelince, birçok bakımdan zor bir karar olduğunu tahmin edebiliyorum. *Prager Tagblatt*'daki başlık-

* Kafka burada Ottla'nın aslında bir gün sonraki 31. doğum gününü kastetse de sıkça yaptığı gibi tarihte yanılıyor. (ç.n.)

** Prag'ın Graben semtinde bir şarküteri. (ç.n.)

*** Çek Cumhuriyeti'nde bir kent. (ç.n.)

**** Kesilmiş sütten yapılmış bir peynir. (ç.n.)

ları gözümün önüne getirmem bile yeterli! O zaman oradan ayrılmasaydım, şimdi hiç yapamazdım. Evet, ayrıldım mı ben oradan? Başlıkları görünce nasıl titremiştim ve Steglitz belediye binası meydanındaki gazete bayilerinin vitrinlerinde sergilenen gazetelerin birinci sayfalarına hızla göz gezdirdiğimde (bir taşralı olarak yalnızca pazar günü gazete satın alıyorum) şimdi hâlâ her gün nasıl titriyorum. Oysa yazılanların genelde hepsi harfiyen gerçek, ama özünde değil işte ve önemli olan da bu, keşke böyle kalsa, bu da ansızın değişebilir tabii, hoş bu koca dünyanın neresinde değişmiyor ki?

Max bana kışlıklarımı getireceği için, yolculuk tarihini –aile düzenini bozmadan mümkün olacaksa bu tabii– diğer koşullara göre rahatça belirleyebilirsin.

İhtiyacım olabilecek şeylerin listesini hemen buraya ekliyorum, listeyi lütfen anneme ve Fräulein'a ver, doğrudan annemle babama yollamak istemiyorum, babam farklı anlayacaktır, aşağı yukarı şöyle:

3 ince fanila, 2 uzun don, 3 normal çorap, 1 çift kalın çorap, 1 havlu, 2 ince havlu, 1 çarşaf (yanımda getirdiğim gibi incesinden olsun yeter), 2 nevresim, 1 yastık çarşafı, 2 gecelik.

Çamaşır bu kadar. Giysi olarak:

Kalın paltom, bir takım elbise (siyah elbise olabilir, daha ince olan benzerini yanımda getirmiştim) ve evde giyebileceğim herhangi bir pantolon. Sonra belki ropdöşambrımı, daha büyük bir "belki" ile raglan kollu eski mavi paltomu gönderebilirsin, onu burada evde giyebileceğim bir cekete dönüştürtebilirim (bu paltonun satılmasının bayağı imkânsız olduğunu görmüştüm biliyorsun, evde sokak ceketiyle oturmak oldukça eziyetli). İleride bir gün pencereyi açıp kanepeye uzanacak olursam –çok büyük bir olasılıkla yapmayacağım bunu– ya da burada da kullanımıma açık olan balkonda yatarsam, o zaman ayak ısıtıcı tulum, bilek ısıtıcı ve bere söz konusu olabilir; bu eşyaların gönderilmesine ka-

rar verilse bile *bu çok ileri bir tarihte olmalı*, yoksa korkunç bir paket ortaya çıkar.

Gündüz kullanmak için herhangi bir çift eldiven de pakete eklenebilir belki, sonra elbise için bir, paltolar için de iki askı.

Evet hepsi bu kadar, koca bir yığın olur, hangi bavula koyulur ki bunlar?

Ve şimdi pek ağır bir yük daha var, direktörü ziyaret. Bunu gerçekten yapmak istiyor musun? Bu konuya tekrar döneceğim, belki bununla ilgili fikirlerin olabilir, bugünlük sadece bir taslak hazırlamak istiyorum (şirketten para geldi, değil mi? Annem bununla ilgili sorumu yanıtlamadı): Geçen sonbahar ve kış akciğer hastalığına bağlı ateşten, mide ve bağırsak spazmından hasta olduğumu, nerdeyse sürekli yattığımı, çok bitkin düştüğümü anlatmalısın. Bahara doğru akciğerlerim biraz düzeldi, ancak genel durum çok daha kötüye gitti, çünkü çoğunlukla dayanılmaz olan bir uykusuzluk başladı ve başımı gündüzleri berbat bir hale soktu, beni hiçbir şey yapamaz, özellikle de şirkete uğrayamaz duruma getirdi. Bir şekilde yaşamaya devam etmek istiyorsam, köklü bir şey yapmam gerektiğini gördüm ve Filistin'e gitmek istedim. Bunu yapabilecek durumda değildim kuşkusuz, İbranice bakımından ve başka açılardan hazırlıksızdım zaten, ancak kendime herhangi bir umut yaratmam gerekiyordu (Filistin konusuna şu da eklenmeli ki, burayı hem akciğerlerim hem de oradaki geçim masraflarının nispeten daha ucuz olması nedeniyle seçmiştim, çünkü arkadaşlarımın yanında yaşayacaktım. Ucuzluk ve giderler konusuna gerçeğe uygun olduğundan sık sık değinilebilir). Sonra kız kardeşimin desteğiyle ara istasyon olarak Müritz'e ve Berlin'e gitme umudu doğdu, Filistin için hazırlık olanağıydı bu. Şansımı Berlin'de denedim (burada da arkadaşlarıma ve geçim masraflarına değin) ve bu durum dayanılır koşullarda sürüyor. Aşırı övme! Burada daha uzun süre kalırsam, 1000 krondan bazı

kesintiler yapılmasından çekiniyorum şimdi, böyle bir şey Berlin olanağını elimden alır (böylece her türlü olanağı aslında); çünkü burası çok pahalı, bazı bakımlardan Prag'dan da pahalı, oysa benim hastalığımdan dolayı herkesten daha fazla giderim var. Günün birinde emekli maaşına hiç ihtiyaç duymadan yaşama hedefimi koruyorum, ancak belli bir süre daha tamamen bu maaşa bağımlıyım (bu arada tehlikeli bir konu, çünkü bir daha geri gelmeyeceğim imasını barındırıyor, çok yumuşak, ucundan kenarından değin). Şimdilik bence hepsi bu kadar, tabii minnet ve dostlukla ilgili mutlaka olması gereken sözler dışında. Zavallı Ottla, ağır görevler bunlar, ama iki çocuk annesi için üstesinden gelinebilir şeylerdir belki (buradaki uğraşım hakkında biraz bir şeyler söylemek iyi olabilir belki, bunu düşüneceğim daha; bu konuda bir şey bilmediğini de söyleyebilirsin aslında).

Son olarak Věra ve Helene hakkında birkaç küçük hikâye duymak isterdim (Věra'nın beni unutmadığını yazmak kolay, ama kim bana güvence verebilir ki?). Sonra ailemiz ve özellikle de Fräulein hakkında da. Ama sakın son mektubundaki gibi gecenin bir yarısında olmasın. Şu an neredeyse ben de gece yarısını ettim. Hoşça kal!

F

Ve Pepa'ya selam söyle!

No. 115: *Ottla'ya ve Josef David'e*

[Berlin-Steglitz, Aralık ortası 1923]

Canım Ottla, görüyorsun ben de geç kaldım ve direktöre gitmek gibi bir iş başaramadım. Çok sağlam bir iş çıkardın, sana çok teşekkür ediyorum; anlattığın gibi kolay çözümlenmiş olmasına inanamıyorum. Benden bir şey saklamıyorsun, değil mi? Özünde bana yolladığınız o muazzam paketten ve geleceğini haber verdiğiniz on beş kiloluk paketten daha ha-

rika bir şey değil, o paketten korkar gibiyim. Her durumda, babama teşekkürlerimi sunmaya artık cesaret edemiyorum. Anneme de sana yazdığım mektupta teşekkür edebiliyorum. Ancak ihtiyacım açısından baktığımda bile on beş kiloyu fazla buluyorum; içinde öyle neler olabilir ki? Yoksa kendi evinden mi? Hafızamı yoklayıp, sende olan öteberileri anımsamaya çalışıyorum. Fazla bir şey yok ki sende. Bazen öğleden önceleri, babam ziyaretine geldiğinde odanda çok öteberin olurdu tabii, ama bunlardan neredeyse hiçbiri yollamaya uygun şeyler değildi. Bu arada D.'yi* tuhaf bir şekilde en çok etkileyen şeyler temizlik bezleri ve masa örtüleriydi; içinden ağlamak geldiğini söyledi ve gerçekten de ona benzer bir şey yaptı. – Ekte mektup taslağını yolluyorum, Pepa'nın bir zahmet çevirmesini rica ediyorum. Ama sen öncesinde oku ve düzelt lütfen; direktörün yanında konuşulan her şeyle ve görüşmenin havasıyla örtüşmesi gerekiyor. Anlaşılan örneğin Filistin'den de Berlin'deki uğraşımdan da hiç söz etmemişsin. Bunları mektupta atlayabilirsem çok işime gelir. Mektup doğrudan direktöre hitaben mi yazılmalı? Yoksa şirkete mi? İkincisi belli bir nüans gerektirecektir. Ama direktöre yazmak gerçekten yetecektir. Direktöre resmi mektubun dışında bir de kısa ve şahsi teşekkür mektubu (Almanca olabilir bu) yazsam mı? Bunun gerekip gerekmediği senin direktörle ilgili edineceğin izlenime bağlı olacak.

Bu ay neden böylesine iyi durumdasın? Anlaşılan oyuncak bebekleri büyük kârla sattın. Öte yandan Věra yanında tabii ve yazmana izin veriyor; insan bundan, Věra'nın kulağını merakla bebeğin karnına dayadığı ve nasıl konuştuğunu dinlediğini çıkarabilir. Her durumda, bebek başka bir şey başaramasa bile, Věra'nın kafasındaki Berlin kavramını önemli ölçüde etkileyecektir. – Borçlu olduğun paradan söz etme sürekli. O birkaç gün senin sırtından geçindim (az kalsın, sanırım İbranice olan bir deyişe göre senin yağından

* Kafka'nın son sevgilisi Dora Diamant. (ç.n.)

diyecektim), üzerine yazdığım kâğıt senden, kalem senden vesaire; eğer birisi özellikle masraflı bir Berlin seyahati yapmak istiyorsa, benim misafirim olarak gelsin. Esenlikler diliyorum! Kendinizi benim yüzümden hırpalamayın! Dr. Kaiser için de hiç üzülme. Parasını aldı.

F

Klopstock'a çok selam söyle! Yiyeceği var mı? Sağlığı nasıl peki?

Ben de söz alabilmek için sıkboğaz etmek zorunda kaldım. Akıllıca bir şey söyleyemiyorum zaten. Viera'nın Berlin'le ilgili görüşünü çok merak ediyorum. Kalpten selamlar.
Dora

Mektubu şimdiden sevinçle bekliyorum.

Sayın Direktörüm! İzninizle, Berlin Steglitz'de bir süre kalmayı arzu ettiğimi bildirmek istiyor ve bunu kısaca açıklamama izin vermenizi rica ediyorum: Geçtiğimiz sonbahar ve kış ciğerlerimin durumu iyi değildi ve sözünü ettiğim o altı ay içinde kaynağı tam olarak anlaşılamayan ve birkaç kez şiddetli olarak seyreden ağrılı mide ve bağırsak spazmıyla daha da kötüleşti. Akciğer hastalığına bağlı ateş ve bu kasılmalar yüzünden birkaç ay yataktan neredeyse hiç kalkamadım. Bu şikâyetlerim bahara doğru düzeldi ancak onların yerini ağır bir uykusuzluk aldı; bu, akciğer hastalığının öncüsü ve belirtisi olarak yıllardır çektiğim bir sıkıntıydı, ama geçici ve kesintili olarak ve belli olaylar sonucu ortaya çıkıyordu, ancak bu kez belli bir olaya dayanmaksızın sürekli olmaya başladı, uyku ilaçları da pek fayda etmedi. Bu durum aylarca dayanılmaz denebilecek boyutta seyretti, akciğerlerime de zarar verdi. Yazın bir kız kardeşimin desteğiyle –kendim ne karar alabilecek ne de girişimde bulunabilecek haldeydim– Baltık Denizi kıyısındaki Müritz'e gittim, aslında durumum orada hiç düzelmedi, ancak sonbaharda Steglitz'e gidebilmem için orada olanak doğdu; orada ar-

kadaşlarım bana biraz bakmak istiyorlardı ve bu, Berlin'in henüz o zaman bile sıkıntılı olan koşullarında yola çıkmam için mutlak bir önkoşuldu, çünkü içinde bulunduğum durumda yabancı bir kentte tek başıma yaşayamazdım.

Bir süre Steglitz'de yaşamak başka nedenlerin yanı sıra aşağıdaki nedenlerden bana umut verici görünmüştü:

1) Çevremin ve buna bağlı her şeyin bütünüyle değişmesinin sinirsel rahatsızlığım üzerinde olumlu etki yaratacağına inanmıştım. Akciğer hastalığımı önce ikinci planda düşündüm, çünkü sinirsel rahatsızlığıma karşı derhal bir şeyler yapmak çok daha acildi.

2) Ancak yer seçiminin –Steglitz'i bilen Prag'daki doktorumun da bana söylediği gibi– akciğer hastalığım açısından da olumlu olması bir tesadüftü. Steglitz, Berlin'in yarı kırsal, park ve bahçelerle dolu kasabaları andıran bir banliyösü, bahçesi ve camdan verandası olan küçük bir villada kalıyorum, parkların arasından geçen yarım saatlik bir yol Grunewald'a çıkıyor, büyük botanik bahçe on dakikalık bir mesafede, diğer parklar da yakın, benim bulunduğum sokaktan başlayarak bütün sokaklar parkların arasından geçiyor.

3) Kararımda son olarak, emekli maaşımla Almanya'da Prag'a göre daha rahat geçinebileceğim umudu da etkili oldu. Ne var ki bu umudu artık taşımıyorum. Son iki yıldır söz konusu olabilirdi, ama buranın pahalılığı özellikle şimdi, sonbaharda dünya piyasası düzeyine ulaştı ve bunu kat kat aştı; öyle ki ancak kıtı kıtına geçinebiliyorum, bunu bile arkadaşlarım beni yönlendirdiği ve doktor tedavisine henüz başlamadığım için yapabiliyorum sadece.

Genel anlamda, Steglitz'de kalmamın sağlık durumum üzerinde şimdiye kadar olumlu etki yarattığını söyleyebilirim. Bu yüzden burada bir süre daha kalmayı çok isterim, ancak pahalılığın beni zamanından önce dönmeye zorlamaması koşuluyla tabii.

Şimdi sayın direktörün burada kalmamı şirket adına onaylamasını en derin saygılarımla rica eder, emekli maa-

şımın şimdiye kadar olduğu gibi anne ve babamın adresine havale ettirilmesi dileğimi bu ricama eklerim. Beni son rica-ya yönlendiren neden, farklı bir havale yapılmasının bana ekonomik anlamda zarar verecek olması ve kısıtlı imkânla-rımdan dolayı her türlü zararı büyük üzüntüyle karşılayacak olmamdır. Farklı bir havalenin bana zarar verecek olmasının nedeni, ya mark (bu durumda kur farkından kaybım olur ve masraf öderim) ya da Çek kronu (bu durumda ödeyeceğim masraf daha da artar) üzerinden yapılacak olmasıdır; oysa annemle babam o sırada Almanya'ya giden bir tanıdıkla parayı hiçbir ücret ödemeden, muhtemelen iki aylık olarak bana yollamanın bir olanağını her zaman bulabilirler. Hava-lenin annemle babama yapılması, yaşadığıma dair herhalde gerekli olan onay belgesini –bunun şekli konusunda beni bilgilendirmenizi rica ediyorum– buradan daima zamanında doğrudan şirkete göndermemi engellemeyecektir.

Benim için çok önemli olan bu isteği olumlu karşılamanı-zı bir kez daha rica eder, derin bağlılıkla selamlarımı sunarım.

Pepo, prosím, nezlob se k vůli te velké práci, za to přece zase Hakoah proti Slavii prohrála. Pozdravuj tvé rodiče a sestry. A Ottlo prosím vysvetli rodicum, zě ted' jen jednou nebo dvakrát týdně mohu psát, porto je už tak drahé jako u nás. Vám ale přikládám české známky, abych Vás také trochu podporoval.

Almancadan çevirisi:

[Pepo, çok iş çıktığı için lütfen sinirlenme, karşılığında Hakoah, Slavia'ya* yenildi yine. Annene, babana ve kız kar-deşlerine selam söyle. Ve Ottla, artık haftada bir ya da iki kez mektup yazabildiğimi annemle babama açıkla, posta ücreti bizdeki kadar pahalı oldu. Ama sizi biraz desteklemek için mektuba Çek pulları** ekliyorum.]

* Slavia Prag, Kafka'nın taraftarı olduğu futbol takımıydı. (ç.n.)

** David, pul koleksiyonu yapmaktaydı. (ç.n.)

1924

No. 116

[Berlin-Steglitz, Ocak'ın 1. haftası 1924]

Sevgili Ottla, güzel bir fotoğraf, Věra, eski masumiyet ve huzur, bu arada haklısın, onun bakışlarında kendimi görür gibi oldum hemen. Yüzü biraz zayıflamış galiba ya da kısa saçlar bu izlenimi yaratıyor. Helene'nin (Alman dili yabancı benzetmeleri kolayca kabul ediyor) varlığını göstermesi muhteşem. Fini'ye gelince, D. ilk defa hızlıca baktığında doğru bir şey söyleyip seni tanımanın neredeyse olanaksız olduğunu belirtti. – Marmelatı gerçekten sen mi yaptın? Hedeften oldukça sapmış ama yine de yerine ulaşmış bir iltifat ve gerçekten samimi, ama Linz turtası yapamazsın elbette. Bu arada gerçekten çıkar gözetmeyen bir soru: İtalyan erikleri nasıl oldu? Çalışmalara bir anlamda ben de katıldığım için soruyorum sadece. – Bir başka, çok önemsediğim çok daha hüzünlü bir sorum daha var: Fräulein'ın Noel akşamı (yazım elimde olmadan küçülüyor, gizleniyor) nasıl geçti? Geçen yıl armağanların yarısını bana yalvara yakara zorla vermişti, ben de almıştım ama bu yıl hiçbir şeyin elime zorla tutuşturulmasına gerek yok. Ayıp mı? – Şirketin –sana borçlu olduğum– mektubu çok samimi ve hiç karmaşık değil, iki küçük çeviri gerekiyor, şöyle: "Saygıdeğer kurumun vefa

borcuyla teşekkür ettiğim ... tarihli değerli yazısı doğrultusunda, annem Julie ve babam Hermann Kafka'yı emekli maaşımı teslim almaya yetkili tayin ediyorum." Sonra bir de küçük bir teşekkür mektubu: "Sayın Direktörüm! İzninizle, ricama elverişli ve dostça bir çözüm getirdiğiniz, özellikle kız kardeşimi candan bir şekilde kabul ettiğiniz, son bir yılımın dışarıdan bakıldığında belki biraz tuhaf ancak içeriden bakıldığında bütünüyle gerçek olan hikâyesine iyi yürekli bir anlayışla yaklaştığınız için bizzat bütün kalbimle teşekkür ederim, Sayın Direktörüm.

Kalpten bağlılıkla

Bu iki çeviri işte, uzun değiller, ne dersin? (Ama bir önceki korkunç bir emek gerektirdi, değil mi? Peki ben zavallı çocuk –bu benim olduğu kadar Pepa için de geçerli– muhteşem Çekçem olduğu yalanını bir kez ortaya attıktan sonra –ki buna muhtemelen kimse inanmıyor– ne yapabilirim ki?); uzun olmadıklarına göre, çevirileri yakın zamanda alabilir miyim? Ücret olarak "En güzel golüm" başlıklı gazete kupürünü mektuba ekliyorum. Klopstock ne yapıyor? Kötü, herhalde kötü durumda? Bu soğukta bir de güvenli olmayan kazançlar peşinde koşmak, bunu becerebilen kahramanlara göre bir iştir. Bunun dışında darda olmasına karşın mükemmel bir lükse açıkça ihtiyaç duyuyor, örneğin Věra'ya bir oyuncak satın almak ya da –bu defa– Berlin'e gitmek gibi. Yüreklendireyim mi onu? Ona bir yerlerde bedavaya kalacağı iki günlük bir yer bulmak zor olmaz, diyor D., yiyecek de kolayca sağlanırmış, iki günlük, ama o çok yüklü seyahat masrafına itmeli miyim onu (Bodenbach'a kadar indirimli biletle gelse bile)? Hayır, böyle bir şey yapmayacağım herhalde. – Beslenmemi sormuşsun, hâlâ enfes ve zengin (ama 1000 kron ile geçinme mucizesi evden aldığım fevkalade desteğe karşın bu ay tekrarlanmayacak herhalde), ama başka zorluklar yok. Yemek pişirme işi çok kolay, yılbaşına

doğru ispirto yoktu, yine de mum artıkları üzerinde ısıttığım yemeği yerken az kalsın yanıyordum.

F

Hoşça kal

Kalpten, ta kalpten tek bir selam. Çok uykum var! Uykuya geçtim bile. İyi geceler

No. 117: *Julie ve Hermann Kafka'ya*

[Kierling, Nisan sonu 1924]

Çok sevgili annem ve babam, postanın buraya ulaşması anlaşılan çok uzun sürüyor, buradan oraya da öyle, kafanız karışmasın sakın. Tedavi şimdilik hoş kompreslerle ve inhalasyonla devam ediyor; ateş, başka şeylerin yapılmasını engelliyor. Arsen enjeksiyonları yaptırmamak için direniyorum. Dayımın Venedik'ten yolladığı kart, uzun süre oradan oraya dolaştıktan sonra dün elime geçti. Kartta her gün yağmur yağdığına dair hiçbir şey yazmıyordu, belki de tersidir. Ateşimi öyle gözünüzde büyütmeyin, örneğin bu sabah 37 idi. Kalpten selamlar

F

No. 118: *Julie ve Hermann Kafka'ya*

[Kartpostal]

[Kierling, 5 Mayıs 1924]

Mektup yazma tembelliği iznimden yararlanıyorum, hem D. her şeyi anlattı.

Kalpten selamlar F.

No. 119: *Julie ve Hermann Kafka'ya*

[Kierling, 19 Mayıs 1924 civarı]

Çok sevgili annem ve babam, evet arada sırada mektupta sözünü ettiğiniz o ziyaretler. Bunu her gün düşünüyorum, çünkü benim için çok önemli bir konu. Çok güzel olurdu, uzun zamandır bir araya gelmedik, Prag'daki birlikteliğimizi hesaba katmıyorum; bu, evin rahatını kaçırmaktı, ama güzel bir çevrede huzur içinde birkaç gün birlikte olmak, biz bize, böyle bir şeyin ne zaman yaşandığını anımsamıyorum bile, Franzensbad'da bir gün birkaç saat birlikte olmak. Ve sonra yazdığınız gibi birlikte "bir bardak iyi bir bira" içmek; bundan, babamın bu yılın birasını pek tutmadığını görüyorum ve bira konusunda ona katılıyorum.* Bu arada şimdi sıcak havalarda sıklıkla anımsadığım gibi bir ara birlikte düzenli bira içerdik, uzun yıllar önce, babamın Belediye Yüzme Okulu'na beni yanında götürdüğü günlerdeydi bu.

Bu ve başka birçok şey ziyaretin lehinde olan nedenler, ama çok fazla neden de aleyhinde görünüyor. Evet, birincisi pasaportla ilgili zorluklardan dolayı babam muhtemelen gelemeyecektir. Bu da ziyaretin anlamını büyük ölçüde ortadan kaldırıyor tabii, özellikle de annem –ona kim eşlik ederse etsin– fazlasıyla bana yönelecek, bana bağımlı kalacak ama ben hâlâ ne pek güzel ne de görülmeye değer durumdayım. Burada ve Viyana'da ilk dönemde yaşanan güçlükleri biliyorsunuz, bunlar beni biraz aşağı çekti; ateşimin hızla düşmesini engellediler, bu da beni daha güçsüz kıldı; sürpriz gibi ortaya çıkan gırtlak tüberkülozu ilk dönemler, kendisine mal edilenden çok daha fazla halsiz düşürdü beni. –

Dora'nın ve Robert'in (onlarsız ne yapardım ben!) uzaktan asla hayal edilemeyecek desteğiyle bütün bu güçsüz düşme du-

* Dora Diamant, Kafka'nın almak istemediği ilaçlarını içtiği şaraba ve biraya gizlice katıyordu. (ç.n.)

rumlarından ancak şimdi sıyrılmaya çalışıyorum. Aksaklıklar şimdi de var, örneğin geçtiğimiz günlerde yakalanıp tam olarak atlatamadığım bağırsak enfeksiyonu gibi. Bütün bunlar birleşerek etki gösterince şahane yardımcılarıma, temiz havaya ve iyi gıdaya, neredeyse her gün açık hava banyoları yapmama karşın hâlâ tam anlamıyla toparlanamadım, evet genel durumum en son Prag'da olduğu gibi bile değil. Hesaba bir de yalnızca fısıldayarak konuşmama izin verildiğini ve bunu bile sıklıkla yapmamam gerektiğini eklerseniz, ziyaretinizi ertelemeyi yeğlersiniz. Her şey daha iyi olma sürecine girdi – geçenlerde bir profesör gırtlağımın önemli ölçüde iyileştiğini belirtti; bu çok sevimli ve özverili adamı dinlediğimde – haftada bir kez kendi otomobiliyle kalkıp buraya geliyor ve karşılığında neredeyse hiçbir şey istemiyor – sözleri bana yine de büyük teselli oldu – dediğim gibi her şey daha iyi olma sürecine girdi, ama en iyi süreçler bile bir şey ifade etmiyor; eğer gelenlere –ki gelenler sizlerseniz– büyük, apaçık ve meslekten olmayan gözlerle ölçülebilir ilerlemeler gösterilemeyecekse, o zaman en iyisi bu ziyaretten vazgeçmeli. O halde ziyaretten şimdilik vazgeçelim mi, sevgili annem ve babam?

Buradaki tedavimi belki geliştirebileceğinizi ya da yoğunlaştırabileceğinizi sakın düşünmeyin. Gerçi sanatoryumun sahibi yaşlı ve hasta bir adam, konuyla ilgili söyleyecek pek bir şeyi yok, hiç hoşlanmadığım asistan hekimle iletişimimiz tıbbi olmaktan ziyade ahbapça, ama zaman zaman uğrayan uzman hekimler dışında her şeyden önce Robert burada, yanımdan ayrılmıyor ve sınavlarını düşüneceği yerde bütün gücünü kullanarak beni düşünüyor, bir de kendisine çok güvendiğim genç bir doktor var (onu ve sözünü ettiğim profesörü Arch. Ehrmann'a borçluyum), gelgelelim otomobili yok henüz, trenle ve otobüsle haftada üç kez mütevazı bir şekilde kalkıp buraya geliyor.

No. 120: *Julie ve Hermann Kafka'ya*

[Kartpostal]

[Damga: Viyana – 26. V. 24]

Çok sevgili annem ve babam, bir düzeltme sadece: Suya (bizim evde daima biradan sonra büyük bardaklarla masaya geldiği şekliyle!) ve meyveye duyduğum özlem, biraya duyduğumdan daha az değil, ama şimdilik ancak ağır ilerliyor.

Kalpten selamlar

Modern Klasikler Dizisi - 108

Kafka'nın en sevdiği kız kardeşi Ottla'ya 1909 yılından ölümüne değin yazdığı mektuplar, iki kardeş arasındaki güçlü bağı ortaya koyuyor. Bu mektuplarda bambaşka bir Kafka'yla; küçük kardeşini hayatta attığı her adımda destekleyen sevecen bir ağabeyle tanışıyoruz.

1892 doğumlu Ottla, Kafka'nın en küçük kız kardeşiydi. Masumiyeti ve duygudaşlığıyla ağabeyinin kalbinde apayrı bir yer edinen Ottla, Kafka'nın sanatını takdir ediyor ve onunla gurur duyuyordu. 1920'de ailesinin karşı çıkmasına karşın Hıristiyan bir Çekle evlenmiş, bu evlilikten iki kızı olmuştu. Nazi döneminde eşini ve çocuklarını korumak için boşanmış, sonrasında gidip kendini Yahudi olarak kaydettirmiş ve Theresienstadt'a gönderilmişti. 1943'te trenle Auschwitz'teki ölüm kampına gönderilen çocuklara gönüllü olarak eşlik ederken kendi hazin sonuna doğru ilerliyordu. Ottla'nın kızları tarafından saklanan mektuplar, Çekoslovak makamlarının uzun yıllar yurtdışına çıkarılmasına ya da ülkede yayımlanmasına izin vermemesi yüzünden ancak 1974'te okurla buluşabildi.

FRANZ KAFKA (1883-1924): Çek asıllı Avusturyalı yazar, Prag'da dünyaya geldi. Çağımızın en büyük yazarlarından biridir. Yapıtlarını edebiyat tarihinin belirli bir akımına dahil etmek zordur. Taşralı Çek bir babayla, burjuva bir Alman Yahudisi annenin çocuğuydu. Prag Üniversitesi'nde hukuk öğrenimi gördü. İki kez nişanlanıp bir türlü evlenemediği Felice Bauer'le ilişkisinden geriye kalan mektuplar, ölümünden çok sonra, 1967'de *Felice'ye Mektuplar* adıyla yayımlandı. Yapıtlarını Çekçeye çevirmek isteyen Milena Jesenka'ya yazdığı mektuplar ise yine ölümünden sonra *Milena'ya Mektuplar* başlığıyla okurla buluştu. Kafka 1919'da yazdığı *Babaya Mektup*'ta babasıyla arasındaki iletişimsizliği ve onun tarafından kabul görme arzusunu dile getirmişti. *Die Verwandlung* (*Dönüşüm*), *Das Schloss* (*Şato*), *Der Prozess* (*Dava*) ve *Amerika* yazarın önemli yapıtları arasındadır. Öykü ve romanlarında çağımız insanının korkularını, yalnızlığını, kendine yabancılaşmasını ve çevresiyle iletişimsizliğini ele aldı. 1924'te vereme yenik düşerek yaşama veda etti.

Bütün Eserleri - 9

9 786052 952948

13 TL